

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
9 Kasım 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/775) (Alt Komisyon metni)

ADALET KOMİSYONU

2'nci Toplantı

9 Kasım 2016 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 11.09'ta açılarak iki oturum yaptı.

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın (1/775) alt komisyon metni üzerinden görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.31'de toplantıya son verildi.

9 Kasım 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.39

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)**BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)****KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)**

BAŞKAN - Komisyonumuzun çok değerli üyelerini, Hükûmetimizin kıymetli Bakanını, değerli hâkimlerimizi, hukukçularımızı ve diğer katılan arkadaşları selamlayarak tahakkuk eden, gerçekleşen yeter sayı temelinde bugün toplantıyı açıyor ve çalışmalarını başlatıyorum. Hayırlı olsun.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ**A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ**

1.- Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/775) (Alt Komisyon metni)

BAŞKAN – Ceza Muhakemesi Kanunu ve ilgili diğer kanunlardaki değişikliğe ilişkin kanun tasarısı Komisyonumuzca alt komisyona verilmiş, alt komisyon çalışmalarını tamamlamış, tanzim olunan rapor, Komisyon marifetiyle bütün üyelere tevzi ve tevdi olunmuştur.

Arkadaşlar, maddelere geçmiştik. 1’inci maddeyi okutuyorum, buyurun.

CEZA MUHAKEMESİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAIR KANUN TASARISI

MADDE 1- 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 39 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asker kişiler hakkında yargı organlarınca Türk Ceza Kanununun ikinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar sebebiyle verilen tutuklama kararları, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 111 inci maddesinde belirtilen kurumlarda yerine getirilir. Asker kişiler hakkında diğer suçlardan verilen tutuklama kararları, asker kişiler bu sıfatlarını korudukları sürece askeri tutukevinde yerine getirilir.”

BAŞKAN – Arkadaşlar, müzakerede takip kolaylığı bakımından Komisyonumuzun tanzim ettiği mukayeseli metin daha önce dağıtılmıştı. Rapordaki maddeyle mukayeseli metni yan yana koyarsanız zannediyorum daha kolay olur.

Madde üzerinde söz? Yok.

Önerge? Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 1632 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Sırf askeri suçlar ile hapis cezasının üst sınırı üç ayı geçen askeri suçlar hakkında, önödeme hükümleri uygulanmaz.”

BAŞKAN – Söz isteyen?

Buyurun Ömer Bey.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bürokrasimizin değerli temsilcileri; tabii, bu askerî suçlar bakımından aslında bir eşitsizlik yaratıyor. Yani, normal vatandaşa uygulanan bir yöntem, bir kolaylık, özel bir durum asker kişiye tanınmıyor. O anlamda, uzun vadeli düşüncecek olursak, biraz sonra göreceğiz, trafik suçlarını işleyen, tehlikeli araç kullananlar için ön ödeme için büyük bir olanak tanınırken asker kişiler için böyle, bu imkânın tanınmamasını ben bir eşitsizlik olarak nitelendiriyorum. Bunun da kayda geçmesini istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, Adalet Bakanlığından arkadaşlarımız, neden asker kişiler bakımından böyle bir istisna öngördünüz, ön ödeme imkanı, Genel Müdürüm?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, tabii, askerlerin talebi üzerine bu konu. Tabii, askerî disiplin ihtiyacı nedeniyle bunu arzu ettiler, biz de haklı gördük ve o açıdan yasaya bu şekliyle koyduk.

BAŞKAN – Komisyon haklıya daha haklı gerekçe, eleştiri ekleyerek kaldırabilir ama.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, tabii. Komisyon daha haklı bir şey söylerse biz ona uyarız.

BAŞKAN – Tamam efendim, peki.

Söz vardı, önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bin lirayı” ibaresi “üç bin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Söz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Benim bir sözüm vardı, izniniz olursa ben...

BAŞKAN – Buyurun Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, alt komisyon görüşmeleri sırasında, tasarıda 5 bin olan ilk derece mahkemelerinde kesinleşme sınırı 3 bine çekilmiş. Tabii, yasaya göre 3 bin de yeni ve yüksek bir rakam ama baktığımız zaman dosyaların dağılımına, bunun daha yüksek bir rakam olmasına ihtiyaç var. Biz istinaf mahkemelerindeki başkan ve üyelerle de istişare ettik. Onların da bunun artırılması konusunda düşünceleri var. İlk derece mahkemelerinde de esasında ihtiyaç var. Şimdi, orada 3 bin ile 5 bin arasında pek fazla bir fark da yok çünkü tazminat, alacak ve diğer konular esasında somut delillere dayanıyor, somut veriler üzerinden hesap ediliyor. Yani, bir haklılık, haksızlık konusu, baktığınızda böyle ama manevi tazminat konusuna gelince, zaten o, bu 3 bin liralık sınırın kapsamı dışında tutuldu. Onun miktarı ne olursa olsun manevi tazminat istinafa gelecek ama maddi alacaklar, tazminatlar, diğer uyumsuzluklarla ilgili 5 bin TL olması makul bir rakam.

BAŞKAN – Sınır korunsun diyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Biz korunsun diyoruz. Eğer Komisyonumuz bunu uygun görürse, öyle bir redaksiyon yapabilirse biz seviniriz. Yani, 3 bin sınırı gerçekten

çok çok küçük.

BAŞKAN – Bakanın önerge verme hakkı var. Beyanınızı sözlü önerge olarak kabul ediyoruz.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Konuşacak mısınız?

Buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sevgili arkadaşlar; bence alt komisyonda da konuşulan 3 binlik rakam bile yüksek. Sonuçta, biz gelir grupları farklı insanlar olabiliriz ama hâlâ asgari ücretin rakamı belli yani insanların bir aylık emeğinin karşılığı. Bunu biz temyiz sınırı olarak ortaya koyarsak hak arayışında ciddi bir engel yaratmış oluruz. Dolayısıyla, hak arayışının önünü tıkamış oluruz. Adalet sadece zenginler için veyahut da paranın değerinin önemli olmadığı kesimler için geçerli bir ihtiyaç değil. En çok da belki adalete yoksul insanların ihtiyacı var. Böyle baktığımızda, hak arama özgürlüğünün önünü tıkanan bu temyiz sınırlaması, yapılan adli hataların denetlenmesine olanak tanınmaması ciddi bir sıkıntı yaratır. Adalete ilişkin güven zaten düşmüş, yerlerde sürünüyor. Biz bununla beraber toplumun geniş kesimlerinde özellikle, yoksul kesimlerde bu anlayışı yaygınlaştırırız ve şimdi dönüp baktığımızda kadro sorununuz varsa... Türkiye Cumhuriyeti büyük bir ülke diyoruz. Coğrafyasıyla, nüfusuyla, imkânlarıyla, kaynaklarıyla büyük bir ülke. Her şeye kaynak bulabiliyoruz. Lütfen, adalete de kaynak bulalım. Dönüp bakıyoruz, adalete ayrılan pay bütçede çok düşük. O hâlde, yapılması gereken şey, kadro sıkıntısı varsa bunun giderilmesidir, ihtiyaçları varsa Bakanlığımızın bunun giderilmesidir. Şimdi, bütçe yasası gelecek. Burada bunu giderelim ama asla o gibi gerekçelerle hak arama özgürlüğünün önünü sınırlamayalım. Bence doğrusu, bu anlamda önemli olan artırılması dahi değil, 5 bin asla değil.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Peki teşekkürler.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bir ilave bilgi aktarayım da arkadaşlarımız ondan sonra gene değerlendirsinler.

Şu anda elimde rakamlar var. 20 Temmuz 2016 tarihine kadar, ilk derece mahkemelerinde kesinleşme miktarları, asliye hukuk mahkemelerinde 2.190 TL, iş mahkemelerinde 2.190 TL, icra mahkemelerinde 6.310 TL. 20 Temmuzdan sonra istinafa ilişkin hem idari yargılama hem de hukuk yargılaması düzenlemeleri devreye girdiği için asliye hukuk mahkemelerinde 1.500 TL'ye düştü, iş mahkemelerinde bin TL'ye düştü bu rakam, icra mahkemelerinde de bin TL'ye düştü. Tabii, bu yasa ne zaman çıktı? 2004'te çıktı. 2004'te çıktığı için 2016 baktığınızda on iki yıl önceki rakamlar üzerinden biz gidiyoruz. O zaman yürürlüğe girmiş olsaydı gerçekten bu rakamlar yüksek rakamlardı ama şimdi geçen zaman içerisinde bu rakamların bir anlamı kalmadı. Bizim tasarıda 5 bin TL bir artırma yaptık çünkü yeniden değerlendirme de alt komisyonda kalkmış. Eğer yeniden değerlendirme yasaya koymayacaksa 5 bin TL makul bir rakam çünkü bu yasanın bir daha ne zaman değişeceğini bilemeyiz. Yeniden değerlendirme koyarsak o zaman belki bunu 4 bin TL yapıp yeniden değerlendirmeye beraber muhafaza edersek bir daha yasa değişikliği ihtiyacı olmaz. Yoksa, biz bunu yasayla aynı bırakırsak üç-dört senede bir yeniden yasa değişikliğine ihtiyacımız olur ki Parlamento'yu sürekli aynı konuda yasa değişikliğine mecbur bırakacak bir düzenlemenin yasama ekonomisi bakımından da doğru olmadığını düşünüyoruz. Tabii, takdir heyetindir. Ben 5 bin TL olmasının makul olduğunu tekrar ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Bakanım, bir açı bakımından, arkadaşlar belki bilebiliyorlar mı, Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu, açıkça o metni hatırlamıyorum. Şimdi, kısmi edayla birlikte külli tespit davası

açabiliyoruz. Yani, fazlaya ilişkin hakkımız saklı ve tespit davası açabiliyoruz. Tespit davasında temyizi ne yaptınız acaba, Ekrem Bey, hatırlıyor musunuz? Tespit davaları nasıl takdir ediliyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Aynı usule tabi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yok, yok, miktar yok, miktar yok ya tespit davalarında. “Alacağımın tamamının tespitini istiyorum.” diyor ve tespitte miktar da zikretmiyorsunuz. O gibi durumda ne oluyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yeni bir usul yok benim bildiğim, bu usul hepsine uygulanacak. Bizim uzman arkadaşların söylediği şey şu: Bu kural onlara da uygulanacak. Kesinleşme rakamının altındaysa ona göre, yoksa ona göre işlemler yapılacak diyor.

BAŞKAN – Anladım. Peki, teşekkürler.

Buyurun Murat Bey.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; burada ben de Bakanımız gibi düşünüyorum yani yıllarca avukatlık yapmış birisi olarak. Yargının ilk derece mahkemesinde hâkimlerin verdiği kararlarla elenebilecek durumda olması... Tabii, hak önemlidir. Bir lira da olsa hak haktır ancak yargının içinde bulunduğu durumu, mahkeme kararlarının kesinleşmesine ihtiyaç olan süreci de düşündüğümüzde, böyle bir sınırlamanın daha önce olduğu gibi şimdi de getirilmesi gerektiğini ve 5 bin liralık sınırın da bence makul bir sınır olduğuna inandığım için bu açıklamayı yapmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, değerli katılımcı arkadaşlar; şimdi, aslında bu konuştuğumuz nokta, ülkedeki gelir dağılımının adaletiyle ilgili bir şey. Yani, Adalet Komisyonunda bu konuşmanın çok anlamı var mı diye düşünebilirsiniz ama iş gelip ona dayandığı için söylemek zorundayız. Yani, ülkenin gelir dağılımındaki bozukluk, bu konuşmaları yapmamıza neden oluyor. Yani, ülkede 17-20 milyon yoksul, yoksul dediğimiz, yardıma muhtaç, yardımla yaşayan, milyonlarca asgari ücretle yaşayan insanlar olunca, gerçekten, buna itiraz etmemiz zorunlu oluyor çünkü ayda 200 lira yardım almak için kuyruklar oluşturan bir ülkeyiz. Yaşamını aşevlerinde dağıtılan yemeklerle sürdüren milyonların olduğu bir ülkeyiz. Burada da bizim önemsiz gördüğümüz 2 bin, 3 bin lira o çok büyük kesim için çok büyük şey ifade ediyor. Bu anlamda, eğer biz 5 bin lira gibi bir rakama çıkarırsak gerçekten o yoksul dediğimiz kesimin hak arama hürriyetine ciddi anlamda zarar vermiş oluruz. Yani, 3 bin liraya indirmiş alt komisyon. Bana göre 3 bin lira dahi fazla. Yani, Bakanım diyor ki: “Çok geçmiş yıldan gelen bir miktar bu.”

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – On iki yıl...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, on iki yıllık miktar ama gerçekten, ülkemizdeki çok geniş bir kesimin neyle nasıl geçindiğini hepimiz biliyoruz. Yani, açlık sınırının altında maaş alan, asgari ücret alan çok büyük bir işçi kesimi, ona bile ulaşamayan işsizler ordusu, dediğim gibi, yaşamını yapılan sosyal yardımlarla geçiren milyonlar... Şimdi, bu böyle olunca gerçekten bizim buna üst perdeden bakıp 2 bin lira, 3 bin lira önemsiz bir rakam gibi buna bir sınır koyup bunun dışındakilerin hak arama hürriyetini engellememiz adalete olan güveni çok daha ciddi zedeler. Yani, Bakanım, aslında o gerekçeyi o mantıkla on iki yıllık bir zaman dilimi açısından doğru bir gerekçe olabilir ama yaşadığımız gerçeklik bakımından çok anlamlı değil diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun Ekim Bey.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AVUKAT EKİM ERGÜN – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri; şimdi, buradaki konuştuğumuz konu, icra yargılamasında bir hâkimin vermiş olduğu kararın hangi durumda kesinleşeceğine ilişkin. Adil yargılanma ilkeleri uyarınca aslolan, bir hâkimin vermiş olduğu kararı bir şekilde ya temyiz yoluna götürebilmek ya da itiraz yoluna gitmek. Esasında, adil yargılanma ilkeleri bakımından hiç sınır olmaması gerekiyor. Yani, zaten istinafın getirilmesinin gerekçesi bizim yargılamayı güçlendirmemizdi ve geçmişte icra mahkemelerinde temyiz sınırının yükselmesinin sebebi, Yargıtayın iş yükünün artmasıydı, o nedenle kademe kademe yükselmişti ama şimdi istinaf devreye giriyor. 3 binlik sınır bile esasen oldukça yüksek bir sınır. Yani, asgari ücret üzerinden değerlendirdiğimizde o da yukarıda kalıyor. Geliri 1.300-1.500 lira olan kişi için 2 bin lira, 2.500 lira büyük bir para. 5 bin gerçekten büyük bir para ve icra mahkemelerinde yargılama genellikle dosya üzerinden olur. Hata yapma olasılığı ilk derece hâkimin yüksek olduğu bir alandır. Onun vermiş olduğu kararın denetime tabi tutulması ve denetim şartlarının görece imkânlar doğrultusunda geniş tutulması iyi olacaktır. O nedenle 3 binlik sınır benimsenirse daha makul olacaktır.

BAŞKAN – O bile fazla diyorsunuz.

Buyurun Hakancığım.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Sayın Bakanım; şimdi, alt komisyon sırasında yapmış olduğumuz tartışmalarda bu değişikliğin aksini savunmuştum ben de yani 3 bin lira değil de 5 bin lira kalması gerektiği yönünde bir görüş ifade etmiştim. Hakikaten, arkadaşlarımızın söylediklerine katılmak mümkün ama icra mahkemelerinin konusu bakımından değerlendirdiğimizde ve yargılama mahiyeti bakımından değerlendirdiğimizde, söz konusu 3 bin liralık sınırın 5 bin lira olarak değişmesi, 5 bin lira olarak belirlenmesi konusundaki görüşümü ben de ifade etmek istiyorum. Yani, bu konuda Sayın Bakanımızın söylediklerine katılıyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bir ilave daha izninizle yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, icra mahkemelerindeki rakama bakarsak şu anda uygulanan rakam, 20 Temmuz'a kadar uygulanan rakam 6.310 TL. Zaten bizim tasarıda öngördüğümüzün üzerinde bir rakam icra mahkemelerince uygulanıyor. Biz rakamlar arasında farklılığı da kaldıralım diye bir eşitlik yaptık.

İkincisi, mukayeseli hukuka baktığımızda da farklı uygulamalar var ama küçük alacaklarla ilgili her ülkede ilk derece mahkemelerinde bir kesinleşme sınırı var yani onu görüyoruz. Benim arkadaşlardan aldığım rakam, Almanya 10 bin euroya kadar olan alacakları orada kesinleştiriyor. Mesela, Macaristan 10 bin TL'ye kadar olan alacakları ilk derece mahkemesinde kesinleştiriyor ve her yerde bunlarla ilgili farklı uygulamalar var. Bizim şu anda devam eden yargılamalar açısından veya devam edecek olanlar açısından da bu rakamın ben oldukça makul bir rakam olduğunu söyleyeyim.

Ayrıca, hâkim ceza yargılamasında bile çift dereceli yargılamayı mutlak görmüyor. Basit davalarda ise ilk dereceli mahkemenin verdiği kararın kesin olabileceğine dair, hak ihlali olmayacağına dair verdiği kararlar var. Bu esasında bir haksızlık yapmak için değil, hakkın zamanında sahibini bulması için de şart çünkü çok basit alacaklar, çok basit yargılamalarla her şey ayan beyan gözüküyor. Bir de

istinafi koyup yargılamayı uzatmak, vatandaşın hakkına daha geç sürede kavuşmasına yol açmaktan başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Ben takdiri Komisyona bırakıyorum ama 5 bin TL’lik kesinleşme sınırının gerekli ve makul olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Önergemiz yok ama sözlü önerge olarak söylüyorsunuz galiba, bize önerge gelmedi. 5 bin lirayla ilgili bir önerge Komisyonuma gelmedi, hazırlarsanız...

Buyurun Cahitçiğim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli üyeler, kıymetli hazırun; ben de burada 5 bin liralık sınırı getirilmesi taraftarıyım üç gerekçeyle.

Bir, elbette gelir durumu çok önemli ancak gelir durumunu değerlendirirken şu anda Avukatlık Kanunu’nun tavsiye niteliğindeki ücret tarifesine baktığımız zaman zaten 3 bin ile 6.900 lira arasında icra iflas mahkemelerinde görülen davalarda zaten bir ücret tarifesi öngörülmüş. Yani 3 bin lirayı, temyiz için, temyize başvuracak bir başvuru zaten tavsiye niteliğindeki vekil ile müvekkil arasında bir ihtilaf çıkarsa bu ihtilaf avukatın lehine 3 bin ile 6 bin lira arasında zaten bir ücretle karşı karşıya kalacak. Onun için, Avukatlık Kanunu’ndaki düzenlemeyle, tavsiye niteliğindeki ücretle beraber değerlendiresek zaten bir temyiz için şu andaki öngörülen temyiz süresinin 2 katı ücreti avukata vermekle zaten karşı karşıya kalacak, bu bir.

İkincisi, hak arama özgürlüğü çok önemlidir ama yargılamanın selametiyle birlikte değerlendirildiği zaman anlam kazanır. Yani bir başvuru adaletle ulaşabilmek için mutlaka yargının da iş yükü olmaksızın olabildiğince ciddi davaların temyize götürülebileceği, istinafa götürülebileceği bir müesseseyi de beraberinde getirir. Bugün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi dahi her ne kadar bir başvuruyla ilgili ücret öngörmese de uzun zamandan beri başvuruyla ilgili bir harç getirelim mi getirmeyelim mi veya onun yerine getirilmiş bir kabul edilebilirlik müessesesi vardır. Onun için, şu anki hem avukatlık ücret tarifesinde öngörülen 3 ile 6 bin lira arasında bu davalarda avukata verilecek tavsiye niteliğindeki ücret tarifesi hem Türkiye’de hak arama özgürlüğünün iş yükünün artırılmak suretiyle çökertilmemesi açısından 5 bin liralık ücret sınırının makul olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Şimdi, değerli arkadaşlar, aslında bu, Türk hukukunda, bilhassa enflasyon dönemlerinde en fazla tartışılan ve mukayeseli hukukun da bir sorunudur. Adil yargılama saf şekliyle kuruşa indirgenemez, öz tartışılır denir ama yine usul ekonomisi ve yargılamanın bilhassa dosya çokluğu sebebiyle sırasının gelmemesi nedeniyle bir asgari had konuyor. Bu daha çok iş mahkemelerine gelmişti.

Değerli Bakanım, buradaki sorun şu: Hukuka çok açıkça olması hâlinde kanun adına bir başvuru yolu var ve kesin hükmün sonuçlarını etkilememek üzere ilgili diğer davalara teşmilini mümkün kılan bir usulümüz var. İş mahkemesinde görülen davalarda, bilhassa aynı sebebe dayalı, davalısı aynı olan kişiler bakımından bin tane diyelim ki fazla mesai alacağı var, 500 lira ama bin taneyi çarptığım zaman şu kadar ve global olarak çok yüksek rakam çıkıyor. O gibi durumlarda biz kanun adına bozmayı isterdik, beklet sorun olurdu ve diğer davaları da böylece hukuk rotasına getirmek mümkün idi. Anayasa Mahkemesine bu konu gitti ve makul hadleri koymanın adil yargılama hakkını etkilemeyeceği sonucuna varıldı. Mukayeseli hukuk da bu konuda teyit ediyor. 5 bin liranın ekonomik değeri karşısında adaleti veya hakkı kurulaştırma anlamına gelmiyor. Diğer yol da var. 5 bin liranın makul olduğunu düşünüyorum.

Önerge geldi, oylayacağım, kabul edilmezse otomatikman Komisyonun...

Önergeyi okutuyorum arkadaşlar:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/775) esas numaralı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın çerçeve 3'üncü maddesinde yer alan "üçbin" ibaresinin "beşbin" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Göktürk

Nevşehir

Gerekçe:

Önergeyle 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda istinaf kanun yoluna başvuru için öngörülen parasal sınırın artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir, Alt Komisyon Raporu hilafına karşı oyla kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 2004 sayılı Kanunun 364 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "onbin lirayı" ibaresi "ellibin Türk Lirasını" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Buyurun Ömer Bey.

ÖMER SÜHAALDAN (Muğla) – Şimdi, şöyle bir olay var Sayın Başkanım: Aslında Alt Komisyon makul bir rakam belirlemiş. Bu, birbirinin peşi sıra 3 tane madde var ama ben geneli üzerinde, 3'üncü maddede konuşmadım burada konuşayım diye. Burada da miktar çok fazla. Aslında şöyle bir şeyi işaret ediyor bu, siyaseten 2004'ten 2016'ya kadar on iki senelik sürede 5 kat artış talep etmek aslında bir anlamda Türkiye'deki ekonomik tabloyu sergileme anlamında somut bir kanıttır.

Bence biraz şöyle bir şey var: Tabii ki 10.400 dolarlık, bu 2004'teki, kişi başına düşen millî gelir de 9.200 dolar şu anda. Bu anlamda gerçekten işin şey tarafı ayrı, mahkemelerdeki iş yoğunluğunu kabul edebiliyorum ama buradaki pek çok arkadaş, "Bu 5 bin uygundur." diyen arkadaşlar yarın bir şekilde avukatlık görevini ifa ederken haksız bir karar karşısında çıldıracaklardır. Bu anlamda benim önerim, usulde mutlaka bir şey müessesesi oluşmalı yani bir itiraz müessesesi olabilir, bir şey olabilir. Ben bu açıdan hem 3'üncü ve 5'inci maddedeki "5 bin" ibaresinin hem de şimdiki Yargıtaya başvurdaki "10 bin lira, 50 bin lira" ibarelerinin çok yüksek rakamlar olduğu düşüncesindeyim. Bu anlamda da itirazımı belirtmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Buyurun Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, Ömer Bey'in açıklaması üzerine bir ilavede bulunmak isterim. Bu itiraz konusuyla alakalı üzerinde bir çalışalım, belki bir sonraki mahkemeye bir itiraz müessesesi koyabilir miyiz, onun üzerinde bir çalışalım, Genel Kurul sırasında...

BAŞKAN – Nereye, istinafa itiraz mı?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yok, ilk derece mahkemesine, istinafa gitmeden, yatay itiraz. Ona bir bakalım, tamam mı? Bir hazırlık yaparız Genel Kurul için.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Ben müzakere sonuna erteleyeyim mi, oylayayım mı arkadaşlar? Çalışacaksınız oylamayayım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Oylayın, bunu Genel Kurul için hazırlayalım.

BAŞKAN – Sonra, peki.

Necaticığım, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; bir önceki maddede sorunları tartıştık. İşsiz avukatlar sorunu var, hukukçular sorunu var, genç hukukçular işsiz, avukatlık mesleği içerisinde sayıları hızla çoğalıyor, gerçekten büro açmakta, çalışmakta, geleceğini kurmakta, idame ettirmekte zorluk yaşıyorlar. Hâkimlik mesleğinde sayı sorunu var, bu iyice arttı, açık makas daha da açıldı. Kalitesiz eğitim sorunumuz var, hukuk fakültelerinin sayısı her gün artıyor. Onların da akademisyenler anlamında yeterli akademisyene sahip olmamaları, eğitim imkânları, zorlukları var. Bu meselenin gelip de her bir konuda tek tek gündeme gelmemesi için bu meselelerin üzerine gidilmesi lazım. Biz Adalet Bakanımızdan bu sorunu etraflı bir şekilde ele almasını, başta, ta hukuk fakültesinden başlayarak staj döneminde gençlerin büro açmalarında sağlanacak imkânlar, kolaylıklar, eğitim döneminde burs ve tabii ki yurt sorunu. Yurt sorununun tüm öğrenciler için giderilmesi gerekiyor. Bizim bunları öne çıkarmamızın nedeni yani sadece onların gözüne hoş gelsin diye değil, sorunlar birbirini tetikler şekilde büyüyor, etkiliyor ve sistem bu anlamda içinden çıkılmaz bir hâl alıyor. Sonunda tavizde bulunduğumuz yer neresi? Hak arama özgürlüğü, buraya kadar geliyor iş. O nedenle bu sorunun bu boyutta ele alınması lazım ve asla ve asla, hele hele adalete güvenin yerlerde süründüğü -bu tabiri sık sık kullanıyoruz beraber çünkü herkes kullanıyor, ilgililer de kullanıyorlar- bir dönemde bir keyfi kararın, hatalı bir kararın denetlenme imkânını ortadan kaldıracak, hele de yoksul insanlar için ortadan kaldırılacak olmasını endişe verici buluyoruz. Evet, kamu ekonomisi var; evet, usul ekonomisi var ama bir de halkın ekonomisi var. Halkın ekonomisi bu diğer ekonomiye kurban edilmemeli.

Sevgili arkadaşlar, diğer maddeyi görüşürken birden bir farklılık yaşadım, solumdan söz alan olmadı, sol tarafım boştu, katılımcılarımız eksikti.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Gelebilirler.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Kendi tercihleri Necati Bey.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ben bir fikrimi söyleyeyim, ben bir değerlendirmemi söyleyeyim, siz de söyleyin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Zorla mı getirelim?

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Evet, kendi değerlendirmeleri, buraya ilişkin öyle ama bir sürecin sonucu olarak ortaya çıkmış durumda. Hiç değilse o döneme ilişkin, o sürecin işlediği başlangıca ilişkin söz söylemek isterim. Sonuçta adına “hukuk” denilmekle beraber genel hukuk ilkelerini ayaklar altına alan ve sonuçta demokrasimize zarar veren bir süreci beraberce yaşıyoruz. Anayasa Mahkemesinin açık kararlarına rağmen, halk iradesini, Parlamento yasaması ve temsil edilmesi, bir ülkenin sorunlarının öncelikle meşru zeminde ve Parlamentoda tartışılması...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – “50 bin lira...” Necati Bey, onu söyle.

BAŞKAN – Hakan... Hakan, tamam ya.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – HDP’nin avukatlığını yapıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bırak bunları ya.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – HDP’nin avukatlığını yapmaya gerek yok.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ben neyin avukatlığını yapacağımı bilirim, otuz altı yıllık mesleğim benim. O tartışmaya girersek avukatlıklardan yola çıkarım, döner baştan bir daha anlatırım, oralara

girmeyelim. Tarihi çok iyi biliyoruz, yakın tarihimizi hatırlıyoruz, kim kimin avukatlığını, kim kimin ortaklığını, kim kimin yan yanallığını, yaşananların hepsini biliyoruz, bunları konuşabilirim, yeterli belge elimde var.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Gelsin, Adalet Komisyonuna gelsin...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ben bunu konuşmak istemiyorum. Sorunları konuşulur olmaktan çıkarmanızı da doğru bulmuyorum.

Devam ediyorum.

Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin kararlarına rağmen, Parlamentoda görevini yapması gereken milletvekillerinin tutuklanmış olmasını doğru bulmadığının altını bir hukukçu olarak çiziyorum ve bunun sonuçlarını ve maliyetinin bu komisyonlara yansımaları da dikkat çekiyorum. Sonuçta, 6 milyon oyun yansıması öyle ya da böyle burada yok. Biz tamamını kucaklayacak, tamamı için geçerli, cari olacak, kuralları ihdas ederken bu katılımdan eksik kalıyoruz. Bu süreci başlatan nedir, hangi anlayıştır, bunları konuşmamız lazım. Bizim amacımız suçlu bulmak değil, sorunu gidermek, biz buradan bakıyoruz sizden farklı olarak, sorunu giderme eğilimiyle bakıyoruz. Dolayısıyla, yarın yeni istismar alanları olmasın istiyoruz, yarın yeni sorunlar ortaya çıkmasın istiyoruz. Bu nedenle, tarihe not düşmek açısından, bu Komisyonun çalışmasının bu bileşenlerin eksik olması nedeniyle eksik kaldığını düşünüyorum. Bunun da bir ortak kabulte tekrar yeni baştan ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Biz de tarihe not düşelim...

BAŞKAN – Arkadaşlar, tematik toplantıdır, konulu toplantıdır. O temaya ve konuya en fazla saygı göstermemiz gereken bizleriz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Tamam da biz de tarihe not düşelim o zaman yani teröre destek verenleri herkesin bilmesi lazım.

BAŞKAN – Zaten sesiniz geçti zabıtlara.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – On beş yılınızın tamamının şeceresini birazdan dökeceğim o zaman, birazdan dökerim. Girerseniz on beş yılınızı dökerim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Neyi dökersen dök.

BAŞKAN – Muratçığım, tamam.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yazık, yazık, CHP'nin düştüğü şu hâle bakın, yazık!

BAŞKAN - Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, tabii, öncelikle, bu Komisyonunda bulunan bütün milletvekili arkadaşlarımızın konuşmak istedikleri, ilinti kurdukları konulara herkesin saygı duyması gerekiyor. Yani saygı duyulmazsa burada sağlıklı bir çalışma olmaz ki. Yani herkes sizin, birilerinin istediği gibi konuşmak, birilerinin istediği gibi davranmak zorunda değil ki. Komisyonumuzun sağlıklı yürümesi için gerçekten herkesin birbirine saygılı, ölçülü, seviyeli yaklaşması gerekir. Bunu söyleme gereğini hissettiğim için de gerçekten üzgünüm.

Değerli arkadaşlar, 3'üncü madde için söylediğim, halkın içinde bulunduğu ekonomik durum, gelir dağılımındaki dengesizlik, miktarların farklı kesimler tarafından farklı şekilde algılanacağı, farklı önem arz edeceği bir ortamda yaşıyoruz, bir Türkiye'de yaşıyoruz. 50 bin Türk lirası, 50 bin Türk lirası, benim bahsettiğim, demin söylediğim, yoksul kesim için büyük yani belki de hayatında hiç göremeyeceği rakam, onlarca yıl çalıştığında bir araya koyamayacağı bir rakam. Evet, "İş yükümüz fazla." diyor sevgili arkadaşlar, o nedenle adaletin hızlı yürümesi de adaletin gerçekleşmesi anlamında

önemli bir ölçüdür. O hâlde adalet sistemimizi hızlı yürüten bir hâle getirmemiz gerekir. Başvurudan mahrum olduğu bir adaletin ne kadar adil olduğunu söyleyebiliriz ki ne kadar hızlı olursa olsun? O nedenle bu 50 bin Türk lirasının da gerçekten çok yüksek rakam olduğunu ülke koşullarında, bunun tekrar değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakan “Daha sonra bunu gözden geçiririz.” dedi ama bizim öyle deyip de Genel Kuruldaki çalışmalara bıraktığımız hiçbir şey ifadesini bulmamıştır, onu da hatırlatayım.

BAŞKAN – Bakanım, bak, “Bakanımız şu anda ‘Gözden geçireceğiz.’ diyor ama Genel Kurulda unutuluyor.” diyor, Mehmet Bey ona atıf yapıyor.

Sayın Bakanım, buyurun, söz istediniz.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, öncelikle, hukuk eğitimi, hâkim ve savcı yetiştirilmesi ve avukatlarla ilgili konuyu biz de çok önemsiyoruz. Adalet Bakanlığı olarak hem hukuk eğitimi hem de hem de hâkim ve savcı eğitimiyle ilgili komisyonlar kurduk, YÖK’le müşterek çalışmalar yapıyoruz, Barolar Birliği de işin içerisinde var. Şu anda hazırlıklarımız sürüyor. Biz gerçekten hukuk eğitiminin süresi, müfredatı dâhil pek çok konuda ihtiyaçlarımızı karşılayacak kalite ve standardı koymanın zorunlu olduğuna inanıyoruz. Adalet Bakanlığı olarak da hukuk fakültelerinin en büyük müşterisi de biziz yani YÖK bizi bazen işte “İşimizi karışırıyorsunuz.” gibi bazı şeyler değerlendirebilir ama biz de diyoruz ki: Sizin mezun ettiklerinizi Türkiye’de en çok istihdam eden kurum olarak bizim bu konuda söz söyleme hakkımız var. Onun için de YÖK Başkanımızla da konuştuk, uzlaştık, bütün hukuk fakültelerimizin dekanlarıyla bir toplantı yaptık ve çalışmalarımız devam ediyor. Bu çalışmalar sonunda 2017 içerisinde inşallah hukuk fakültelerinin eğitim süresi ve müfredatı başta olmak üzere, hâkim ve savcılarının staj eğitim konusu ve stajın muhtevası, avukatların stajları ve staj süresindeki şartları, imkânları bütün bunları ele alan ve gerçekten herkesin de takdirini toplayacak bir anlayış içerisinde çözüm bulan bir tasarımı inşallah Komisyonumuzda 2017’de görüşme fırsatı bulacağız. İçinde çok önemli şeyler olacak, şimdiden onları konuşmak istemem ama bu konuda büyük bir reform hazırlığı içinde olduğumuzu buradan ilan etmek isterim.

Tabii, diğer konu, bu 50 bin liralık sınır konusu... Bu 50 bin liralık sınır konusu esasında büyük bir sınırlama değil, şu anda elimde rakamlar var, eğer 25 bin TL olursa 53.997 dosya gibi bir rakam, bu da yüzde 26’ya tekabül ediyor şu anda istinafta kesinleşme. Eğer bu, 50 bin olursa yüzde 8 buna bir ilave yapılıyor. Yani çok büyük bir şey değil, şu anda görülen derdest dosyalar açısından baktığımızda büyük bir şey değil. Esasında demin de söyledik, zaten istinaf mahkemesi gerçekten güçlü bir mahkeme olarak kuruldu, Yargıtaydan daha etkin olacağına ben inanıyorum çünkü dosyaların içerisine girecek, vaka denetimi yapacak, delile temas edecek, yanlışlı düzelterek, eksikliği tamamlayacak, yani bir haksızlık varsa onu düzelterek giderme hakkı ve yetkisi de olan bir mahkeme. O açıdan, burada olması vatandaşın hakkına daha erken kavuşmasına da yardımcı olacaktır. Yani bir üst mahkemeye gitmek ona yeni bir hak getirmeyecektir belki ama işi uzatacaktır. Onun için, bunun tecrübeyle makul bir süre olduğuna biz inanıyoruz. Öte yandan da eğer bu, uygulamada birtakım haksızlıklara yol açacak olursa getiririz, gene burada görüşür, bunu değiştiririz. Ya, 3 bin sınırı için de, 5 bin TL sınırı için de, yani uygulamada gördük ki bazı çok fahiş kararlar çıkıyor ve mağduriyetlere yol açıyor hemen getirir, biz bunları düzeltiriz. Bizim bu yasaları değiştirirken niyetimiz makul olanı ve doğru olanı yapmaktır; kötü örneklerle yol açmak değildir. Kötü örnek olduğunda da tedbir almak bizim vazifemizdir.

Tabii, HDP’li milletvekillerinin Komisyonumuzda olmasını biz de arzu ederiz, Parlamento faaliyetlerine katılmaları son derece önemli ama kendileri böyle bir değerlendirmede bulundular. Biz onların değerlendirmelerine onların yerine karışma hakkına da sahip değiliz. Ancak şu kadarını ifade edeyim: Parlamentomuz 154 milletvekili hakkında tam 810 dosyada dokunulmazlığın kaldırılmasına

karar verdi, parti ayrımı yapmadı; AK PARTİ, CHP, MHP, HDP hepsiyle ilgili kaldırdı, suç ayrımı da yapmadı, bütün suçlarla ilgili kaldırdı ve bütün partiler de buna destek verdi. 367 gibi anayasa değişikliği iradesiyle Parlamentodan geçti, yürürlüğe girdi. 201 Mayıs 2016. Biz Bakanlık olarak yasa gereği dosyalar bize geldiği için mahal savcılıklarına, mahkemelerine dosyaları gönderdik; savcılıklar, mahkemeler kaldığı yerden dosyaları yasa gereği yürüttüler, tebligatlar çıkardılar. Bazı milletvekilleri gitti, bizzat ifade verdi, MHP'nin Sayın Genel Başkanı gitti, bizzat ifade verdi, CHP'nin Sayın Genel Başkanı Kılıçdaroğlu bizzat savunmasını gönderdi, milletvekilleri gittiler, ifade verdiler, gitmeyenler de mazeret söylediler, falan tarihte geleceklerini ifade ettiler ve herkes mahkemenin çağrısına uyacağını ifade etti ancak HDP'nin eş genel başkanları ve milletvekilleri çok açık açıklamalarda bulundular, “Biz ifade vermeyeceğiz, gitmeyeceğiz; bizi nasıl almak istiyorsanız öyle alın.” diye bir çağrıda bulundular. Tabii, hukuk devletinde yargı eleştirilmez değil, eleştiririz, kararlarını da eleştirebiliriz, en ağır lafları da söyleyebiliriz ama son tahlilde hepimiz mahkemelerin ve adli makamların verdiği kararlara uymak zorundayız. Eğer sayın milletvekilleri mahkemelerin veya savcıların talebine uyarak gidip ifade vermiş olsalardı zorla götürülme kararı elbette çıkmazdı ama tutuklama konusuna gelince bu, tamamen yargının takdiri çünkü ek 20'nci maddeyle yapılan şey Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki birinci cümlesinin bunlar bakımından uygulanmayacağına dair hüküm koyuyor. Ne vardı orada? “İfadesi alınamaz, sorgulanamaz, tutulamaz, tutuklanamaz, yargılanamaz.” Bunu kaldırıyor. Bunun anlamı nedir? Bu kaldırılan dosyalarla ilgili ifadesi alınabilir, sorguya çekilebilir, tutulabilir, tutuklanabilir, yargılanabilir olmanın önünü açıyor, bu konudaki anayasal engeli kaldırıyor Anayasa değişikliği. Tabii, tutuklama kararını yargı veriyor. Bizim buna müdahale etme hakkımız da değil, doğru da değil; mahkemenin, hâkimin verdiği bir karardır. Yargılama süreci sonunda ne kararlar çıkacağını hepimiz beraber göreceğiz. Tabii, ifadeye gitmeyen başka milletvekilleri de var. Ben bugün başka yerde de çağrıda bulundum. İfadeye gitmeyen diğer milletvekillerimizin de mutlaka ifadelerini gidip vermeleri hukuka saygının bir gereğidir. Eğer ifadeye milletvekilleri gitmezlerse, ifade vermezlerse yargının elinde zorla getirme dışında başka bir hukuki enstrüman yok. Mecbur yargı böyle bir karar almak zorunda kalacaktır. O zaman da bizim bu kararları eleştirme hakkımız olmaz. Ben onun için de herkesin hukuka uygun davranmasının ve hukukun işlemesine yardımcı olmasının, hele bir milletvekili için, çok büyük bir saygı ve vazife olduğunu buradan bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, öncelikle, bir hukuk devleti olmak, hukuka herkesin uymasını istemek bizim bugün değil, dün de, daha evvelsi gün de, daha evvelsi gün de hep ısrarla söylediğimiz bir husus Sayın Bakanım. Bir ülkede bir hukuk varsa o hukuka herkes uymalı, herkes yani milletvekili de, Başbakanı da, Cumhurbaşkanı da, vatandaşı da, yurttaşı da; hukuk devleti olmanın gereği budur. Beğenmeyebilirsiniz, bir hukuk normunu beğenmeyebilirsiniz, bir hukuk kuralını beğenmeyebilirsiniz ama yürürlükte olduğu sürece ona uymak her yurttaşın, ayrımsız her yurttaşın -öyle mi- yurttaşlık görevi. Dün Sayın Genel Başkanımız Grup konuşmasında aynen bunları söyledi. Gidip ifade vereceksin kardeşim. Değil mi? İfade vermemek ne demek? Benim Genel Başkanım veriyor, benim milletvekili arkadaşım da veriyor, demin tartıştığımız Necati Yılmaz, gitti sessiz sedasız, ifadesini verdi geldi. Biz kurala, hukuk devleti olma özelliğine sonuna kadar sahip çıkarız. Sadece, Necati Yılmaz'ın da söylediği, sizin de işaret ettiğiniz “Aslında olmalarını isterdik.” diye söylediğiniz olay, tutuklama istisnai bir durumdur, bütün hukukçular bilir. Tutuklama istisnai bir durumdur, bu istisnai durumun milletvekillerinden esirgenmesinin demokratik parlamenter sistemimize verdiği sakınca da... İşte buradaki eksiklikten

bahsettiği için böyle, yoksa biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak herkesin ifade vermeye gitmesini, hiç kimsenin ayrıcalığı olmadığını, madem bu dokunulmazlık kalktı, madem çağırma hakkı doğdu savcılığın o hâlde benim Genel Başkanım da diğer milletvekili arkadaşlarım da ifade veriyorsa o ifade verilmeye gidilmesinin önemine Sayın Genel Başkanım dikkat çekti, özellikle söyledi. Bu, böyledir ama dediğim gibi, istisnai durum olan tutukluluğun, bir tedbir olan tutukluluğun milletin iradesiyle seçilmiş bir milletvekili grubundan, milletvekilinden -bu ben de olabilirim, yarın siz de olabilirsiniz Sayın Başkanım, yarın başka bir arkadaşımız olur- esirgenmesinin demokratik parlamenter sisteme verdiği zarardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun Cahit Bey.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ben 4'üncü maddeyle ilgili bir açıklama yapmak istiyorum. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bir mahkemenin adil yargılama yapıp yapmadığı konusundaki kriteri bir üst derecede mahkemesinden denetim yapıp yapılmamasına bağlı. Yani burada ilk derece mahkemesi karar verirken istinaf çok önemli bir mekanizmadır. Diyelim ki biraz önceki ilk derece mahkemesinden istinafa itiraz veya istinaftan temyiz aşamalarında bir hukuka aykırılık varsa zaten bununla ilgili de Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunu da açmış bulunuyoruz. Bu noktada öncelikle yargıya güvenilir hâkimler tarafından bir yargılama yapıldığına inanmamız gerekir. Bunun adımları zaten atılıyor. İkinci aşamada da gerek istinaf gerek temyiz eskiden olmayan müesseseleri de getirdiği için, üçüncü dereceye kadar giden bir denetim olduğu için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin adil yargılama açısından bir aykırılık görmediği ve Avrupa'nın pek çok ülkesinde de uygulanan bir sistem olduğunu düşünüyorum ve bu noktada düzenlemeyi destekliyorum.

BAŞKAN – Kaldı ki Adalet Komisyonu yasa koyucu bir organ veya komisyon olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin üzerinde bir içtihat üretebilir.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Muhakkak.

BAŞKAN – O çok önemli, çok önemli yani egomuzu aşağıya indirmenin gereği yok. Takdir ediyorum tabii, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini o kadar ulaştırmaya gerek yok, katılmadığımız çok icraatları var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Mahkeme aslında standartları ortaya koyuyor.

BAŞKAN – Tabii, “Sözleşme asgari standart ama içtihat azami standart.” diyorlar. Biz onu aşarız.

Değerli arkadaşlar, bizim Komisyonumuz gerçekten konuya ve temaya sadık bir müzakere yürütüyor. Tabii, Komisyonumuza bir partinin iştirak etmemesi hususu partinin kendi takdirleridir, onlar elbette ki değerlendirilebilir ama Komisyonumuzun alanı dışında. Onun için sadece atıfla yetiniyorum, keşke katılsalardı.

4'üncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bin lirayı” ibaresi “üç bin Türk Lirasını” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “beşbin lirayı” ibaresi “elli bin Türk Lirasını” şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci ve üçüncü fıkralardaki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere,

önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz. Parasal sınırların uygulamasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.”

BAŞKAN – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – İki önceki maddedeki beyanlarımızı aynen tekrarlıyoruz, bu miktarın yüksek olduğunu belirtmek istiyoruz.

BAŞKAN – Müthiş bir müzakere metodu, zaman kaybettirmeyen, tasarruf metodu.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, şimdi, bu tasarıyı görüşmek üzere alt komisyona havale ettik. Alt komisyonda daha dar ve daha sağlıklı bir çalışmanın, daha somut bir çalışmanın olması için yaptık, değil mi? Şimdi, alt komisyona gitmiş, alt komisyon 3 bine dönüşmesine karar vermiş; konuşmuşlar arkadaşlar, 3 bin liraya karar vermişler; 3 bin lira olması konusunda bir tartışma olmuş...

BAŞKAN – Siz tartışmadınız mı orada, alt komisyonda?

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Alt komisyonda arkadaşlar tartışmışlar çünkü 3 bin lira olarak, alt komisyondan gelen şey o. 3 bin lira olmuş. Şimdi, burada tekrar bunu... Yani alt komisyona neden gönderiyoruz ki biz bunları o zaman? Yani biz burada aynı şeylerde... Sayın Bakanım, alt komisyona gidip arkadaşlar makul bir miktarda anlaşıyorlar. Geliyoruz üst Komisyona, esas Komisyona daha doğrusu, burada eski şeyimizi atıyoruz. Gerçekten, alt komisyon çalışmalarını anlamsız hâle getiren ve arkadaşlarımızın da emeğine saygısızlık eden bir anlayış içerisindeyiz. O zaman, hiç alt komisyona göndermeyelim. Bize göre 3 bin lira dahi çok deminki söylediğimiz nedenlerden dolayı ama alt komisyonda böyle bir şey çıkmış, esas Komisyona gelince olmadı geri 5 bin lira yapalım Sayın Bakanım, gerçekten olmuyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben Mehmet Bey’in bu beyanı karşısında Parlamento hukukunun temel prensiplerinden birisini söyleyeyim: Son oylamaya kadar yasama organının her kademesi tasarruf ilkesi gereği ondan önceki süreçte üretilen metni sıfırlayabilir, dönüştürebilir, başka bir farklılaşmaya veya mutasyona yol açan iradi tasarrufları ittiha edebilir.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Muhterem Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, sayın uzmanlar, konuklar; hepinizi muhabbetle selamlıyorum.

Şimdi, tabii, alt komisyonun şöyle bir “bug”ı var bence tutanak tutulmuyor. O yüzden, alt komisyonda beni bu konuda dinleyen arkadaşlarımdan af dileyerek alt komisyonda dile getirdiğim bir sorunu dile getirmek istiyorum.

BAŞKAN – Tutanağı tutturun yani tutturabilirsiniz.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Çok da usul ekonomisi bakımından olmayabilir, Alt

Komisyon Başkanımız öyle uygun gördü, sakıncası yok.

Ha, bu arada, alt komisyon üyesi olmadığı hâlde bizim ricamızla katkı vermek amacıyla komisyon toplantılarına katılan başta Sayın Serap Yaşar olmak üzere diğer komisyon üyelerine de teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu Komisyonun bir özelliği var, bu Komisyonda, uzmanlar da dâhil, hemen hepimiz hukukçuyuz, hukuktan anlıyoruz, “hak”, “adalet” kavramları bize yabancı değil. Parlamentoda maalesef, uygulanan kötü bir yöntem var, torba yasa anlayışı. Plan ve Bütçede biz bunu çok görüyoruz ama Adalet Komisyonunda yani bu kadar çok hukukçunun olduğu yerde önümüzdeki yasa bir torba yasa. Her biri ayrı ayrı tartışmayı gerektiren, uzmanlarla konuşmayı gerektiren 11 tane ayrı yasayı değiştiriyoruz bununla. Adalet Komisyonundan bir torba yasanın geçmesi gerçekten kanaatimce, af buyurun, yakışık almıyor. Bakın, bu yasayla Askeri Ceza Kanunu’nu, İcra ve İflas Kanunu’nu, İş Mahkemeleri Kanunu’nu, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu’nu, Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’u, saymayayım, bunun gibi 11 tane başlı başına ana kanunu değiştiriyoruz. Şimdi, alışlagelmiş uygulamanızdan tahmin ettiğim üzere bunu da Genel Kurulda temel yasa olarak getireceksiniz, ikiye böleceksiniz, muhalefetin sesini gene, beşer dakika önerge vermek suretiyle, keseceksiniz. Yani gerçekten bu ikili anlayış çok yanlış. İşimize geldiği zaman “Hiçbir parti ayrımı gözetmeksizin Meclisi 15 Temmuz gecesi beraber savunduk, millî irade iş başındaydı.” diyeceksiniz ama bizim her eleştirimizde, “Millî irade bizi 2002’den beri burada tutuyor.” diye saygı gösterdiğiniz millî iradeye en azından sizin haricinizdeki partilere oy vermiş millî iradeye Genel Kurulda sesimizi kısmak, süremizi kısıtlamak suretiyle saygı göstermeyeceksiniz. Bu ikili anlayışın yanlış olduğunu ifade edeyim.

Şimdi, Anayasa Mahkemesinin bu tasarının 13’üncü maddesine konu olan cinsel istismarla ilgili düzenlemeyi iptal etmesi tabii, bizim biraz acele etmemize sebep oldu. Yani 11 Aralık tarihiyle -yanlış hatırlamıyorsam Sayın Genel Müdürüm- Cumhurbaşkanının da imzasıyla Resmî Gazete’de yayımlanması gerekiyor. Biz bu hassasiyeti gözettik. Alt komisyon çalışmasında çoğu maddeyi müzakeresiz geçirdik. Üç, dört gün, belki bir hafta sürecek olan komisyon çalışmalarını hemen hemen yarım günde bitirdik. Muhalefet olarak elimizden gelen katkıyı vermeye çalıştık ama Saygıdeğer Adalet Bakanının alt komisyonda kabul edilmiş birtakım hususları -ki bu daha önce de oldu- üst Komisyonda tekrar değiştirmeye çalışması ya da... “Çalışması” demeyeyim çünkü kendisi irade buyurduğunda değişiyor o maddeler. Bence çok doğru değil, en azından etik değil çünkü alt komisyonda Adalet ve Kalkınma Partisinin üyeleri de var, çoğunlukta. Alt komisyon raporunu yazan da Sayın Başkan Vekilimiz redaksiyon yetkisiyle beraber Adalet ve Kalkınma Partisi üyesi.

Şimdi, bu genel konuşmayı yaptıktan sonra maddeye geleyim. Daha önceki maddelerde söz almadım yani 5 bin, 3 bin ya da 10 bin, 50 bin meseleleri, evet, bir avukat olarak değerlendirilebilir fakat iş mahkemeleri için bu iş çok geçerli değil. İş mahkemelerindeki davaların yüzde 90’a yakını ihbar tazminatı, kıdem tazminatı, izin alacağı, mesai alacağı gibi alacaklar ve bunlar külliyatlı miktarda çok küçük miktarda. Örneğin bir işçinin bir yıllık ihbar tazminatı bir haftalık ücretine denk gelir ve bu en fazla sekiz hafta olur. Sekiz haftalık asgari ücretle çalışan bir işçinin açacağı dava 2.600 lira bugünkü şeyde, biz 5 bin lira getiriyoruz; o işçi için hayat memat meselesi. Sosyal devlet olma anlayışı maalesef burada, üst Komisyondan bu, tasarının ilk hâlindeki 5 bin lira olarak geçerse pek karşılık bulmayacak gibime geliyor. Dolayısıyla, bu maddede toplumun çok büyük bir çoğunluğunu oluşturan asgari ücretle çalışan kardeşlerimizin hakkını savunmamız ve pozitif bir ayrımcılık yapmamız gerektiği kanaatindeyim.

O yüzden, Sayın Bakanım, sizden istirham ediyorum, lütfen diğer maddelerde dediğiniz gibi

iradenize uygun bir değişiklik yapıldı ama iş mahkemeleriyle ilgili bu kanunda lütfen önergenizi geri çekin, biz bunu bin liradan 3 bin liraya hadi kabul edelim birtakım gerekçelerle ama 5 bin lira gerçekten çok fahiş bir rakam, hak arama özgürlüğünü zedeleyecek bir rakam. İş mahkemeleri için özel konuşuyorum.

Teşekkür ediyorum.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Alt komisyonda bu 5 bin lirayı biz iktidar ve muhalefet partisi üyelerinin oy birliğiyle 3 bin lira olarak kabul ettik. Hatta ben “4 bin olsa daha iyi olur.” şeklinde söylediğim zaman bizim arkadaşlarımız da yani iktidar partisi milletvekilleri de 3 bini uygun gördüler. Sayın Başkan da dedi ki: Alt komisyondaki raporu sıfırlayabiliriz.

BAŞKAN – Bu konuda değil, yok yok, tasarıdaki...

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Bize de zor geldi şimdi...

BAŞKAN – Estağfurullah, öyle demedim.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – ...hiç değilse iş mahkemelerinin hassasiyetini de dikkate alarak ben Sayın Bakanımın da istirham ediyorum bunun 3 bin lirada kalmasının daha uygun olacağı düşüncesindeyim Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Burada ben de söz almak istiyorum Değerli Bakanım. Bakın, yasamada algı da önemlidir, hizmet akitlerinden kaynaklanan haklar yaygındır ve tersine bir algıya yol açabilir; 3 binde olması faydalı olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Çektik önergeyi.

BAŞKAN – Maddeyi alt komisyon metni doğrultusunda yüksek oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde oy birliğiyle kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 92 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Suçun 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz ve yakalanan kişi adli kolluk görevlilerine teslim edilir.”

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan...

(Oturum Başkanlığına Başkan Vekili Hakkı Köylü geçti)

BAŞKAN – Önergeyi okutalım mı?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Efendim, önergeyle ilgili hemen çok kısaca açıklama yapalım.

BAŞKAN – Buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Biz 6, 7 ve 8’inci maddelere aynı mahiyette üç tane

önerge verdik. Burada her maddenin en son cümlesinde “...yakalanan kişi adli kolluk görevlilerine teslim edilir.” diyor. Üstünde de işte “Ceza Kanunu’nun şu babları, şu maddeleri...” diyor. Adli kolluk görevlilerinin herhangi bir hukuki formasyonu olmadığından bahisle biz, yakalanan kişi “cumhuriyet savcısının talimatıyla”, zaten uygulamada da bu böyle, açıklık getirmek açısından “...cumhuriyet savcısının talimatıyla adli kolluk görevlilerine teslim edilir.” düzenlemesini uygun gördük.

BAŞKAN – Orada bir eksiklik var da onu ilave edersek doğru olur.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Hayır, zaten cumhuriyet savcısının talimatıyla adli kolluk teşkilatı...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, şimdi, maddeye bir itiraz yok ancak adli kolluk görevlileri kimdir, bunlar hangisidir, rastgele, bunları kim teslim edecek? Gerçekten bunlara teslim edilmesi gereken bir fiil midir işlenen fiil? Buna karar verecek olan cumhuriyet savcısı. Yani cumhuriyet savcısına... Belki uygulamada bu yapılyordur, doğru da olabilir ama cumhuriyet savcısına bilgi verip cumhuriyet savcısının talimatıyla adli kolluk görevlilerine teslim edilmesi bence daha uygun olur diye düşünüyorum. Yani buraya “yakalanan kişi”den sonra, “...cumhuriyet savcısının talimatıyla adli kolluk görevlilerine teslim edilir.” ibaresini koyarsak bence de makul diye düşünüyorum, önerge de bu yönde.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İzniniz olursa Ekrem Bey bir değerlendirme yapsın bu konuyla ilgili.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ EKREM ÇETİNTÜRK – Sayın Başkanım, değerli komisyon üyeleri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Birinci husus, gözaltı kararı verilebilmesi için zaten “Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa”, 91’inci maddeye baktığımız zaman “Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir.” Cumhuriyet savcısının bir kararı olmadıktan sonra zaten gözaltına alma kararının yapılması mümkün değil. Her durumda adli kolluk görevlilerinin gözaltı kararını işletebilmesi için cumhuriyet savcısıyla temasa geçmeleri lazım, o suçların olup olmadığı zaten o kapsamda belli olacaktır.

İkinci husus da, önergede verilen kısımda eğer kabul edilirse adli kolluk görevlilerinin teslimine ilişkin bir düzenleme yok, sadece cumhuriyet savcısına danışmaya ilişkin bir hüküm var. Eğer önerge kabul edilecekse o hususun da düzeltilmesi lazım.

Saygılar sunuyorum.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Düzeltiyoruz Ekrem Bey, redaksiyon yanlış olmuş.

BAŞKAN – Oraya “adli kolluk görevlilerine” tabirini ekliyoruz. “...talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.” Şekil böyle.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Önergeyi düzelttik, tamam.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, şimdi, kişi yakalandı, ondan sonra kim yakalıyor bunu? Kolluk yakalıyor.

BAŞKAN – Hayır kolluk yakalamıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kim yakalıyor?

BAŞKAN – Bunu askerler yakalıyor yani kendisi yakalayıp, inzibat da yakalayabilir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Asker, jandarma yakalıyor.

BAŞKAN – Ama adli kolluk değil buradaki yakalayan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tamam, yani jandarma yakaladı veyahut da

herhangi birisi yakaladı yani başka biri de yakalayabilir. Şimdi, bunu kime teslim edecek?

BAŞKAN – Ya inzibata teslim edecek ya polise.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Polise teslim edecek, adli kolluğa teslim edecek.

BAŞKAN – Yani asker kişi olduğu için inzibata teslim edecek, normal şartlarda uygulama bu şekilde.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, burada önerilen şey savcının talimatıyla bu olacak.

BAŞKAN – Savcıya bilgi verecek yakaladığı kişilerle ilgili, savcı da talimat verecek “Karakola götürün.” diyecek.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Bakanım, zaten öyle yani yasal olarak da uygulama olarak da zaten öyle, açıklık getiriyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Peki.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/775) esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın 6’ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Cemal Okan Yüksel

Mehmet Gökdağ

Muğla

Eskişehir

Gaziantep

“MADDE 6- 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İş Hizmet Kanunu’nun 92’nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

‘Suçun 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz ve yakalanan kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adil kolluk görevlilerine teslim edilir.’”

Gerekçe:

Talimatın kim tarafından yapılması gerektiğini vurgulamak açısından bu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – “Adli kolluk görevlilerine” ibaresini ekleyerek düzelttiğimiz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 211 sayılı Kanunun 93 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, kişi adli kolluk görevlilerine teslim edilir.”

BAŞKAN – Bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/775) esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Cemal Okan Yüksel

Mehmet Gökdağ

Muğla

Eskişehir

Gaziantep

“MADDE 7- 211 sayılı Kanun'un 93'üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

‘Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.’”

Gerekçe:

Talimatın kim tarafından yapılması gerektiğini vurgulamak açısından bu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Deminkiyle aynı mahiyette.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 80 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, yakalanan kişi adli kolluk görevlilerine teslim edilir.”

BAŞKAN – Bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/775) esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 8'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Cemal Okan Yüksel

Mehmet Gökdağ

Muğla

Eskişehir

Gaziantep

“MADDE 8- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 80'inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

‘Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, yakalanan kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.’”

Gerekçe:

Talimatın kim tarafından yapılması gerektiğini vurgulamak açısından bu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 29/3/1984 tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (ı) bendi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ı) Ceza muhakemesinde alternatif uyuşmazlık çözüm usullerinin geliştirilmesi ve etkin uygulanması amacıyla çalışmalar yapmak,”

“Birinci fıkranın (ı) bendindeki görevleri yerine getirmek amacıyla Genel Müdürlük bünyesinde Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı kurulur. Bu Başkanlık;

a) Önödeme, uzlaştırma ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi alternatif usullerin etkin şekilde uygulanmasını sağlamak,

b) Görev alanıyla ilgili olarak uygulamayı takip etmek ve ortaya çıkan sorunların nedenlerini araştırarak çözüm önerilerini Bakanlığa sunmak,

c) Uzlaştırmacı temel eğitimine ilişkin usul ve esaslar ile eğitim verecek kurum ve kuruluşların niteliklerini belirlemek ve bunlara izin verilmesini Bakanlığın onayına sunmak, bu kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak,

d) Uzlaştırmacı eğitimi sonunda yapılacak sınavın usul ve esaslarını belirlemek ve sınavları yapmak,

e) Uzlaştırmacı siciline kabule ilişkin usul ve esasları belirlemek, uzlaştırmacıların sicile kabulüne ve sicilden çıkarılmasına karar vermek, sicile kayıtlı uzlaştırmacıları, görev yapmak istedikleri Cumhuriyet başsavcılıklarına göre listelemek,

f) Uzlaştırmacılara verilecek dosyaların tevzi esasları ile aylık olarak verilebilecek azami dosya sayısını belirlemek,

g) Uzlaştırmacıların denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirlemek,

ı) Alternatif usuller konusunda kamuoyunu bilgilendirici çalışmalar yapmak,

i) Ulusal veya uluslararası düzeyde bilimsel toplantılar düzenlemek, bu nitelikteki çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek,

j) Görev alanına giren istatistiklerin denenmesi ve yayımı konusunda Bakanlığın ilgili birimleriyle işbirliği hâlinde çalışmak,

k) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak,

l) Uzlaştırmacı Asgari Ücret Tarifesini hazırlamak,

görevlerini yerine getirir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 2992 sayılı Kanunun 34/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “hizmet içi eğitim programları,” ibaresi “hizmet içi eğitim programları ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları,” şeklinde değiştirilmiş, altıncı fıkrasında yer alan “Eğitim merkezlerinde” ibaresi fıkra metninden çıkarılmış ve “uzman psikolog” ibaresi “psikolog” şeklinde değiştirilmiş, sekizinci fıkrasında yer alan “Eğitim merkezlerinde adaylık,” ibaresi “Adaylık,”

şeklinde değiştirilmiş ve dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yürütülecek eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin temel ilkeleri belirlemek amacıyla Adalet Bakanının başkanlığında, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Teftiş Kurulu Başkanı, Personel Genel Müdürü, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Eğitim Dairesi Başkanı, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun Yargıtay üyeleri arasından seçeceği bir üye, Danıştay Başkanlık Kurulunun Danıştay üyeleri arasından seçeceği bir üye, Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Başkanı, Yükseköğretim Kurulunun Türkiye’deki üniversitelerin eğitim bilimleri alanında görev yapan öğretim üyeleri arasından seçeceği bir üye, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun en az on beş yıl fiilen mesleği icra etmiş avukatlar arasından seçeceği bir üyeden oluşan Eğitim Kurulu kurulur. Seçimle gelen üyelerin görev süresi dört yıl olup süresi dolan üyeler tekrar seçilebilir. Seçimle gelen üyelerin herhangi bir sebeple üyelikten ayrılması halinde yeni seçilecek üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar. Kurul yılda en az bir kez toplanır. Başkan gerekli gördüğü takdirde Kurulu toplantıya çağırabilir. Kurulun sekretarya hizmetleri Eğitim Dairesi Başkanlığınca yürütülür. Adalet Bakanının bulunmadığı durumlarda Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurula başkanlık eder. 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla Eğitim Kurulu üyelerine her toplantı için (1000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur ücreti ve huzur hakkı ödenir. Kurul toplantılarına alanlarında uzman kişi veya kişiler davet edilebilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Eşyanın üzerinde iyiniyetli üçüncü kişiler lehine tesis edilmiş sınırlı ayni hakkın bulunması hâlinde müsadere kararı, bu hak saklı kalmak şartıyla verilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç ayı” ibaresi “bir yılı” şeklinde, “yirmi” ibaresi “otuz” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “üç ayı” ibaresi “bir yılı” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Taksirli suçlar hariç olmak üzere, önödemeye bağlı olarak kovuşturmaya yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine karar verildiği tarihten itibaren beş yıl içinde önödemeye tabi bir suç işleyen faile bu fıkra uyarınca teklif edilecek önödeme miktarı yarı oranında artırılır.”

“(6) Bu madde hükümleri, 179 uncu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu bakımından da uygulanır.

(7) Ödemede bulunulması üzerine verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar ile düşme kararları, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.”

BAŞKAN – Maddeyle ilgili bir önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 12’nci maddesi ile Türk Ceza Kanunu’nun 75’inci maddesine eklenmesi öngörülen altıncı fıkraya aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Göktürk

Nevşehir

“Suçun beş yıl içinde yeniden işlenmesi halinde kişi hakkında bu suçtan dolayı önödeme hükümleri uygulanmaz.”

Gerekçe:

Önergeyle, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun beş yıl içinde yeniden işlenmesi hâlinde fail hakkında bu suçtan dolayı ön ödeme hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmektedir.

BAŞKAN – Buyurun Ömer Bey.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii, Türk Ceza Kanunu’nun 75’inci maddesi ön ödemeyi düzenliyor. Ön ödemede belirli bir miktar belirleniyor kuşku yok, kişi itibarıyla, yani üç aylık olan süre bir yıla çıkarılıyor. Yani bu şu anlama gelecek: Ön ödemenin kapsamı genişletiliyor. Kuşku yok ki denetimli serbestliğin İnfaz Yasası’nda iki yıla çıkarılmasından sonra bir anlamda belki bu süre artımını da makul görebiliriz ön ödeme için ama öncelikle altıncı fıkra ile Türk Ceza Kanunu’nun 179’uncu maddesine atıf yapılarak bir istisnai hâl uygulaması doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü 179’uncu maddedeki cezanın üst sınırı iki yıldır ama 75’inci maddede ise bir yıldan aşağı olan cezalar ön ödeme kapsamındadır. Şimdi, ortaya büyük bir çelişki doğuyor, bir istisnai hâl oluşturulmaya çalışılıyor ama bir kere iki madde arasında çelişki yaratılıyor. Bu, bundan sonra diğer maddelerde de istendiği zaman, mesela adam öldürme suçuyla ilgili bile ön ödeme yapabilirsiniz. Bu anlama gelecek bir sonuç çıkar. Hırsızlıkta ön ödeme yapabilirsiniz, dolandırıcılıkta istisnai bir hak koyarsınız. Bunları da ön ödeme kapsamına alabilirsiniz. Bunun doğru olmadığını düşünüyorum; bu, bir.

İkincisi: Biraz düzeltilmeye çalışılmış yani işte, şehirler arası yollarda ya da şehir içinde hani makas atmak diye tabir edilen şekilde araç kullananlar, alkollü araç kullananlar ön ödeme kapsamına alınıyor ve bunların tekrarı hâlinde mevcut düzenlemede sadece ön ödeme miktarı yarı oranda artırılıyordu yani arabaya binip devam edecek vatandaş. Bu önergeyle bir düzeltme çabası var, bir defaya mahsus ön ödeme hakkı veriliyor ama daha sonra bunun uygulanmayacağı belirtiliyor. Bir şekilde düzeltme var ama şunun üzerinde durmak isterim.

Bir: Altıncı fıkra doğrudan doğruya 75’inci maddeyi, kendi maddesini baypas eden bir fıkra yani 75’inci maddenin birinci fıkrası ile altıncı fıkrası birbiriyle çelişik tablo arz ediyor. Bunun düzeltilmesi lazım.

İkinci bir üzerinde duracağım konu: Mesela “Taksirli suçlar hariç olmak üzere önödemeye bağlı olarak kovuşturmaya yer olmadığına veya kamu davasının düşmesine karar verildiği tarihten itibaren beş yıl içinde...” diye bir ibare var. Şimdi, bu kesinleşme tarihi midir, karar tarihi midir, ön ödeme tarihi midir? Bu da belirsiz. Şimdi öyle bir şey olur ki vatandaş ön ödemeyi 2016 yılında yapar ama savcı bunun takipsizliği, kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararı 2018 yılında verebilir mesela. Şimdi, burada da net bir belirlemeye ihtiyaç var. Yani “kesinleşme tarihi” diyebiliriz, “karar verilme tarihi...” “Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın verildiği tarih” yerine, bence, ön ödeme tarihi esas alınmalı.

BAŞKAN – “Ön ödemenin ifa edildiği tarih.”

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani bir mantık bu.

BAŞKAN – Tabii, o doğru.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Doğrusu o. Uygulama da aynı Başkanın ifade ettiği gibi.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Burada “karar verildiği” şeklinde yazıyor da Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani orada bir tereddüt olmadığı için öyle.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani onun en azından gerekçesini burada bir açıklayalım, düzeltelim.

İkinci bir nokta, bu (6)’ncı fıkra. Ya şunu yapacağız çelişik olmaması açısından, 179’uncu maddedeki cezanın üst sınırı düşürülecek ya 75’inci maddenin (1)’inci fıkrasındaki ön ödeme miktarı bir yıldan iki yıla çıkarılacak. Eğer bunu yapmazsanız bu iki madde birbiriyle olmaz. Bunu bilgilerinize sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Başkanım, ben ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Alt komisyonda ben bu hususu dile getirmiştım. Bu maddeyle, trafiği alkollü, hatalı davranışı, kasti davranışı sonucu tehlikeye düşüren vatandaşların bu suçları ön ödeme kapsamına sokuluyor. Ailesinden 3 farklı şahıs üç farklı trafik kazası geçirmiş bir milletvekili olarak ben bunu söylüyorum. Hepimiz şahit oluyoruz, trafikte gençler, işte, “makas atmak” diye tabir ediyorlar, işte, birbirlerine hava basmak için yarışlar düzenliyorlar. Bunların videolarını izliyoruz. Şimdi biz bunların bu hatalı davranışlarını ön ödeme kapsamına sokuyoruz yani bunun daha Türkçesi: “Bastır parayı, istediğini yap.” (1)’incide bu. (2)’ncide de yarı oranında artırıyoruz.

Şimdi, zaten bu suçlar hükmün açıklanmasının geri bırakılması ya da ertelemeye uygun suçlar. Bu insanları biz adliye kapısından içeriye sokmadan, bir savcıya ifade verdirmeden, bir mahkeme heyetinin önünde terletmeden, yaptıklarını ödeyecekleri parayla telafi etme yoluna gidiyoruz.

Son günlerde ünlü bir sinema yönetmenin oğlunun alkollü, hatalı bir şekilde lüks bir semtte şehit ettiği polislerimizi hatırlayın. Bunun gibi medyaya düşmüş bir sürü, sadece sürücünün hatasıyla sona eren hayatları hatırlayın.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Onu artırıyoruz daha sonraki maddeyle.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Hayır, mesele şu Yılmaz Bey: Ön ödemenin miktarının artırılması bir şey ifade etmiyor. Bu çocukları -yani bunlar çoğunlukla genç- bir mahkeme heyetinin önünde, bir savcının önünde terletmek gerekiyor hatalı davranışlarını tekrarlamaması için. Ama şimdi biz bununla, maddi gücüyle orantılı olarak bu suçların âdeta hoş görülmesini sağlayacağız. O yüzden biz şimdi bir önerge veriyoruz bu 12’nci maddenin (6)’ncı fıkrasının tasarı metninden çıkarılmasıyla ilgili.

Sayın Bakanım, gene şunu söyleyeceksiniz eminim: “Adalet sisteminde iş yükünün azaltılması, suçun ağırlığına göre, işte, hâkim...” Ama olmaz, gerçekten olmaz. Yani alkollü şahsın alkollü araç kullanmasını teşvik ediyoruz. “Bastır parayı -ee, bir şişe rakı parası- cezadan kurtul.” Tamam, bunların hükmünün açıklanması geri bırakılabilir, ertelenebilir; en azından bir adliyede hâkim karşısında ter döker, belki hatalı davranışlarını tekrar etmez kanaatindeyiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bakan, ben bir şeyi daha söyleyeyim de, onun üzerine siz cevap vererseniz daha iyi olacak.

Şimdi, alkollü araç kullanmanın cezası nedir? Ben şu anda bilmiyorum. Bilen var mı içinde?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, bu yasayla 179/3 maddesi kapsamında 2.700 lira ön ödeme söz konusu olacak.

BAŞKAN – Buradaki 2.700 olacak?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet.

BAŞKAN – Normal alkollü araç kullanmanın cezası ne kadardır? 50’yle 100 arasında, 0,5 ile 1 promil arasındaki...

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Trafığı tehlikeye sokmada 100 promilin altında 600 lira filan, o civarda.

BAŞKAN – Ben şunu söylemek istiyorum: Şimdi, alkollü araç kullanmanın cezası da az değil de o la ki alkollü araç kullanmanın cezasından daha az bir ceza ödemeyelim ön ödemeyle.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – 2.700 lira.

BAŞKAN – Peki buradakinin alt sınırını yukarı çıkardık mı biz?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Çıkıyor, aşağıda çıkardık.

BAŞKAN – Üç aya mı çıkardık?

PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Bir aydan üç aya çıkardık Başkanım.

BAŞKAN – Yani o zaman üç aydan iki yıla kadar, değil mi, buradaki ceza şimdi? Üç ay üzerinden verilecek. 30 liradan 2.700 oldu. Öbürkü 600. Yani üç aya çıkmamış olsaydı burada, o zaman “Ya, alkollü araç kullanmanın cezası bundan daha çok. Hâlbuki bu daha ağır bir ceza.” diyecektim.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Vallahi öyle bir hâl aldı ki sanki alkollü araç kullananları savunuyor gibi bir durum çıktı AKP Grubunda.

BAŞKAN – Ben öyle düşünüyordum ama öyle değilmiş. Alt sınırı üç aya çıkınca biraz işi değiştirdi.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, burada amaç... Yani gerçekten, hani, tepki çekmeyeyim diyorum, rencide etmemeye çalışıyorum elimden geldiğince. Yani şimdi burada biz para hesaplıyoruz. Ama bizim düzenlememizin sonucunda, giden birtakım canların hak kayıplarının şeyi var.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – O ayrı bir ceza.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, mesele basit. Şurada hepimiz herhangi bir suç işlesek, dokunulmazlığımız olmasa, mahkeme heyetinin önüne sanık sandalyesine, sanık kafesine girmeyip para ödemek için can atarız. Benim burada söylediğim şu: Gene hükmün açıklanması paraya çevrilsin, hüküm açıklanması ertelensin, paraya çevrilsin ama bu insanlar yaptıkları fiilin karşılığında bir adliyenin soğuk koridorlarında, mahkemede bir terlesin, bir daha bunu yapmasın. Amaç bu. Parayla ilgili bir şeyimiz yok ki. 2.700 olsa ne, 27 bin olsa ne, 270 bin olsa ne?

BAŞKAN – Yani şöyle: Mahkemenin vereceği ceza da bu kadar da, genelde hükmün açıklanmasını geri...

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Ya, çıksın sanık sandalyesine, bir otursun.

BAŞKAN – Sen diyorsun ki: “Bu illa sanık olarak hâkim huzuruna çıksın, bu önemli.”

Peki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yalnız, bu kanunun getiriliş amacıyla çok bağdaşmıyor.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Bir de, eşyanın tabiatına aykırı. Biz CHP olarak alkollü araçla şey savunuyoruz, siz tersi... Yapmayın gözünüzü seveyim yani.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, esasında biz cezasız bir duruma, bir noktada fiilen cezasız bir duruma peşin bir ceza getiriyoruz. İşin özüne baktığımızda öyle. Çünkü 179’uncu maddenin (2)’nci ve (3)’üncü fıkralarındaki cezanın alt sınırı yok. Yani bir aya kadar hapis cezası uyguluyorlar. Peki bir aya kadar hapis cezası ne? Kısa süreli hapis cezası. Ona da bakıyoruz, 50’nci madde diyor ki: Adli para cezasına çevrilir veya mağdurun veya kamunun uğradığı zararı aynen iade, suçtan önceki hâle getirme... Orada başka şeyler var, başka birtakım seçenek yaptırımlarından biri uygulanıyor. Bazen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kapsamında kamu davası bile açmayabilir. Öte yandan, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kapsamında bunu da uygulayabilir. Böyle bir uygulamada çeşitliliğin olduğu bir yerde 179’uncu madde sayın vekillerimizin ifade ettiği gibi caydırıcı bir müeyyideye sahip değil yani cezasızlık var. Sayın Vekilimizin dediği gibi, hız yapıyor, başka başka, trafik güvenliğini tehlikeye sokan işler yapıyor, sonuçta bir dosya açılıyor, bir defa ifade veriyor, ondan sonra piyasada yok. Diyelim para cezası verdi, otuz gün para cezası, 20 TL’den çarptığımızda, 600 TL bir ceza. Bu işi yapanlar 600 TL’yi güle oynaya verip gidiyor. Veya o yargılama başka bir şekilde sonuçlanıyor, o da gene lehine. Yani ortada bir ceza yok, bir caydırıcılık yok. Ama şimdi biz ne yapıyoruz? Bir defa bu suçun alt sınırının cezasını üç ay olarak belirliyoruz. İkinci, ne yapıyoruz? Bu suçta ön ödemenin miktarının da 30 TL’den aşağı olmayacağını da açıkça bir defa koyuyoruz. Hem cezada bir artış yapıyoruz hem de ön ödemede ödenecek para miktarında da bir artış yapıyoruz. Bence bu peşin ceza, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçuyla etkin mücadele bakımından daha iyi sonuç doğuracaktır.

Şimdi, bir defa yaptı, şimdiki uygulamaya göre asgari hadden uyguladığınızda 30’la 90’ı çarpacaksınız, 2.700 TL. Şimdi bu fatura bir gitsin bakayım evine, ondan sonra alkol kullanıp araba kullanabiliyor mu, kullanamıyor mu? Yani bir ikinci defa zaten uygulanmayacak. Şimdi bizim verdiğimiz bir önergeyle beş yıl içerisinde eğer ikinci defa bunu işlerse o zaman bu yararlanamayacak. Bir defa bu. Bir ceza alacak, ailesinin de haberi olacak. Öbüründe, çoğunda ailesinin bile haberi olmayabiliyor ama şimdi bu ceza gittiği zaman ailenin de haberi olacak, kontrolü olacak ve caydırıcı bir etki doğuracaktır. Beş yıl içerisinde tekrerrüt ettiği hâlde o zaman zaten uygulanmayacak, savcının huzuruna, mahkemenin huzuruna çıkacaktır. Bence bu suçta caydırıcı ve etkin ceza mahkemenin huzurunda terlemek değil, cebinden bir para çıkmasını sağlamaktır. Ya da biz bu cezaları az görüyorsak, bunun dışında daha ağır cezalar koyarak caydırıcılığını artırmamız lazım. Yoksa trafik güvenliğini tehlikeye koyma suçu çok işleniyor. Bir de ölüm veya yaralama meydana geldiği zaman zaten bu uygulanmayacak. Ölümlü trafik kazalarında, yaralamalı trafik kazalarında, ön ödeme kapsamında değil. Onlar için uygulanacak kurallar başka kurallar. Herhangi bir yaralama ve ölüme sebebiyet vermeyen ama trafikteki güvenliği tehlikeye sokan bir iş yapmış, bununla ilgili. Başkalarının bir zararı ziyarı burada yok. Biz onun için diyoruz ki: Bununla ilgili kısımda buna biz bu cezayı uygulayalım ve faydalı bir sonuç elde edelim. Niyetimiz bu. Esasında caydırıcı bir ceza uygulamasına geçmek, peşin cezayla daha etkin bir mücadele etmektir. Ben ön ödemeyi biraz peşin ceza olarak görüyorum.

BAŞKAN – Ben aslında cezada biraz ağırlaştırıcı bir şey daha önerecektim ama şöyle bir şeyle karşı karşıya kalabiliriz. Cemal Bey alkollü araç kullanmadan bahsetti, amenna, orada hiç sorunumuz yok, seninle aynı fikirde olurum da; kazayla arabasını duvara çarpan, tretuvara çarpan veya başka bir yere çarpan kişiler de buradan ceza alıyorlar. İkinci defa ceza alırsa kötü olur. Birincisinde de mahkemeye

giderse hoş bir şey değil. Gitti tretuvara çarptı, kimseye bir zararı yok ama trafik güvenliğini tehlikeye soktu...

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ama taksirli suçlar hariç zaten.

BAŞKAN – Başka bir suç değil bu. Buraya giriyor. Trafik güvenliğini tehlikeye sokmuş, giriyor.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Sayın Başkanım, bu somut tehlike suçu kasıtlı bir suçtur efendim.

BAŞKAN – Hangisi, bu mu kasıtlı suç?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Başında “Taksirli suçlar hariç olmak üzere...” diyor zaten.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım mı...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, bir şey daha söyleyeyim de, ondan sonra. Sinan Çetin’in oğluyla ilgili örnek buraya uymuyor çünkü orada ölüm hadisesi var.

BAŞKAN – Tabii, o başka bir şey.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani bu ön ödemeyle bunun uygunluğu söz konusu değil.

BAŞKAN – Peki, o zaman şöyle yapalım mı? Ön ödeme, “İkinci defasında seçenek yaptırım uygulanmaz.” şeklinde bir hüküm koyalım. Yani paraya da çevrilmesin, ertelenmesin de, hükmün açıklanması da geriye bırakılmasın, doğrudan hapis cezası verilsin.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tamam, olur efendim.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Başkanım, bunu teknik olarak 179’un altına mı yazmak daha uygun olur o zaman?

BAŞKAN – Evet. Burada önergeyi düzeltiriz o şekilde ya da uygulamadan vazgeçeriz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkanım, tabii, şimdi, siz hemen öyle deyince ben “Olur.” diyorum, etrafımdan da hemen birtakım şeyler geliyor. Şu anda terörle ilgili suçlarda bile sistem içerisinde pek çok konuda seçenek yaptırıma çevrilemez, ertelenemez, HGB uygulanamaz, şu olamaz, bu olamaz diye pek fazla kural yok. Ama şimdi trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunda aynı suçun tekrarı hâlinde bunu koyacaksak bu çok önemli bir yaptırım olacaktır. Ama bu heyet “evet” derse Bakan olarak ben de “evet” derim. Ama yani çok ağır bir yaptırım olacağını da ifade etmek isterim çünkü cezaevlerinde yer bulamayız o zaman.

BAŞKAN – İkincisini kimse yapmaz herhâlde, öyle zannediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani yapar mı yapmaz mı bilmiyorum ama cezaevinde çok fazla misafir ağırlamak zorunda kalırız diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bir yandan çıkaracağız diye uğraşırken bir taraftan da içeriyi doldurmayalım, diyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani suçun niteliğine uygun ceza öngörürsek ceza adalet sisteminin amacına da uygun bir düzenleme yapmış oluruz. Bence bizim önerimiz bu suçun niteliğine uygun bir yaptırım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Burada Ömer Bey’in söylediği de şu: “Diğer suçlarda bir yıl ama bunu niye iki yıla çıkardık?” diyor. Mademki kasıtlı bir suç, öyle değerlendiriyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, burada bir şey daha var: Mesela alkollü araç kullanınca ayrıca bir idari para cezası da veriliyor. Birinci defada 844 TL, ikinci defada 1.058 TL, üçüncü defada 1.698 TL; sürekli artan, ayrıca alkolden bir ceza veriliyor yani onun

da ayrıca bir cezası daha var.

PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Bakanım, sürücü belgesinin alınması da var.

BAŞKAN – Daha sonra da sürücü belgesi geri alınıyor, evet.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani başka yaptırımlar da var. Onun için, sadece tek pencereden olaya bakmazsak isabetli olur.

BAŞKAN – Tamam.

Kadir Bey, buyurun.

KADİR KOÇDEMİR (Bursa) – Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlarım; ben diğer maddelerde, icracı bir hukukçu olmadığım için, duruşma, temyiz, oradaki dosyalar filan, biraz dışarıda kalmıştım ama valilik yaptığım için bu konuyla ilgili pratikten gelen tecrübelerim var.

Hakikaten trafik cezaları, ülkemizde, başka ülkelerle kıyasladığımızda, bizim bakmadığımız, caydırıcılığını kontrol etmediğimiz ve son zamanlarda sadece elektronik tespit cihazlarıyla tespit edebildiğimiz alanlara uyguladığımız, fiilen radar ve kırmızı ışıktan başka bir alanda uygulamasını yapmadığımız bir alan ve yurt dışına gidip ülkemize döndüğümüzde ülkemizin özellikle trafikte ne kadar farklı olduğunu, insanımızın kurallara uyma konusundaki alışkanlıklarına kötü örneğin trafikte başladığını görüyoruz. Mesela, hız sınırı yüzde 30’a kadar bir ceza, yüzde 30’dan sonra bir ceza. Hız sınırı 50 kilometre olan bir yerde 66’yla gidenle 200’le gidene biz aynı cezayı veriyoruz ama Almanya’da bu, belki 15-16 kademeli, yüzde 30’a kadar, yüzde 50’ye kadar, yaya bölgesinde olanın aynı yüzdeye uyguladığı ceza farklı, otobanda aynı yüzdenin aldığı ceza farklı. Kırmızı ışıktan geçmede bile ilk üç saniyede, beş saniyede geçerse farklı, otuzuncu saniyede geçerse farklı. İlk üç-beş saniyede geçene düşük ceza uygulanmasının arkasında şöyle bir mantık var: “Sen lambaya gelirken sağa sola baktın, arabanın cihazını kontrol ettin, son anda fark ettin ve geçtin, dikkatli ol.” Ama otuz saniye sonra kırmızı ışıktan geçiyorsa birisi, “Sen bu düzene meydan okudun.” deniyor.

Şimdi, pratikte bunun bir ön araştırmasının yapılması lazım. Trafikçi tehlikeye sokan araçlar, binilen aracın fiyatı, efendim, değeri, içindeki insanların ortalama geliriyle ilgili bir bilgimiz yok. Genelde bu “131, Şahin” dediğimiz araçlar ana yerlerde trafiğe çıkmıyorlar; çok tehlikeli hareketler yapıyorlar ama onları şehirlerarası yollarda, hızlı gidilen yerlerde çok görmüyorsunuz. Bir kere bu araştırmanın yapılması lazımdı. Bence üç aya çıkarılması doğrudur ama sadece bu durumu trafikçi tehlikeye atmak olarak görmemeliyiz çünkü trafikçi tehlikeye atmayı para cezasıyla ödenebilir, finanse edilebilir bir fiil hâline getirdiğimizde ölüm ve yaralamayla olan sınırı da ortadan kaldırıyoruz. İşin bu tarafına da bakmamız gerekiyor ve ön ödemeyle ilgili genel düzenlemeden –ben de katılıyorum- burada ayrılmamak lazım. İşte, bir yıla kadar olan suçlarsa ya bu suçun cezasını bir yıla çekmek ya da bunu bu kapsamın dışına çıkarmak gerekiyor ve bütün dünya bunu “Karayolları Trafik”le ilgili cezalarda çözüyor, esas itibarıyla eğer bir zarar oluşmamışsa, can kaybı oluşmamışsa. Bence buradan ziyade Karayolları Trafik Kanunu’ndaki cezaları, işte hız cezasını sadece 2 kademe değil de, 6-7 kademe yani fiili durumun yol açabileceği potansiyel zararlar ceza arasında bir bağıntıyı sürücünün de, buna maruz kalanın da kurabileceği bir hâle getirmemiz gerekir diyorum. Bu vaziyetiyle şeyden çıkarılması daha uygun olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bununla ilgili bir önerge daha varmış, onu da bir okuyalım...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bir rakam daha burada vereyim. Bu, ön ödeme kapsamına aldığımız, maddenin tamamı, yani sadece ön ödeme değil, 179’la ilgili açılan davalarda 6.757 dosyada hapis cezası verilmiş. Adli para cezası 20.320 dosyada verilmiş. Beraat 6.172 dosyada verilmiş. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması 39.664 dosyada verilmiş.

Diğer kararlarda 4.104 olduğunu görüyoruz yani bakıldığında hapis cezası 6.757. Bu da infaz edilmiyor çünkü on sekiz aya kadar olan cezalar şu anda bizim İnfaz Yasamıza göre infaz edilmiyor, yani sıfır cezasızlık var. Şimdi şartla salıverme vesaire var ya, denetimli serbestlikle ilgili, bir yıllık şey var ya...

BAŞKAN – İki yıl değil mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yo, bir yıl Sayın Başkan. Şartla tahliyesine bir yıl kala kişiler denetimli serbestlikten yararlandığı için on sekiz ay ceza alan kişi içeri sadece iyi hâli...

BAŞKAN – Şu anda iki yıl değil mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Geriye dönük iki yıl yani şu anda bir yıl. Bir yıl ama iyi hâl tespiti için sadece içeri giriyor, bir gün, iki gün, bu tespit yapılan kadar içeride kalıyor ve hemen tahliye oluyor. Yani baktığımızda bunun buradan caydırıcı bir sonuç çıkma ihtimalini görüyoruz mu? Görmüyoruz. Yani bunun caydırıcı bir şeye dönüşmesine ihtiyaç var. Bu düzenleme üç ay hapis cezasını çıkarınca oradan bir artış sağlıyor. Tabii, 30 TL asgari bir limit, bu 100 TL'ye kadar da verilebilir, arabanın, tarafların durumuna göre.

BAŞKAN – Onu alt sınırdan veriyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Alt sınırdan vermek zorunda mı?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Ön ödemesini alt sınırdan vermek zorunda.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Niye alt sınırdan veriyoruz? İşte, onu değiştirmemiz lazım. Onu değiştirelim yani. Onu da zenginliğine göre versin. Trafikle ilgili kısımda değiştirelim. Adam zenginse, Sayın Valimizin dediği gibi, onun zenginliğine göre versin. Yani diyelim Mercedes'e biniyorsa 30 liradan değil de 100 liradan versin. Günlüğünü ona göre çarpsın. Yani bir trafik güvenliğinde bir istisnai...

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bakanım, bir savcı arkadaşımız bir gün dedi ki: “Bir araba aldım.” “Ne aldın?” Müfettiş de var. Dedi ki: “Mercedes aldım.” “Hemen soruşturma açarım. Bir savcı Mercedes alamaz, Mercedes'e binemez.” dedi. “Ya, Sayın Müfettişim, sıfır Şahin alacaktım, param yetmediği için eski bir Mercedes aldım, hepsi bu kadar.” dedi. Mercedes eski mi, yeni mi ona bakmamız lazım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, tabii, Sayın Başkanım, savcı yapıyor, soruşturma sırasında bir yargılama falan yapmıyor ama bunun miktarını biraz daha artırabiliriz o zaman. Diyelim ki 30 değil de 50 TL yapalım.

Peki, neyse, vazgeçtim Başkanım. Şimdi buradan çok itiraz geliyor, vazgeçtim.

BAŞKAN – Burada zaten kanun öyle diyor, 30 liradan verir diyor ücreti, yoksa...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Trafik güvenliğini tehlikeye düşürme hâlinde o 50 TL uygulanır, desek olur. Yani ben onun tamamını değiştirelim demiyorum. Yani öyle bir şey de yapabilirsek, o zaman cezanın biraz kallavi şekilde uygulanması...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, Sayın Bakanım, üst sınır zaten 100 lira değil mi?

BAŞKAN – 100 lira.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yo, bu sabit. Ön ödeme sabit.

BAŞKAN – Bu sabit. Ön ödemede sadece alt sınırdan veriliyor. O da 20'ydi, 30'a çıktı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Savcı yargılama yapmadığı için hemen bakıyor, tebligat gönderiyor, uyguluyor.

BAŞKAN – Peki, o zaman diğer önergeyi de okuyalım:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12'nci maddesiyle getirilen (6)'ncı fıkranın tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cemal Okan Yüksel

Eskişehir

Necati Yılmaz

Ankara

Ömer Süha Aldan

Muğla

Mehmet Gökdağ

Gaziantep

Gerekçe:

5237 sayılı kanunun 179. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının önödeme kapsamından çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Cemal Bey'in önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... 5 kişi kabul ediyor. Kabul etmeyenler... 6 kişi. Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 12'nci maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 75'inci maddesine eklenmesi öngörülen altıncı fıkraya aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“Suçun beş yıl içinde yeniden işlenmesi hâlinde kişi hakkında bu suçtan dolayı önödeme hükümleri uygulanmaz.”

Murat Göktürk

Nevşehir

Gerekçe:

Önergeyle, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun beş yıl içinde yeniden işlenmesi halinde fail hakkında bu suçtan dolayı ön ödeme hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmektedir.

BAŞKAN – Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.29

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.52****BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)****BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****SÖZCÜ: Serap YAŞAR (İstanbul)****KÂTİP: Adnan BOYNUKARA (Adıyaman)****(Oturum, Başkan Vekili Hakkı Köylü tarafından açıldı)****-----0-----**

BAŞKAN - Arkadaşlar, toplantımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 5237 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.”

“Mağdurun oniki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz.”

“(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, onaltı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun oniki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza onsekiz yıldan az olamaz.”

BAŞKAN – Yılmaz Bey, buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz; Türk Ceza Kanunu'muzun 103'üncü maddesi çocuğun cinsel istismarını düzenliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinde çocuğun cinsel istismarı, daha doğrusu başta cinsel istismar olmak üzere çocuklara yönelik her türlü istismar olaylarının araştırılması amacıyla Meclis araştırma komisyonu kurulmuştu, ben de o Komisyonun Başkanı olarak görev yapmıştım. Komisyon çalışmalarını tamamladı ve raporu da Meclis Başkanlığına sundu. Tabii, konuyu detaylı bir şekilde araştırdık. Komisyon raporumuz çocuk istismarı konusunda sadece cinsel istismar değil çocukların ihmali, fiziksel istismar, duygusal istismar, tüm istismar çeşitleriyle ilgili olarak kaynak oluşturacak ve alınması gereken tedbirler noktasında da somut öneriler içeren önemli hususlar barındırıyor. İnşallah uygulamaya ışık tutacak bir rapor. Tabii, Genel Kurulda da görüşmeleri sağlandığı takdirde daha iyi olacaktır kanaatindeyiz.

Tabii, konunun hukuki boyutu var. Bugün burada hukuki boyutuyla ilgili olan bir maddeyi görüşüyoruz, eğitim boyutu var, tıbbi boyutu var, psikolojik boyutu var, rehberlik boyutu var, alınması gereken idari tedbirler var, yasal tedbirler var. Tüm bunlar araştırma komisyonumuzun gündeminde yer aldı ve konunun uzmanlarıyla geniş bir çalışma gerçekleştirdik. Sivil toplum kuruluşlarını da dinlemiştik, üniversitelerimizden, çocuk hakları merkezlerinden, barolarımızın çocuk hakları merkezlerinden görüşler aldık. Tabii, hukuki boyutuyla ilgili olarak da Komisyonumuzun vardığı sonuçlar vardı, özellikle yasama organına tavsiye niteliğinde olacak görüşlerimiz vardı. Bu görüşlerle alakalı olarak da ben birkaç hususu burada ifade etmek istiyorum. Şimdi, tasarıya baktığımız zaman

mağdurun yaşına göre cezada kademeli bir artırım getiriliyor. Komisyon çalışmalarımızda da, araştırma komisyonunun çalışmalarında da bu husus gündeme gelmişti. Mağdurun yaş küçüklüğü dikkate alınarak ceza miktarının yeniden düzenlenmesi hususunda Komisyonumuzda iktidarıyla muhalefetiyle bir görüş birliği söz konusu idi. Tasarıya baktığımız zaman bunun karşılandığını görüyoruz. Mağdurun yaşına göre cezada kademeli bir artırım söz konusu. Suçun 12 yaşın altındaki mağdurlara karşı işlenmesi durumunda cezanın alt sınırında artırım yapılıyor. Sarkıntılık durumunda mevcut hâl üç yılken beş yıla, istismar durumunda da mevcutta sekiz yılken on yıldan başlıyor, nitelikli hâlde de on altı yıldan aşağı olmayan hapis cezası on sekiz yıla çıkarılmış oluyor. Yani, cezalarda bir artırım söz konusu. Mağdurun yaş küçüklüğü burada dikkate alınmış, bu da Komisyonumuzun da önerisine uygun bir düzenleme. 2014 yılında Türk Ceza Kanunu'muzun çocuk istismarıyla ilgili maddesinde cezalarda artırım gerçekleştirilmişti. Ancak bu sorun, özellikle cezalardaki caydırıcılık açısından kamuoyunda birtakım olaylar, hepimizi derinden üzen olaylar gerçekleştiğinde 2014'te artırdık, şimdi de Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği maddeler ve gerekçeler doğrultusunda da yeniden bir düzenleme yapma zarureti var. Tabii, Anayasa Mahkemesinin 103'ün ilgili fıkralarını iptal ederkenki gerekçesi, alt sınır belirlenirken somut olayın özelliklerine göre ihtiyaç duyulabilecek kademelendirmeye imkân tanınması ve burada suçta ve cezada orantılılık ilkesine uygun bir düzenleme yapılması gereği üzerinde durmuştu Anayasa Mahkemesi.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Anayasa 38 ve 13.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet.

Fiilin farklı yaşlarda mağdurlara karşı işlendiği durumlarda veya failin de küçük olduğu durumlarda ya da fiilden sonra mağdurun da yaşının ikmaliyle fiilî birlikteliğin resmî evliliğe dönüşmesi durumlarında, bu tür durumlarda her bir somut olayın özellikleri dikkate alınarak ceza tayin edilmesinin suç ile yaptırım arasında dengenin sağlanması gerektiği hususları üzerinde Anayasa Mahkemesi durmuştu.

Anayasa Mahkemesinin gerekçelerine baktığımız zaman, araştırma komisyonumuzun vardığı sonuçlarla da çelişen bazı durumlar var, mahkemenin gerekçesine baktığımız zaman. Bunlardan birisi, fiilden sonra mağdurun da yaşının ikmaliyle fiilî birlikteliğin resmî evliliğe dönüşmesi, çocuk yaşta evlilikleri teşvik edici bir durum olması nedeniyle karşı çıkılan bir husus oldu Komisyonumuzda. Bu husus, tabii, toplumsal bir yara, toplumsal bir sorun. Bu evliliklerden sonra çocuklar olmuş, tabii yargılamaların uzun sürmesi nedeniyle sekiz yıl, on yıl sonra babanın hapse girmesi nedeniyle bütün milletvekillerimize bu konuda mağdur olduklarını belirten, ailenin korunmasıyla ilgili “Çocukların üstün yararını gözetin.” diyen hanımlar, kadınlar arıyor. Bu konuda, tabii, Ceza Kanunu'muzda, 103'te bu anlamda bir indirim yapılması doğru olmaz, Komisyon olarak da biz bu görüşteydik, çocuk evliliklerin teşvik edilmemesi gerekir. Ama, bu sorunun da çözülmesi anlamında da hukuki olarak nasıl bir çözüm bulunabilir, bu konuda da Komisyon olarak kafa yormakta fayda var.

Anayasa Mahkemesinin diğer gerekçesine baktığımız zaman “Fail de küçükse...” diyor, burada da cezada bir indirim söz konusu olsun görüşünde anayasa mahkemesi. Ancak burada biz Komisyon olarak şuna karar vermiştik, araştırma komisyonumuzun bu hususta mağdur ile fail arasında yaş farkı ağırlaştırıcı bir sebep olsun dedik yani bunun hukuki düzenlemesi nasıl olabilir, o artık teknik bir boyut. Zaten failin yaş küçüklüğü Türk Ceza Kanunu'muzun 31'inci maddesinde düzenlenmiş ve gerekli indirimler genel hükümler çerçevesinde yapılıyor. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin o gerekçesinde de hukuki olarak yapılabilecek bir şey yok, zaten gerekli düzenleme var.

Tasarıyla çocuklara yönelik cinsel istismar suçunun alt sınırı 12 yaşından küçük çocuklar için artırılarak Anayasa Mahkemesinin gerekçesine de uygun kademeli bir artırım gerçekleştiriliyor. Tasarı,

araştırma komisyonumuzun önerdiği mağdurun yaşına göre kademeli artırımı getirdiğinden cezada caydırıcılık açısından da olumlu bir düzenleme.

Bir de Yargıtay uygulamasında cinsel istismarın tanımıyla ilgili bir problem var. Bu problemin de çözülmesi kanaatindeyiz, komisyon raporumuzda da bunu belirttik. Yargıtay fiziksel temas içermeyen, çocuklara yönelik her türlü cinsel davranışları tarif ederken fiziksel temas içermeyen hususları cinsel istismar olarak değerlendirmiyor. Yani burada da iletişim teknolojileri kullanılarak İnternet üzerinden çocuklarla cinsel içerikli yazışmalar, bunlar da aslında çocukların cinsel istismarı kapsamına alınmalıdır ancak Yargıtay uygulaması fiziksel temas içeren hususları sadece cinsel istismar olarak sayıyor. Burada da tasarıda “Cinsel istismar tanımına fiziksel temas içermese dahi her türlü cinsel davranış.” şeklinde bir ekleme yapıldığında da bu problem çözülebilecektir diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Cemal Bey, buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, şimdi, ilk oturumda da söylediğim gibi bizim Komisyonumuz özel bir Komisyon. Hukuk da zaten en iyiye ulaşma birimi. Şimdi, biz, ilk oturumda 13’üncü maddeyle ilgili bir önerge vermiştik fakat gerek Komisyon üyeleri gerek Sayın Başkanla, gerek uzmanlarla yaptığımız görüşmeler sonucunda önergemizden daha iyi bir düzenleme yapılabileceğini, Komisyon üyelerinin de bu yönde düşündüğünü, niyette olduğunu gördüğümüzden değişiklik önergemizi geri çektik. Benim Komisyonun Anayasa Mahkemesinin aradığı, belki onun da bir adım önüne geçerek toplumsal yaşamda cinsel istismarla ilgili toplum gereklerini karşılayacağına ilişkin inancım sonsuz.

Yılmaz Bey’in söylediklerine de katılıyoruz, katıldığımız yerleri çok fazla ama bu arada tabii, kadın ve çocuk hakları derneklerini biz alt komisyonda dinledik, üst komisyonda Ahmet Başkan çağırmamıştı; dinlemekten mahrumuz ama biz alt komisyonda olanlar bunları biliyoruz, onların hassasiyetleri doğrultusunda bir düzenleme yapacağız.

Bununla beraber, gene ilk oturumda... Bizim aramızdaki ilişkiyi, birbirimize beslediğimiz muhabbeti bilmeyen arkadaşlar açısından yanlış anlaşılmış olabilir, Hakan Çavuşoğlu benim çok sevdiğim, saydığım bir dostumdur, hani aramızda yaptığımız şakalaşmaları buraya taşıdık. Ben huzurlarınızda, yanlış anlaşıldıysa eğer o oylama esnasındaki cümlelerim, kendisinden özür diliyorum.

BAŞKAN – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, aslında 103’üncü maddeyle ilgili şöyle başlamak lazım: 2004 yılında Türk Ceza Kanunu kabul edildi. O zaman Mecliste 2 tane siyasal parti vardı. Hem Türk Ceza Kanunu hem Ceza Muhakemeleri Kanunu hem İnfaz Yasası hemen hemen sanıyorum bir haftada Meclisten geçti. Kuşkusuz yeni bir anlayış sergilendi ceza hukukunda Ceza Kanunu düzenlenirken. Süreç içerisinde de değişiklikler yapılmaya başlandı ama şunu görüyorum ki sıkça yapılan konjonktürel değişiklikler Türk Ceza Kanunu’nun sistematiğini bugün bozmuş durumdadır ve Türk Ceza Kanunu’ndaki suç ve ceza dengesi bazı suçlar açısından aşırı derecede bozulmuştur. Bunun bir örneği de bu 103’üncü madde, özellikle cinsel saldırı suçları. Aslında eski Ceza Yasası bu konuda kolay bir formüle sahipti, ırza geçme, ırza tasaddi ve sarkıntılık. Sarkıntılığı da ikiye ayırıyordu, sözle sarkıntılık, elle sarkıntılık ve bu sistem belki altmış yıl boyunca öyle ya da böyle eksikliği gediğine rağmen uygulandı. Yerleşmiş bir durum arz ediyordu. Bir ırza geçme ya da ırza tasaddi eylemi sırasında kişinin ruhsal durumunda, fiziksel durumunda bozulma olursa, ölüm olayı husule gelirse o da cezayı ağırlaştırıcı bir neden olarak yanlış hatırlamıyorsa eski Ceza Kanunu’nun 418’inci maddesinde düzenlenmişti.

Şimdi, tabii, çok farklı aktörlerin rol almasıyla bu yeni cinsel saldırı ya da cinsel istismar suçları düzenlemeye tabi tutulmaya çalışıldı. Bir yandan farklı sivil toplum örgütleri için içine girdi bir yandan ahlaki değerler bir yandan çocuklarımız üzerinde doğal olarak olması gereken duygusal bakış açısı bu kanunun düzenlemesinde maddeleri ortaya çıkardı ama bir süre sonra anlaşıldı ki bir uyumsuzluk var. Bunu düzeltelim derken daha beterini yaptık yani şunu kabul edemedik: Doğal olarak, zorla ırzına geçilen bir insanın ister çocuk ister yetişkin olsun ne olursa olsun bir kere ruhsal durumu bozulur, bir de bu ruhsal durumunun bozulup bozulmadığını bilirkişiye tevdi etmek kadar saçma bir iş olamazdı, onu yaptık. Bu sefer onu düzeltelim derken, ha, ondaki ceza miktarını bütün bu cinsel istismar ve saldırı suçlarına teşmil etmeye kalktık, sonuçta sıkışıp kaldık. Bugün böyle bir tablo yaşıyoruz. Bir kere Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen aynı hükmü tekrar getiriyoruz. Anayasa Mahkemesi bu ikinci fıkra ile ilgili olarak, mesela “Ceza on sekiz yıldan aşağı olamaz.” sözcüğünün ya “Sen hâkime takdir yetkisi tanımıyorsun; bu, Anayasa’nın 2’nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.” diye maddeyi iptal etti. Şimdi, biz ne yapıyoruz? Aynı maddeyi aynı ceza süresiyle tekrar getirmeye çalışıyoruz Mecliste. Şimdi, bu yine bir Anayasa Mahkemesine gidecek. Anayasa Mahkemesi tükürdüğünü yalayacak bir kurum değil, daha dün verdiği bir düzenleme var, iptal kararı var. Ha, değişen 2 üyeden de bir şey değişir mi onu bilemem tabii ama bir işin bir gerçek boyutu var, siz hâkime o takdir yetkisini tanımak zorundasınız. Yani 12 yaşını... Mesela ırza geçme hadiselerinde 16 yaş sınırı belirlenmiş çocuk için, 12 yaşından küçükler için ise on sekiz yıl belirlemesi yapılmış. Anayasa Mahkemesi bu konuda yine aynı şeyi söyleyecek, diyecek ki: “Hâkime alt sınırı belirleme konusunda bir takdir hakkı yaratın.” Ama nasıl sıkıştık? Şöyle sıkıştık: Çünkü birinci fıkraya ceza sekiz yıldan on beş yıla kadar dediğimiz an bunun ırza geçme aşamasına geçmesi hâlinde de bir yıl fazlasından başlayan bir cezayı vermek durumunda kaldık. Ben bu açıdan çok rica ediyorum... Bu madde bir de şöyle bir çelişki yaratmaya başladı: 105’inci maddesindeki taciz suçu son derece hafif sayılabilecek bir cezayı mı isterdim, 105 cinsel taciz. Bu da büyük bir çelişki, mesela sözle sarkıntılık yaparsanız cezanız üç yıldan sekiz yıla kadar.

BAŞKAN – Yok, sözde sarkıntılık yok zaten burada.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yok yani cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması diyelim. Şimdi, o kavram da tartışılır da şimdi üç yıldan sekiz yıla. E, peki, 105’inci maddede cinsel tacizde bulunursanız üç aydan iki yıla kadar... Şimdi, yani gerçekten çok büyük bir tezat var. Şunu yapalım derim ben, bir öneri benimki yani şunu unutmayalım: Yarın öyle bir şey olur ki bir sınıfta 3-4 velinin öğütlemesiyle –bu olabilir- bir öğretmen böyle bir durumda şeyle yüz yüze gelebilir -birkaç çocuk- kamuoyu baskısıyla o insana sekiz yıldan başlayan bir cezayı vermek durumunda kalır hâkimler.

Bir de şöyle de bir durum vardır: Yargı mensupları fazla ceza verme eğiliminden her zaman kaçınırlar. Onun için de gözleri berattadır hep yani bu kadar fazla cezayı vermektense beraat ettirelim yoluna gitmeye başlarlar. Yüksek cezanın en önemli handikabı budur. Yüksek cezanın bir özelliği de bir çocuğa bu kadar iğrenç şeyleri yapabilecek bir kişinin zaten sağlık durumu da gözden geçirilmelidir. Buna ne ceza verirsiniz verin bu toplumda, 80 milyonluk bir ülkede mutlaka böyle değişik sapıklar her zaman var olacaktır. Cezanın yüksekliği caydırıcılık etkisi yaratmaz. Bence 102’nci madde olsun, 103’üncü madde olsun, 104 ve 105’i toptan bir çalıştay yapalım, bütün sivil toplum örgütleri de gelsin, hukukçular gelsin, hâkim ve savcılar da gelsin bir arada baştan aşağıya yeniden düzenlemek zorundayız. Yani hepsini bir anda ele alırsak bu sefer maddeler arasındaki bu tenakuzdan kurtuluruz. Cinsel tacizi yap en fazla iki yılla kurtar, sarkıntılık yap sekiz yıl ya yani bu büyük bir çelişkidir diyorum.

Birinci aşamasında dediğim gibi, Anayasa Mahkemesinin iptaline rağmen aynı hükmü bir daha koyuyoruz ikinci fıkra ile. Birinci fıkra da tabii ki bir kademelendirme yapmış arkadaşlar, çok ince bir

çalışma yapmışlar, tebrik ederim Bakanlık görevlilerini. Yani 18 yaş, 15-18 arası, 12-15 arası ve 12 yaşından küçüklerle ilişkin bir kademe kendiliğinden oluşmuş bu dediğim handikaplara rağmen ama burada kadın derneklerinin, sivil toplum örgütlerinin üzerinde durduğu bir konu da bu failin çocuk olması durumu. Kuşkusuz Yılmaz Bey'in dediği gibi, çocuk kişi hakkında, fail hakkında zaten bir cezai indirim var ama suçta şöyle bir kavram var, "suça itilen çocuk" kavramı var. Suça itilen çocuk kavramında bu çocuğun cezası ne kadar yaştan düşürülecekse düşürülsün şimdi öyle bir tablo ortaya çıkacak ki mesela on sekiz yıllık bir hapis cezasıyla bir çocuk fail karşı karşıya kalabilecek. Bunun da bir dengesini kendi içinde bu maddeleri yeniden düzenlemek kaydıyla yapabiliriz diyoruz.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Ömer Bey'in dediklerine ben de aslında katılıyorum. Tasarı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararına uygun şekilde düzenlenmeye çalışılmış. Anayasa Mahkemesi cezanın yüksek olduğundan bahsediyor, kademelendirme istiyor ama yüksek ceza olduğu yerde duruyor, kademelendirme yukarıya doğru çıkıyor, daha da vahim aslında. Fakat öyle bir şeyle karşı karşıyayız ki burada cezayı indirmeye kimsenin de cesareti yok, açık konuşmak gerekirse, o zaman dünya ayağa kalkar, "Vay siz işte cinsel saldırı suçlarının –özellikle çocuklara karşı yapılan saldırı suçlarının- cezasını aşağıya indirdiniz." diyecekler ama sorun dediğiniz gibi baştan. Baştan yüksek olması da gene aynı bu sebeplere bağlı olarak yapıldı. Keşke o zaman kimseyi dinlemeden biz bunu makul bir seviyede tutabilseydik bugün için hâkime takdir hakkı da tanınabilirdi, esasında ceza üst sınırı koymasak da bunun yirmi yıla kadar, hatta otuz yıla kadar biliyorsunuz çıkma imkânı var bu cezanın. Yani hâkim istese bunu otuz yıla kadar da çıkarabilir çünkü bir sürü artırma sebepleri var aşağıda ama biz bu artırma sebeplerine hiç gerek kalmadan on altı yılı 12-15 arasındaki çocuklar için koymuşuz, on sekiz yılı da 12 yaşından küçük çocuklar için koymuşuz.

Bir de şunu yapmıştık ama 104'üncü maddede idi o, 15-18 arasındaki cinsel ilişkide şikâyet aranıyordu. O, o tarafı önemli ölçüde çözüyordu ama orada bir hüküm vardı gene mağdurla failin arasında beş yaştan daha büyük bir fark varsa cezada artırma sebebi vardı. Anayasa Mahkemesi ne hikmetse... Şimdi, burada diyor ki: "Küçük yaş değilse düşürün cezayı." Bu demektir ki büyük yaştakiyle arasında bir fark olması lazım. Onu da ihsas ediyor burada ama biz onu zamanında yaptık, dedik ki: "Failin yaşının büyük veya küçük olması yani daha doğrusu mağdurla arasındaki yaş farkı hesap edilerek cezada artırma düşünülemez." O dedi, gitti, şu anda gitse belki Anayasa Mahkemesi ona karşı çıkmaz, düzeltir. Ama şimdi 15, 18 değil meselemiz, o zaman o şekilde yapmıştık. Şimdi, burada hakikaten zor durumdayız. Yani, şimdi, 15 yaşından küçük çocuklarla ilgili olarak düzenlenen bu hükmün 12'yle olan kısmını ayırdık, daha yükselttik, öbürünü 16'da bıraktık. Şimdi, bir de cinsel taciz var tabii 105'inci maddede. Bu kanunu yaparken de bizim düşündüğümüz, tacizi vücuda hiç dokunmadan yapılan hareketler olarak kabul etmiştik. Yargıtay da aynı şekilde düşünüyor, dokunmadan yapılan hareketleri taciz kabul ediyor ancak elle en azından dokunulduysa bunu cinsel saldırı kapsamında değerlendiriyor ve cezaları da ona göre veriyor. Şimdi, bunu indiremeyeceğiz aşağıya. İndirelim dersiniz verin önerge, kabul edelim. Şimdi, şey yapabiliriz Ömer Bey, cinsel tacizde, orada zaten 2 çeşit maddemiz var bizim, biri 105'inci madde, bir de 226'ncı madde, müstehcenlik maddesi var. Çocuklara pornoları, müstehcen resim, yazı, şekil, her neyse bunları gösteren kişilerle ilgili bir ceza var. Şunu yapabiliriz: Oradaki cezayı artırabiliriz ya da 105'inci maddede burada "posta veya elektronik haberleşmenin sağladığı imkânlar kullanılarak" diyen... Daha çok işlenenin de bu olduğu söyleniyor, İnternet yoluyla çocukları soymaya çalışıyor ya da kendisi soyunuyor, gösteriyor diye. Buraya girebilir bu, buraya girer daha doğrusu. Olmazsa bu cezayı artıralım, "Buradaki ceza iki yıldan az olamaz."

diyelim hiç değilse. Burada altı ay, artırma sebebi var bu maddeden dolayı, bu bentten dolayı bir yıl şu andaki alt sınırı ama bunu iki yıla çıkarabiliriz belki, isterseniz böyle bir şey yapabiliriz. Başka türlü de bunu düzeltme imkânı bugün için yok.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Başkanım, öyle görünüyor ki Komisyon ve yasama tereddüdü hâlini yaşıyoruz. Şimdi Yargıtay burada, bilim dünyası burada, ceza yargısının 2 büyük tecrübesinden Ömer Bey burada, Komisyon Başkanımız burada. Bu maddeyi bir ayrı çalışmaya fırsat vermek bakımından bunu atlayalım, bir ara çalışın, gerekirse madde ihdası da yapabiliriz yani burada şey yoksa ama Bakanımız ne de bilmiyorum yani yoksa böyle geçeriz.

Buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; tabii, bu maddeler üzerinde yapılan bütün eleştirilere ben katılıyorum. Herkes daha iyinin, daha doğrunun yapılmasıyla kamuoyunun algısı konusunda sıkışmış durumda. Şimdi, o yüzden, söylenen doğruları hayata geçirecek önergeyi kimse vermeye cesaret edemiyor. Neden? Çünkü bunun yansımaları başka.

Ben burada şunu ifade edebilirim: Bizim bu suçların hepsiyle ilgili belki ayrı bir çalışma yapıp hem Yargıtayımızla hem hocalarımızla hem partilerimizle üzerinde çalışmamız lazım ve bu maddeler Anayasa gibi maddeler, burada bir azaltmayı Parlamentoda herhangi bir partinin göze alma şansı yok. Yani, “Var.” diyen varsa önergesini versin, ben Bakan olarak “evet” diyeceğim. (Gülüşmeler) Çok net söylüyorum. Burada onun için de diyorum ki: Biz eğer bu 102, 103, 104 ve 105’inci maddelerde gerçekten kamuoyu ne derse desin bu suçların unsurları ve uygulanacak müeyyideleri konusunda doğru olan neyse onu yapalım diyorsak bu konuda hep beraber uzlaşmamız lazım.

Şimdi, biz Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararını oturduk, tekrar tekrar okuduk nasıl yaparız diye. Şimdi, cezayı indirdiğinizde kimler istifade edecek diye cezalara bir baktığımızda, istifade edenleri gördüğümüzde burayı kapatalım dedik, kalsın o. Sonra nasıl yapabiliriz? Biz başka türlü burada bir formül üretmedik. Anayasa Mahkemesi “Kademelendirme yapın.” diyor ve cezaları da ağır bulduğunu açık açık ifade ediyor. Biz cezaları artırarak ancak bir kademelendirmeyi yüksek Komisyonun huzuruna getirebildik. Daha iyisini yapabilme imkânı bu konuda yok mu? Var ama bu konu bence siyasi partilerimizin hep beraber uzlaşarak yapabileceği bir konudur. Yoksa aksi takdirde pek çok kaygı nedeniyle herkes doğruyu söylemekten çekiniyor burada, doğru yapmaktan da çekiniyor burada, bunu açık açık itiraf edelim. Onun için de bunun sorumluluğunu hep beraber paylaşmamız ve en doğru olan neyse onu birlikte yapmamız lazım. Ben Adalet Bakanı olarak bu maddelerle ilgili, sadece bunlarla ilgili bir çalışmayı başlatacağım, siyasi partilerimizi bu çalışmanın içerisine katacağım. Hocalarımızla, Yargıtayla, herkesle bunu çok geniş bir şekilde müzakere edelim, istişare edelim, zaman baskısıyla kendimizi sıkıştırmayalım ve rahat bir şekilde bunu ele alalım ve sonra beraber altına imza koyarak çok rahat bir şekilde yapalım; her yerde de bunun müdafaasını yapalım.

Ben de şuna inanıyorum: Kamuoyu baskısıyla, “Kamuoyu ne der?” algısıyla ceza düzenlemeleri yaptığımızda gerçekten adalete hizmet etmemiş oluyoruz, yanlış sonuçlar çıkıyor, sonra da telafisi zor oluyor. Ben bu konuda daha önce cezalar artırılırken de söyledim, o zaman da kamuoyunda çok ciddi baskılar vardı. Bu ne yapar? Cinsel saldırıda bulunanın daha büyük suçu işlemesine kapı aralar. Cinsel saldırı yapar, bu sefer öldürme yoluna da gidebilir çünkü öldürdüğü zaman delil karartma, belki yakalanmama ihtimaline sarılabilir, umuduna sarılabilir. Onun için, ceza ile suç arasında bir orantı.

İki: Burada Yargıtayımızın çok büyük bir yanlışı var, burada, Komisyonla söylemek isterim çünkü bu suçun oluşumu da çok kolay. Allah göstermesin, 2 kişi gelip bir tanemizle ilgili bir laf söylese o lafın üzerinden iş mahkemeleri gibi mahkemeler karar veriyor. İspat külfeti, suç oluşmuş mu, oluşmamış mı, var mı, yok mu şeyine de fazla girmiyor. “Hiç kimse kendi iffetini kötüleyemez veya kendini rezil edemez,

kendini sıkıntıya sokamaz.” kabulü üzerine bina edilen içtihatlar var ve öyle olunca da bir bakıyorsunuz, çok çok büyük ve telafisi imkânsız sonuçlar da çıkıyor. Ben buradan şunu söylüyorum: Hem Yargıtayın hem cezacı hocalarımızın, akademisyenlerin hem siyasi partilerin hem de bu konuya alaka duyan sivil toplum örgütlerinin, kadın, çocuk örgütleri, başka örgütlerin beraber çalışıp bence üzerinde uzlaşacağı bir metin olursa -Komisyonumuz ön hazırlıklarını yapar- Komisyonunda sadece oylayıp Genel Kurulda da hızlıca geçirebiliriz. Ben bu çalışmayı inşallah bugünden itibaren başlatacağım. Hazırlıklarımızı bitirir, bir uzlaşma imkânı bulursak da Komisyonun huzuruna yine getireceğiz.

Ama şu anda huzurunuzda takdim ettiğimiz metnin daha iyisini biz yapamadığımız için bunu getirebildik. Eğer daha iyisi varsa biz Hükûmet olarak buna açığız.

BAŞKAN – Peki.

Şu anda yapabileceğimiz bir şey yok, onu beraber çalışalım bundan sonra. Nasıl olsa aşağı yukarı bir on-on beş gün kadar bir vaktimiz olacak herhâlde.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – On-on beş günde bu yetişmez Başkanım. Bunu biz detaylı çalışalım diyorum. Bu kanun bu hâliyle çıkar, biz ondan sonra bunun üzerinde duralım diyorum. Yani bir oturalım, uzun uzun konuşalım, tartışalım bunu. Yoksa Genel Kuruldan çıkana kadar eğer daha iyi bir metin varsa Genel Kurul aşamasında biz buna katılırız, daha iyi bir metin olursa katılırız. Komisyon üyelerimiz çalışırlar, bize öneri getirirler veya dışarıdan önerilere açığız. Daha iyi bir formülasyon olursa biz o formüle elbette evet deriz çünkü biz daha iyisini maalesef bulamadık.

BAŞKAN – O zaman yapacağımız bir şey yok, bekleyelim bakalım.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Felsefede zaruret hakikati bazen yutar yani algılar olguları tutsak düşürür.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Zaruret hakikati yutmuştur.

Devam ediyoruz.

Madde 14’ü okutuyorum:

MADDE 14- 5237 sayılı Kanunun 158 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, fıkra yer alan “iki yıldan yedi yıla” ibaresi “üç yıldan on yıla” şeklinde, “(j) ve (k)” ibaresi “(j), (k) ve (1)” şeklinde ve “üç yıldan” ibaresi “dört yıldan” şeklinde değiştirilmiştir ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle,”

(3) Bu madde ile 157 inci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.”

BAŞKAN – Söz isteyen var mı 14’üncü maddede?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sadece bir redaksiyon ihtiyacı var sanıyorum.

BAŞKAN – Onu yaparız.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Orada son paragrafta

“...suç işlemek için teşkil bir örgütün faaliyeti çerçevesinde...” diyor, “yeniden” diye düzeltecek o kadar, onu söyleyeyim.

BAŞKAN – Tamam, onu düzelttik.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 5237 sayılı Kanunun 174 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıldan” ibaresi “dört yıldan” şeklinde, “maddelerin imalinde, işlenmesinde veya kullanılmasında gerekli olan malzeme ve teçhizatı ihraç eden” ibaresi “maddeleri imal etmek, işlemek veya kullanmak amacıyla, gerekli olan malzeme ve teçhizatı ithal eden, ihraç eden, satışa arz eden, başkalarına veren, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden veya bulunduran” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “yarı oranında” ibaresi “bir kat” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 5237 sayılı Kanunun 179 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “idare eden kişi,” ibaresinden sonra gelmek üzere “üç aydan” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 17’yi okutuyorum:

MADDE 17- 5237 sayılı Kanunun 192 nci maddesinin dördüncü fıkrasına “makamlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya sağlık kuruluşlarına” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu durumda kamu görevlileri ile sağlık mesleği mensuplarının 279 uncu ve 280 inci maddeler uyarınca suçu bildirme yükümlülüğü doğmaz.”

BAŞKAN – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER SÜHAALDAN (Muğla) – Tabii, uyuşturucu madde kullanan ailelerin önemli dramlarından bir tanesi, çocuğu kullanıyordur ama sağlık kurumuna gittiği zaman, sağlık kurumu da suçluyu bildirmeme suç olduğu için doğal olarak bildiriyorlar ve bu çocuklar afişe oluyorlar bir anlamda. Ben bu anlamda şeyi olumlu buluyorum yani tedavi amaçlı ve de daha önce tahkikat geçirmemek kaydıyla uyuşturucu maddeleri kullananların tedavisinden toplum haberdar olmayacak, bu açıdan da olumlu bulduğumu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 5237 sayılı Kanunun 227 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(3) Fuhşu kolaylaştırmak veya fuhşa aracılık etmek amacıyla hazırlanmış görüntü, yazı ve sözleri içeren ürünleri veren, dağıtan veya yayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikiyüz günden iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

19’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 5237 sayılı Kanunun 228 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıla kadar hapis ve” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikiyüz günden aşağı olmamak üzere” şeklinde

değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 20’yi okutuyorum:

MADDE 20- 5237 sayılı Kanunun 297 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(2) Birinci fıkra kapsamı dışında kalan;

a) Firari kolaylaştırıcı her türlü alet ve malzemeyi,

b) Her türlü saldırı ve savunma araçları ile yangın çıkarmaya yarayan malzemeyi,

c) Alkol içeren her türlü içeceği,

d) Kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya ve malzemeyi,

e) 188 inci maddede tanımlanan suçlar saklı kalmak üzere, yeşil reçeteye tabi ilaçları,

f) Kurum idaresince incelenmek üzere alınanlar hariç, mahkemelerce yasaklanmış veya suç örgütlerini temsil eden yayın, afiş, pankart, resim, sembol, işaret, doküman ve benzeri malzemeler ile örgütsel haberleşme araçlarını,

g) Yetkili makamlarca izin verilenler hariç, ses ve görüntü almaya yarayan araçları,

ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokan, buralarda bulunduran veya kullanan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

21’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 19 uncu maddesinin başlığı “Davanın nakli ve duruşmanın başka yerde yapılması” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Mahkeme, fiili sebepler veya güvenlik gerekçesiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına karar verebilir. Bu karara karşı itiraz yolu açıktır.”

BAŞKAN – Buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, alt komisyondaki tasarıda mahkemenin kararına karşı itiraz yolunun açık olduğuna dair bir açıklık yoktu. Biz uzun uzun tartıştık ve itiraz yolunu koyduk. Tabii, bu 19’uncu maddede aslında davanın nakli, duruşmaların nakli konusunda iki ana yol öngörülmüş. Bunlardan birisi hukuki ya da fiili bir sebeple, ilgili mahkeme istediği zaman bir üst mahkeme yani bir yargı kararı gerekiyor idi. Birisi de Adalet Bakanı Yargıtaya başvuru yapıyordu. Şimdi biz burada bir mahkemeye yetki veriyoruz, diyoruz ki: “Sen, hukuki, fiili bir şey olursa kimseye sormadan kendi kendine bu duruşmaları taşıyabilirsin.” İtiraz yolunun açık olduğunun buraya yazılması olumlu tabii, bir kazanımdır çünkü itiraz mahkemeye yapılacak, kabul etmediği takdirde otomatikman üst mahkemeye gidecek.

Biz hepimiz serbest avukatlıktan geliyoruz. Bu maddeyle amaçlanan aslında, en son, bu 15 Temmuzla ilgili duruşmaların kolaylaştırılması, yapılması. Sayıca çoğunluk... Çok insan var, evet, doğrudur. Şimdi, ben avukatlık yaparken Eskişehir Adliyesinde normal avukatlık yapıyorduk. Arada da Eskişehir’de Askerî Ceza Mahkemesi var. Askerî Ceza Mahkemesinde avukatlık yaparken de oranın havasından dolayı mum gibi duruyorduk, böyle duruyorduk. Şimdi, iktidarın uygulaması da şöyle:

Bu mahkemeler ulaşım kolaylığı, nakil kolaylığı için cezaevlerinin içinde yapılıyor. Silivri’de gördük bunu. Şimdi, cezaevinin yaydığı -ben duruşmaları izledim- bir hava var, bir cezaevi havası var. İçeride hem sanıklar hem sanık yakınları hem duruşmayı izlemeye gelenler hem avukatlar bu havalardan etkileniyor. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu önümüzdeki yargılamaların cezaevlerinin içinde kurulacak mahkeme, duruşma salonunda yapılmasına karşıyız. Devletimizin her türlü kaynağı var. Biraz eleştireyim artık, çok fazla şey yaptım, atacaklar beni partiden. Yani, inşaatta pek mahirsiniz. Bu duruşma salonları da herhâlde cezaevlerinin dışında, başka bir yerlerde yapılabilir. Öğrendiğimize göre, örgüt yöneticileri ayrı, üyeleri ayrı, sempatizanları ayrı yargılanacak bu davalarda. Dolayısıyla, hani öyle binlerle ifade edilen sanıkların da aynı anda yargılanmayacağını da düşünüyoruz. Biz bu maddede bir değişiklik önergesi vermedik ama sevgili Başkanım sözlü önerge olarak kabul ettiği için -artık Komisyon nasıl uygun görürse- buraya duruşma salonlarının cezaevlerinin içinde yapılamayacağıyla ilgili bir hüküm koymak iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ömer Bey ile biz cezaevlerine alışık olduğumuz için bize pek zor gelmiyor da... Sizi bilmiyorum.

Sayın Bakanım, Ömer Bey de konuşsun, ondan sonra vereyim mi söz size? Yoksa, şimdi mi konuşacaksınız?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Benim bir söz talebim yok.

BAŞKAN – Yine de soracağız tabii size.

Buyurun Ömer Bey.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii, burada şöyle bir hâlde... Biraz önce Cemal Bey sözünü etti. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 19’uncu maddesi iki hâli düzenliyor; bu, üçüncü bir hâl getiriyor. Burada yargılamayı gerçekleştirecek mahkemeye salonunu, odasını, binasını, yerini tayin etme hakkı veriyor. Bu doğru bir yaklaşım değil. Yani, mahkeme başkanının keyfine esen yerde duruşma salonu için “Ben burada yapacağım.” demesini kabul etmek mümkün değildir. Bu, keyfiliğe neden olur, bu doğru bir yaklaşım değildir. Adliyelerin bir bütünlüğü var. Adliyelerde yargılama faaliyeti belli bir bütünlük içinde icra edilir. Şimdi, gidip de “Ben bir polis karakolunda bu duruşmayı yapacağım.” derse ne yapacağız? Onun düzeni buna müsait midir, değil midir? Böyle bir ayrıcalığın mahkeme heyetine verilmesi doğru değil. Bir kere, o mahkeme heyeti üzerinde başka bir anlayış oluşmasına neden olur. Bu anlamda en azından bir kademelendirme yapmakta fayda vardır. Kendi il içinde duruşmanın fiili nedenlerle yapılamayacağı ortaya çıkmışsa güvenlik nedeniyle... Bu güvenlik gerekçesi il dışında bir davanın naklinde anlaşılabilir bir şey olsa da aynı il içerisinde “Ben adliye gerektiren güvenliğini sağlayamayacağım.” demek ve bunu, mahkemenin tayinini sağlamak bir anlamda o mahkemenin yapacağı yargılama üzerinde de bir yanlış kanı uyandırır. Yani “Ben burada can güvenliğini sağlayamayacağım. Ben takdir ediyorum, şurada olacak duruşma.” demesi doğru bir şey değil. Ne yapılabilir? Burada da Adalet Komisyonu yetkili kılınabilir. Yapılabilir bu. Gerçekten bunun bir dayanağı var mı? En azından belli bir kademelendirme. Şimdi, mahkemeye keyfi bir şey tanınması doğru değildir ve bu alışkanlık hâline getirilecektir. Bir süre sonra kamu kurumlarına yazı yazacaktır mahkeme başkanı. Ben tahmin ediyorum: “Nerede güzel bir salon var? İşte, DSİ’nin iyi bir salonu var, hadi duruşmayı orada yapalım.” deme noktasına gelecektir ki, bu, Türk yargısı adına çok doğru bir yaklaşım, girişim olmaz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Adalet Komisyonu karar verebilir diyorsunuz, değil mi? Yani, o da en azından bir denetim sayılır.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani, bunu hiç istemem de, bu maddenin konulmasını...

BAŞKAN – Peki.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sevgili arkadaşlar; bu konuya ilişkin düşüncelerimizi alt komisyonda konuştuk, burada tekrar etmek durumundayım.

Geçmiş tarihimize baktığınızda, kadı mahkemesinde de, istiklal mahkemelerinde de, sıkıyönetim mahkemelerinde de, hepsinde yaşanan sıkıntılar var. Özellikle şunun altını çizelim: Yargılama makamlarının cezaevleri içerisinde yer aldığı, askerî kışlaların içerisinde yer aldığı hâlde, o ana bütünü, yerleşkenin tabi olduğu havanın, iklimin mahkeme salonlarına da taşındığını hep beraber biliyoruz. Böylelikle gerek mahkeme heyetinin gerekse aleniyet ilkesi üzerinden duruşmayı izleyen basın ve kamuoyunun aleniyet ilkesine ilişkin ve yargı bağımsızlığına ilişkin denetiminin ortadan kalktığını gördük, gözledik ve bu süreçler hep tarihimize olumsuzluklarıyla geçti. Artık, şu anlayıştan kurtulmamız gerektiğini her konuda söylüyoruz. Dün de böyleydi, otuz yıl önce de böyleydi, yetmiş yıl, yüz yıl önce de böyleydi. O hâlde “Geçen bu on yılların, yüz yılların bize hiç mi bir etkisi olmadı? Biz hiç mi bu gelişimden payımızı almadık?” diye sorgulamamız lazım. Dolayısıyla, daha dün bile yaşanan olumsuzluk varsa onu bugün bu yasayı yaparken gidermemiz lazım diye bakıyorum. Dolayısıyla, aslına bakarsanız, bu düzenlemeyi zorunlu hâlde getiren şey önümüzdeki toplu davalar. Çok sanıklı davaların varlığı böyle bir düzenlemeye ihtiyaç gösteriyor. Bunu anlıyoruz. Çünkü, var olan mekânlarımızın, mahkeme salonlarımızın, adliyelerimizin bu ihtiyacı özellikle usul hükümlerinin gerektirdiği, ilkelerin gerektirdiği uygulamaları yapmamıza elverişli olmamaları bu düzenlemeye ihtiyaç doğuruyor ama bu ihtiyacı yerine getirirken, giderirken başka sıkıntıları birlikte yaratmamalıyız. Dolayısıyla, yargı bağımsızlığı sadece bağımsız bir kolluk faaliyetinin, bağımsız bir yönetimin üzerinde değil; aynı zamanda, bağımsız kalabilecek mekânlara da ihtiyaç duyar, onun üzerinde yükselir. Dolayısıyla, çok geniş yetkilerle ve gerekçelerle -fiili sebepler ve güvenlik gerekçesi gibi- hem muğlak hem sınırları belli olmayan hem de her şekilde kötüye kullanılabilecek bir düzenlemeyle bu yetkinin verilmiş olması, düzenleme yapılmış olması doğru değil. Bunun, daha bu kaygıları giderecek, objektif, somut kriterlere bağlanması gerektiğini düşünüyorum. Böyle bir ahvalde, rahatlıkla bir dağın başına kurulacak bir -ki bunlar yapıldı- duruşma salonuyla insanların duruşma salonuna erişmesi dahi, başta avukatların, müştekilerin, oradan hak, hukuk bekleyenlerin ulaşması dahi zor olabilecek düzenlemelere gidilebilir. Bunun önünü kesmek ve önlemini almak durumundayız. Bu hâliyle düzenleme bu sıkıntıları içinde barındırmaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, aslında arkadaşlar genel olarak benim de söylemek istediğim konulara değindiler. Hâkime bu kadar geniş yetkinin verilmesi gerçekten bir keyfiliğe yol açma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu nedenle -Necati arkadaşımızın söylediği gibi- yargı bağımsızlığı sadece hâkimin, savcının, avukatın bağımsız olarak görevini yerine getirmesi ünitesinde fiziki şartların da mekân olarak da bu anlayışa hizmet etmesi gereken yerler olmalı. Bunu bir hâkimin takdirine, keyfiliğine bırakmamak gerekir. O nedenle, tanımlamanın daha iyi yapılması ve belli şeylere bağlanması gerekiyor. İl sınırları içinde başka bir yerde, başka bir yer yani her yerde... Bunun sıkıntılarını gerçekten geçmişte yaşadık. Bugün sık sık dile getirilen, işte “çadır mahkemesi” dediğimiz, Habur’da yapılan yargılamanın bu eleştirilere çok ciddi olarak maruz kaldığı bilinen bir

gerçek. Yargılamayı gerçekten ayağa düşürecek anlayışlardan uzak durmamız gerekir. Bunu da burada belirlememiz gerekir. Bu nedenle, bu keyfilik ciddi sıkıntılar doğuracak. Bunu dile getirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şey yapabilir miyiz: Mesela, Adalet Bakanlığına talepte bulunur, mahkeme güvenlik ve fiziki imkânsızlık sebebiyle yapamayacağını belirtirse...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – O geceki görüntülerin getirilmesi gerekir Sayın Başkanım. Hiç yapılmayacak yerler olmalı mesela.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, şunu söyleyeyim: Silivri’yi buradaki çoğu kişi görmedi. Orayı biz ciddi yaşadık. Başka, adliyenin dışında... “Gerekliydi. Adam çoktu.” diyebilirsiniz ama onu yaşamaktır önemli olan. O bariyerlerin arasından geçiyorsunuz, kapının ağzında 300 kişilik oturacak yer var, 500 insan bir yere oturmak istiyor. Uzunca bir koridor ve insanlar “Ben içeriye önce gireceğim.” diye yaka paça kavga ediyordu. Çok dram yaşandı orada yani adliyenin dışında mümkün olduğunca duruşma salonu yaratmamak lazım.

BAŞKAN – Adliye içinde de buna imkân yok, şu andaki mevcut duruma göre yok.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Hayır, şöyle yapılabilir, bunun bir şekilde şeyi bulunabilir ama buna mahkeme karar vermesin. Dediğim gibi, der ki hâkim: “Bugün hoşuma gitti, şu salonda yapacağım, öbür gün orada.” Bir sürü insan o yakını görmek istiyor, duruşmaya gelmek istiyor. Gelemez insanlar. Yani, bir gün önce karar verecek “Duruşma salonunu değiştirdim.” diye.

BAŞKAN – Sayın Bakana soralım bir de.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bu madde bir zaruretten kaynaklandı. Bizim hukukumuzda davanın nakli var ama duruşmanın aynı yer, il içerisinde başka bir yerde yapılmasına dair büyük bir tereddüt var. İşin doğrusu bu konuda yasal bir boşluk var. Bu boşluğu doldurma ihtiyacından kaynaklandı bu düzenleme. Bütün duruşmaların nakli amaçlanmıyor, sadece fiilen ve güvenlik nedeniyle bir imkânsızlık hâli ortaya çıkarsa veya çıkma ihtimali belirirse, bu durumda duruşmanın nakline, aynı il sınırları içinde olmak kaydıyla nakline imkân veriyor. Bu her yere nakletemeyecektir. Niye nakletemeyecektir? Çünkü, her yerde duruşma salonu yok. Bu amaçla yapılmış bir salon olacak ki, duruşma yeri olacak ki oraya nakledecek. Ankara’da kalkıp başka bir yere bunu gönderme imkânı yok. Şu anda Ankara’da bir duruşma salonu yapılıyor ihtiyaç nedeniyle. Eğer biz bu düzenlemeyi yapmazsak... Duruşmanın orada yapılmasına hukuken bir altyapı yok, fiili bir durum yapacaksınız. O da ayrı tartışmalara yol açacaktır. Tabii, yapıldığı yere ilişkin eleştirilere işin doğrusu ben de katılıyorum yani öyle yerlere duruşma salonu yapılmaması lazım.

Sincan’da yapılan cezaevinin yeriyile ilgili, duruşma salonunun yeriyile alakalı ben de bir daha bakacağım, orayı cezaevinin sınırları dışına alabiliriz, cezaevinin şeyini değiştirebiliriz. Biz onunla ilgili bir adım atarız. Bundan sonra yapılacak hiçbir duruşma salonunu da cezaevi yerleşkesi içerisine yapmayız, yapılmasına da izin vermeyiz. Bunun ben de yanlış olduğunu kabul ediyorum.

Tabii, bu konu başka ülkelerde AİHM’e de gitmiş. Arkadaşlar, şimdi bana getirdi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yaptığı değerlendirme sonunda, açıklık, alenilik şartı yani herkesin erişebilir, gidebilir, ulaşılabilir olma şartı gerçekleşirse bir hak ihlali olmayacağını ama bu olmazsa o zaman bunun bir hak ihlali olacağını tespit etmiştir. Yani, şu anda, tabii, Sincan’da yapılan duruşma salonu erişilebilirlik bakımından, alenilik bakımından herhangi bir engel olmayacaktır. Diyelim ki 100 kişilik, 200 kişilik bir sanık oldu, bunların avukatları olacak, tabii en az 3 avukat şimdiki düzenlemeye göre. Diyelim ki 200 kişinin en az 3 avukatı olduğunu kabul edersek bunlar da 600 kişi yaptı; 800. Bunların akrabaları olacak, tanıkları olacak, başkaları olacak. Baktığınız zaman, Ankara Adliyesi içerisinde

gerçekten bu sayıda sanığı olan bir dosyanın sağlıklı bir şekilde yargılanabilmesine imkân verecek bir duruşma salonu yok. Ne yapacağız? Bir salon yapmamız lazım. O zaman buna yasal dayanak lazım. Yaptığımız iş bu yasal dayanaktır. Eğer burada amacı daha iyi ifade edecek bir şey varsa biz onu yapalım. Ömer Bey’in söylediği gibi “Adalet Komisyonu bu işe karar versin.” derse onu da yapabiliriz ama bu sefer Adalet Komisyonunun kararları idari yargıya açık olacaktır. Tabii, bu sefer de idari yargı süreci başlayacak ve iş daha da kötü niyetli olanlar tarafından uzatılmak için bir fırsat elde edilmiş olacaktır. Yani, bizim düşüncemiz bunun takdirini kendi, mahkeme yapsın. Tabii, mahkeme bunu keyfi yapacak değil.

BAŞKAN – Zaten bir tane yer olacak, başka yere gitmesi de mümkün değil.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani, hiçbir hâkim de “Ben burada değil de şurada yapıyorum. Bir saat önce bunu değiştiriyorum...” Yok, onu koyarız, yani bir önceki değişiklik olacağı zaman -yazalım onu da, gerekirse şimdi, yoksa Genel Kurul aşamasında da yazarız- böyle bir durum olduğu zaman, son, hangi duruşmaya o duruşmada onun kararını verir, bir sonraki duruşma orada yapılır. Yoksa, duruşmaya bir gün kala veya bir saat kala böyle bir şey yapmaz. Yani, ona dair de bir düzenleme yapılabilir, buraya bir teminat konabilir; sanık sayısı da konabilir, “Şu kadar sanık” denebilir. Onu da yapabiliriz. Yani, yeter ki bu ihtiyacı giderecek bir yasal düzenleme olsun. Bizim düşüncemiz bu. “Niye sayı koymadınız?” dersiniz, biz şu anda öngöremeyeceğimiz bir durumla karşı karşıyayız. Siz sanığa sayı koyduğunuzda izleyicilere sayı koyma imkânınız olmuyor. Onun için de biz karşılaşabileceğimiz sorunları tam kestiremediğimiz için burada bir tanım yapmaktan, sayı vermekten kaçındık.

BAŞKAN – Sayı olmaz zaten.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sadece biz genel bir şeyi kurduk. Tabii, hâkimlerimizin, mahkemelerimizin bunu iyi niyetle kullanacağını biliyoruz. Yani, kötü niyetli kullanmaya kalkılırsa, tabii, kötü niyet esas alınarak düzenlemeyi de yapmaya kalkarsak o zaman işin altından da biz kalkamayız. Ama, bir yanlış uygulama olduğunda elbette onunla ilgili de gereken tedbirler alınır.

Bu, bir zaruretin doğurduğu maddedir.

Komisyonun takdirlerine tekrar arz ederim.

BAŞKAN – Vuslat Bey, buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, saygıdeğer milletvekilleri, değerli meslektaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ceza Muhakemesinin 203’üncü maddesine göre “Duruşmanın düzeni mahkeme başkanı veya hâkim tarafından sağlanır.” diyor. Soma davası -son olarak- örneğinde de hatırladığım kadarıyla Akhisar Adliyesinde yargılandı, Akhisar Ağır Ceza Mahkemesinde. Duruşma salonu olmadığı için zannederim orada Gençlik Sporun bir binası veya bir yerini duruşma salonu olarak düzenlediler ve duruşmalar fiziki yetersizlik nedeniyle orada yapıldı. Aslında, hukukumuzda böyle bir madde olmamasına rağmen bazen zaruretlar dolayısıyla mahkeme başkanı buna karar veriyor ve yapıyor. Bu düzenleme aslında hukuka aykırı değil. Sayın Bakanımın belirttiği açıklamalar da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aradığı kriterler de çok önemlidir. Sayın vekillerimizin endişeleri de haklıdır. Bence, sorun yasal değişiklikten ziyade, Sincan Cezaevi içinde değil de bunun dışında yapılması ve idaresinin de mahkemeye ait olduğu, duruşma düzeninin mahkemeye ait olduğu, bu husus fiilen de sağlandığı sürece bir sıkıntı olmayacağı düşüncesindeyim. Zaten belirtildiği, bilindiği üzere de Ankara Adliyesinde veya yurdun birçok yerinde bu kadar çok sanıklı, beklediğimiz davaların yapılabileceği bir mekân yok. Olay, bu

duruşmaların sağlıklı yapılabilmesine yönelik bir değişikliktir. Değişiklik bu öneriyle olumlu hâle gelmiştir. Mahkemenin birtakım yani aleni yargılama veya adil yargılamanın yapılamayacağı endişesi taşınan hâllerde kararı itirazı kabil olduğu için, bir kanun yolu denetimi de getirildiği için olumludur diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir ilave açıklama yapacağım.

Şimdi, arkadaşlarımdan ben bilgi istedim Sincan’da yapılan duruşma salonuyla ilgili. Bana verilen bilgiye göre, duruşma salonu Sincan Cezaevi yerleşkesinin tam giriş istikametindeki yere yapılıyor. Dolayısıyla, girişi çıkışı da ayrı planlanmış ve cezaevi içerisiyle de irtibatı kesilecek şekilde planlanmış, yapılmış. Vuslat Bey’in dediği gibi, zaten mahkemenin her türlü şeyi Ankara Adliyesine aittir. Orası, Ankara Adliyesi nasıl diğer mahkeme salonlarını kullanıyorsa orayı da aynı şekilde kullanacaktır. Burası cezaevine ait bir yer de olmayacaktır. Bunu da ifade edeyim.

BAŞKAN – Peki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, Saygıdeğer Bakanım, değerli arkadaşlar; hepimiz ittifakla bu maddenin doğru olduğunu kabul ediyoruz. Sadece endişemiz, yargılamada adil yargılama ve aleniyetle ilgili bir sıkıntı olabilir mi, olamaz mı noktasında. Alt komisyonda da bu konuyu uzunca konuştuk, hatta biz Sayın Genel Müdüřümüzle aleniyetle ilgili bir metin üzerinde de çalışırsanız iyi olur diye konuşmuştuk. Sincan Cezaevinin, avukatlık yapan arkadaşlarımız bilir, ana giriş kapısına giderken sağda ve ayrı bir girişi var. Bu cezaevlerine yapılacak adliyelerin arka kısmından şüphelilerin, sanıkların ve hükümlülerin getirilebileceği, ön kısmından da avukatların ve ilgililerin girebileceği bir tesis yapılırsa, girişi çıkışı düzgünce ayarlanırsa...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Aynen öyle, aynen bu şekilde.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Ki bu şekilde zaten burası.

...bu husus korunduğu müddetçe inşallah daha doğrusu olacaktır. Mesela, ben dün Denizli’yle görüştüm, Denizli ilk iddianameyi kabul etti, Aralık sonuna doğru duruşma günü vermiş. Bütün ili aramışlar, uygun bir salon bulamamışlar. En son, zannediyorum, bir tiyatro salonunu şu anda düzenlemeye başlamışlar duruşma yapılabilecek sanık sayısı, avukat sayısı ve taraflardan... Bu bir zorunluluk, az önce Başkanımızın da dediği gibi. Şimdiye kadar, işte Abdullah Öcalan davası, İmralı’da yargılama yapıldı, Ankara mahkemesi orada yargılama yaptı ama bir yasal dayanağı yoktu. Doğru bir iş yapıyoruz. Endişeyi de eğer aleniyetle ilgili bir kelime eklersek daha doğru olur diye düşünüyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Aleniyette zaten sorun yok Sayın Vekilim. Şu anda yargılamalar...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Hayır, Sayın Bakanım. Aleniyetin korunmasına engel...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani, orada da olsa aleni olacaktır, başka yerde de olsa aleni olacaktır. Aleniyete ilişkin bir sıkıntı yok. Sadece, erişimle ilgili bir problem olmasın diye de girişlerin, çıkışların ayrı yapılması lazım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Bakanım, giriş çıkışlarda zorluk oldu mu, zaten aleniyette de endişe olur. Girip çıkmak zor olursa aleniyet orada...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sorun yok diyorum, erişimle ilgili de bir sorun yok. Aleniyetle ilgili zaten bir sorunumuz yok.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, benzer bir şeyin İtalya’da bir örneğini görmüştüm ben o mafya yargılamaları sırasında. Tamamıyla, böyle cezaeviyle hiç bağlantısı olmayan düz bir yerde, etrafı müthiş korunaklı bir şekilde ve dikdörtgen şeklinde bir mahkeme salonuydu. Sanıklar bir duvara tamamıyla yan yana dizilmişlerdi yani cepheden bakmıyorlardı mahkeme heyetine ve böyle bir şey oluyordu. Ben, Sincan’la ilgili, tabii ki cezaevinin sınırlarından tecrit edilmesi önemli, ona katılıyorum ama asıl sorun içeriye girişte başlıyor zaten. En az 5 kilometre kala bütün araçlar durduruluyor. Çıkıyorsunuz, yağmur, çamur, kar. İnsanlar 5 kilometre yürümek zorundalar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tam giriş kapısının hemen...

ÖMER SÜHAALDAN (Muğla) – Yok, yok, şeyi anlatmaya çalışıyorum, o duruşma salonuna gelme aşamasını. Yani, Silivri örneğini anlatıyorum. 5 kilometre önceden durduruluyorsunuz, otobüslerden iniyorsunuz. Zaten gece boyunca yolculuk yapmışsınız, sabahın beşi, altısı. Diyor ki: “5 kilometre yürüyeceksin.” Gidiyorsunuz, 2 metre yüksekliğinde bariyerlerin arasından geçmek zorundasınız. Kontrollere falan, şunlara, bunlara hiçbir şey demiyorum. Madem böyle bir şey yapılacaksa, yani Sincan’la ilgili, lütfen belli bir toplama merkezi olsun izleyenler için, duruşmayı takip edenler için. Mesela, o link hatları da oluşturulsun. Sincan’sa sorun, şöyle çözülebilir: Ankara’da, diyelim ki 14 tane ağır ceza mahkemesi varsa “15. Ağır Ceza Mahkemesi salonu” dersiniz sorun çözülür zaten, bir yasal düzenlemeye falan hiç gerek kalmaz. “15. Ağır Ceza Mahkemesinin duruşma salonu Sincan’dadır.” dersiniz, işi çözersiniz. Eğer diğer yerlerle ilgili... Yani, demin Ali Bey’in dediği gibi, Denizli’de...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ömer Bey, diyelim ki şu an bizim bütün mahkemelerimizin duruşma salonu var. O 15. Ağır Ceza Mahkemesinin bir duruşma salonunun olduğunu düşünelim, ikinci bir salon ne olacak?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Tabii. “1” ve “2” dersiniz. Zaten şöyle bir şey vardır: Mahkemelerin duruşma salonları yoktur aslında. Adliyenin duruşma salonları vardır, mahkemeler istediğini kullanır. Şimdi, dolayısıyla da oraya Ankara Adliyesi ya da Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı şeyi diyebilirsiniz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda da öyle olacak zaten.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ama, şey var yani... Yine, tabii ki ben şeyi anlıyorum -Ali Bey’in dediği gibi- eğer gerçekten Denizli’de -çok kapsamlı- ya da Afyon olabilir, Yozgat olabilir, pek çok yerde bu tip davalarda yer sıkıntısı çekiliyorsa da yani bunu doğrudan mahkemenin inisiyatifine bırakmayalım çünkü mahkemenin bu da idari bir karardır, buna karşı da yargı yolu açıktır yani Komisyona açık olduğu gibi. Çünkü, yargısal bir faaliyet değildir mahkeme salonunu tespit etmek. Bu da bence bir şey yaratabilir diye düşünüyorum. Ama, tabii, takdir Komisyonun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İtiraz yolu açık.

BAŞKAN – Yok, idari bir işlem değil, o mahkemenin takdirindedir. Bu şekilde o zaman, bu, işi görüyor herhâlde, öyle anlaşıyor.

NECATİ YILMAZ (Ankara) - Şu konunun altını çizmek istiyorum: Burada yetkinin kimin tarafından kullanıldığının önemi yok bence. Yani, Komisyon mu veriyor, mahkeme başkanı mı veriyor, bu arayıştan ziyade, burada objektif, denetlenebilir, açık düzenlemeye ihtiyaç var, bunun belli ölçülere bağlanmasına ihtiyaç var. Bunun altını çizmemiz lazım. Ben mutlaka bu denetim yolunun temyiz kanun yollarından önce, mahkemelerde daha bu karar verilir verilmez, yargılama süreci, mahkeme süreci başlamadan -çünkü o kadar emek boşa gidebilir, o sürecin faaliyetinin tamamı tartışılabilir hâle

gelebilir- o denetim mekanizmasının açık bir şekilde, yine belki bir belirsizlik varsa -bu konuda ben Süha Bey'i dinledim, Sayın Bakanımı dinledim- burada da bir belirsizlik olmaması lazım.

Bunun yanı sıra, yine arkadaşlarımızın söylediği gibi, buraya erişimin, ulaşımın orada sadece sanıkların değil, katılanların da güvenliğinin ve günlük insani ihtiyaçların... Mesela, ara verecek, biliyoruz ki haftalarca sürecek orada duruşmalar. Şu anda bir katliam davası görülüyor Ankara Adliyesinde. Gidip geliyoruz. Üç gün oldu, yarın da sürecek, bir gün daha sürecek yani diğer davalardan biz bunu biliyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Orada çok büyük sıkıntı var.

NECATİ YILMAZ (Ankara) - Orada da mekânsal zorluklar var, onu da gördüm Sayın Bakanım. Ben üç gündür gidip geliyorum, bugün de gittim ve diğer toplu davalardan da biliyorum zaten. Önceki, mesela Sivas katliamı davasını da biliyorum. Bu zorluklar hep ortaya çıkıyor. Bunları da giderebilecek... Ve sadece Sincan örneği üzerinden bunu konuşmamalıyız. Bugün gündemimizde olan davaların birçok ilde bağlı davaları da olacak, onlar da toplu hâlde görülecek ve kime niyet kime kısmet. Bu düzenleme, sonrasında kadük olmayacak. Bundan sonra belki de daha başka davalara hizmet edecek bu hüküm veyahut da onu düzenleyecek. Dolayısıyla, objektif gerçekten de hukuk standardımızı, yargılama standardımızı yükselten, objektif ölçüler getiren bir anlayışla bunun ele alınması lazım. Aslında bu ihtiyacı biz alt komisyonda söyledik, teknik bir çalışmanın yapılacağı bize söylendi ama buraya gelmedi. Hiç değilse Genel Kurula böyle bir çalışma yapılırsa iyi olur.

Kaygılarımızı dile getirdik, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Aslında anlattıklarınız, bunların hepsi doğru da bunlar pek kanuna filan yazılacak şeyler de değil.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Keyfiyete kalırsa da hiçbir şey olmaz.

BAŞKAN – Bir şey olmaz, bu tedbirler alınır, rahat olun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yargının bizden talebi. Yani bunun kanuna yazılmaya ihtiyacı olduğunu hâkimlerimiz, savcılarımız bize iletiyorlar. Eğer olmazsa sorun yaşayacağınız diyorlar. Dolayısıyla, onların ihtiyaç duyduğu bir düzenleme.

BAŞKAN – Yok sayın Bakanım, orada sorun yok da. Ben bu anlatılanların tek tek kanuna yazılmasının uygun olmadığını söyledim. Gerekmez yani bu tür şeyler. Nasıl olsa genel hükümlerde var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşte uygulayıcılar anlattığınız gibi uygulamış olsa... Yani Ömer Bey'in dediği gibi numara verip her yere salon yaparak uygulamış olsa o ayrı ama uygulama öyle olmuyor, buna ihtiyaç var.

BAŞKAN – Namık Bey, buyurun.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, ben de arkadaşlarımızın eleştirilerine gerçekten katılıyorum. On dört yıldan beri yaşanan yargılama pratiklerinde Ergenekon, Silivri davalarını biz de yakından izledik. Orada tabii, doğal hâkim ilkesinden, adil yargılanmadan, duruşmanın aleniliğinden, ölçülülük ilkelerinden oldukça uzaklaştırıldığını... Az önce arkadaşlarımızın söylediği gibi Sayın Bakan sizi orada göremedik ama keşke bir gelip görseydiniz o duruşmalar esnasında. Bırakın vatandaşın, şüphelilerin, sanıkların yakınlarının gelmesini, milletvekili olarak biz bile bariyerleri bazen aşarak gitmek zorunda kaldık. Yani sık sık bunları yaşadık. Hatta mahkeme salonuna girmekte zorlandık. Şimdi, tabii, bizim burada aradığımız adil yargılanma, alenilik, ölçülülük. Şimdi, baktığımızda aynı şekilde yasa tasarısına, iki

şey üzerinde duruyor: Fiilî sebepler veya güvenlik gerekçesiyle. Bununla ilgili bir örnek daha vereyim. Abdullah Cömert davası bizim Balıkesir’de yapıldı. Şimdi, Abdullah Cömert davasının faili bir polis memuruydu. Şimdi, bakıyorum, oradaki mahkeme hangi fiilî sebeplerle Balıkesir’e davayı nakletti?

BAŞKAN – Nereden nakledildi Balıkesir’e?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) - Balıkesir’deki olanaklar Hatay’daki olanaklardan daha mı genişti?

İki: Güvenlik gerekçesi deniyor. Aynı güvenlik gerekçeleri Balıkesir’de de vardı. Yani ben orada bir fark göremedim. Hatta avukat arkadaşlarla Hatay’da görüştüm. Şimdi, buradan şuraya geliyorum: Biz burada şüphesiz şu anda Ergenekon davalarından sonra, yaşadığımız pratikten sonra bir de şimdi FETÖ davaları pratiğini yaşayacağız ama biz istiyoruz ki burada eğer gerçekten adil yargılanma koşullarını oluşturacak; bir, savunmanın en iyi şekilde görevini yapmasının koşullarını; iki, şüphelilerin yakınlarının duruşmayı izleyecek koşulların oluşturulmasını, mahkemelerdeki aleniyeti ve hiç kuşkusuz, vatandaşları orada bir... İşte, az önce siz vurguladınız, Silivri cezaevinin içerisinde mahkeme mi olur, cezaevinin şeyleri içerisinde sanki peşinen insanları mahkûm etmişsiniz gibi bir psikoloji yaratıyor. Yani siz düşünün ki yargılama cezaevinin şeyleri arasında yapılıyor. Böyle bir şey tabii ki... Bir defa direkt avukatları, yakınlarını, bütün hepsinin peşinen bunlar mahkûm edilmiş, zaten cezaevinin içinde yargılanıyor imajı yaratıyor; son derece yanlış ve bu yanlışın görülmesi olumlu.

Burada bizim önerimiz şu olmalı: Bir defa fiilî sebepler, bunlar sayılmalı. Hâkime bu konuda takdir yetkisi... Evet, şüphesiz bir karine olarak biz peşinen hâkimlerimizi iyi niyetli olarak kabul ederiz ama kötü niyetli örnekleri de gördük geçmişte. Yani bunlar da var. O bakımdan olabildiğince hâkimin geniş ve sınırsız bir takdir yetkisini sınırlamamız gerekir Sayın Bakan. Yani bakın, fiilî sebepler... Nedir bu fiilî sebepler? Bunu saymamız lazım.

İki: Güvenlik gerekçesi. Ben bakıyorum, yıllardır avukat olarak ben de ağır ceza mahkemelerinde savunmalarda bulundum. Şimdi, Hatay’daki koşulları sordum arkadaşlarıma. Ya, bu Abdullah Cömert davası Hatay’da görülseydi, güvenlik bakımından hangi sıkıntılar yaşanır? Balıkesir’deki sıkıntılardan hiçbir fark göremedim ben. Peki, Balıkesir’deki mahkeme salonu da küçük bir salondur, o yargılamanın yapıldığı salon ve birçok insan yine dışarıda kaldı. Yani hâkimin istediği pratik Sayın Başkan, hâkimin istediği fiilî durum Balıkesir’de daha kötüydü, güvenlik de daha kötüydü. Şimdi baktığınızda...

BAŞKAN – Oradaki fiilî durum değildir. Güvenliği valilikten soruyorlar. “Sanığın güvenliğini sağlayabilir misin, sağlayabilir misin?” Vali diyor ki: “Ben güvenliğini sağlayamam, risk vardır.” dediği zaman Yargıtay davayı başka bir yere naklediyor. Onlar o şekilde.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Tabii, sanırım hepimiz aynı şeyi görüyoruz. Burada bizim vurgulamak istediğimiz...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Orada mahkeme de nakil yapabiliyor.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Bakanım, burada az önce siz de saydınız, ben dikkatle dinledim. Tabii bunun sıkıntıları vardır, kişi sayısı mıdır, ne kadar insan izleyecektir, binanın güvenlikle ilgili tabii bunların kriterleri ama olabildiğince objektif, takdir hakkını sınırlayacak, keyfilikten uzak şartların sağlanması gerektiğini düşünüyoruz yoksa yine sıkıntılar ortaya çıkacak, yine mağduriyetler ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla, ben de arkadaşlarıma görüşlerine ilaveten bunları söylemek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yani buna dikkat edilmesi gerekir, söylediklerinizin doğru olduğuna ben de inanıyorum. Buna da

dikkat edileceğini...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Genel Kurul görüşmelerine kadar bu maddede acaba daha iyi somutlaştırma nasıl yapabiliriz, onun üzerinde bir çalışacağız. Arkadaşlarımızın da önerileri olursa onu müzakere edelim. Genel Kurul aşamasında daha netleştirme imkânımız olursa açığız, yaparız. Ben arkadaşlarıma da talimat verdim, onlar da bir hazırlık yapacaklar.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeye geçiyorum.

MADDE 22- 5271 sayılı Kanunun 100'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasına “veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenen suçlar hariç olmaz üzere” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Burada bir düzeltme olacaktı, bildiğim kadarıyla.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Orada bir önerge var.

BAŞKAN – Söz mü istediniz bununla ilgili?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, yani, tabii şöyle bir şey var: Bundan sanıyorum iki yıl kadar önceydi, bu son dakika değişikliğiyle yine getirmiştiniz Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Büyük ihtimal böyle değildi.

ÖMER SUHA ALDAN (Muğla) – Ben çok direnmişim ve o zaman geçmemişti şey.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Eminim şimdi hak veriyorsunuz.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Tabii, azmin elinden hiçbir şey kurtulmuyor. Ama öyle bir şey oldu ki, bir tane serserinin biri bir kızcağıza bir tekme attı ve gerekli kamuoyu oluşmuş oldu böylece, bu şeyden dolayı.

BAŞKAN - O da önemli.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Yani işte kamuoyunun etkilediği bir düzenleme daha.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama Sayın Başkanım, bu büyük bir ihtiyaç. Bakın, Türkiye’de işlenen suçların çok önemli bir kısmı müessir fiil. Şimdi, bunlara tutuklama yapılamayınca insanlar bundan fevkalade rahatsızlık duyuyor, daha büyük suçların bu sefer işlenmesine yol açıyor. Onun için burada bir imkân getiriyoruz. Bu fiilin işlenmesi hâlinde iki yıllık yasak burada uygulanmayacak. Bunu hâkimlik takdir edecek. Tutuklama gereği duyduğu zaman tutuklayacak.

Diyeelim ki, Ömer Bey’in bahsettiği olayda İstanbul’da itiraz etti, mahkeme kabul etti, reddetti, .bir daha gitti, bir daha geldi, kamuoyu ayrı dedi ama kanun ayrı diyor. Yani kanunu siz zorladığınızda da istediğiniz sonuç çıkmıyor çünkü yargı görevi yapanlar sonuçta kanuna göre karar veriyor. Onun için biz buraya böyle bir düzenleme korsak -ki koymamız gerekiyor- emin olun pek çok daha nitelikli suçun işlenmesinin de önüne geçmiş olacağız diye düşünüyorum. Bu bir ihtiyaçtır başka alanlara da sirayet etmemesi için tedbir alındı, sadece müessir fiille ilgili...

BAŞKAN – Bir önerge var bu konuda, önergeyi bir okuyalım, düzeltelim.

ÖMER SUHA ALDAN (Muğla) – Cümlemi tamlayayım.

BAŞKAN – Tamamlamadınız.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi aslında şöyle bir sorunla da yüz yüzeyiz. Yani bir şeyi yapıyoruz... Ben katılıyorum, kamuoyunda bazen bu tip böyle basit etkili eylem diyebileceğimiz, yaralama diyebileceğimiz eylemleri gerçekleştirenler serbest bırakılıyorlar. Bir infial oluşabilir ama şunu da unutmayalım; Bu madde yani özellikle birinci ve ikinci fıkra hem ön ödemelik bir suç hem de ikisi de uzlaşma kapsamında bir suç.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yok, ön ödemelik değil.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – İkinci fıkra ön ödemelik.

BAŞKAN – “Ön ödemelik suçlar hariç” demiyor mu orada?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – “Dört aydan bir yıla kadar” diyor ya. Şimdi, bunu değiştiriyoruz, ön ödemeyi bir yıla çıkarınca...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ DR. EKREM ÇETİNTÜRK – Yeni bir mağdur olan suçlar bakımında ya da uzlaşma kapsamındaki suçlar bakımında...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Uzlaşma kapsamında olduğu için ön ödemede değil Başkanım.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Değil.

Şimdi, uzlaşma kapsamında. Tabii, bu şeyi yöneltecek yani tutuklanma bir anlamda uzlaşmayı da tetikleyecek.

BAŞKAN – Uzlaşmayı da zorlaştıracak.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Tabii, bunun arasında bana şu kadar verirsene vazgeçerim gibi bir şeye de meydan verecek.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Veriyorsa, bir bedel ödemesi gerekiyorsa ödesin, özür dilesin, pişmanım desin.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Bakanım, ben şöyle bakıyorum, ben ilkesel bakıyorum. Doğru bu kamuoyundaki yansımaları dikkate alıyorum elbette ama ben konuya ilkesel bakıyorum. Yani biz “iki yıldan aşağı hiçbir suç tutuklanmayacak.” diye zaten Ceza Muhakemesi Kanunu’na koymuşuz bu hükmü. Bunu burada bugün ilkinizi başladık şey yapmaya, bundan sonrası da gelecektir. Kamuoyu yarın şunu istedi, onu da atalım; bunu istedi, bunu da atalım. Ben sadece ilkesel boyutta bakıyorum bu konuya. Umarım başka düzenlemeyle gelmez, bununla yetiniriz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanımız bu konuda açıklama yapsın, yarın bu varsa diğeri de olsun diye devamı gelir mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda yok.

BAŞKAN – Şu anda yok ama ileride ne olur onu bilemeyiz yani.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda yok olsa koyardık zaten.

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısı’nın çerçeve 22’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 22- 5271 sayılı Kanun’un 100’üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “veya-“ ibaresi “suçlarda veya vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç olmak üzere” şeklinde

değiştirilmiştir.”

Ali Özkaya
Afyonkarahisar

Gerekçe:

Tasarının çerçeve 22’nci maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100’üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yapılması öngörülen değişiklikle vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenen suçların, kanunda öngörülen cezanın üst sınırı iki yıldan az olsa bile tutuklama yasağı kapsamının dışına çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Tasarı metninin uygulamada herhangi bir karışıklığa yol açmayacak şekilde belirgin hale getirilmesi için bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“103 üncü maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi uyarınca yapılan istemler hariç olmak üzere örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından bu süre on beş gün olarak uygulanır.”

BAŞKAN – Bunu yedi gün olarak değiştiriyoruz herhâlde.

Önergeye gerek var mı? Düzeltelim bitsin.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Önerge var zaten.

BAŞKAN – Cemal Bey’e bir söz verelim. O da herhâlde yedi gün istiyor.

Buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, Sayın Başkanım, bardağın yarısı dolu yarısı boş meselesi. Şimdi, siz tasarıda tutukluluğa itirazı örgütlü suçlarda on beş gün yaptık, oradan yedi güne indiriyoruz diye bakıyorsunuz; biz de bu üç gündü, yedi güne çıkıyor diye bakıyoruz.

BAŞKAN – Tabii, öyle bakacaksın zaten.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, temel mesele şu: Yani biz insan hakları, tutukluluk süresinin kısıllığı, her konuda konuşuyoruz. Aramızdan birimiz bile üç saat, dört saat, beş saat, bir gün cezaevinde bir koğuştta kalmaya dayanamayız.

BAŞKAN – Evet. Dayanırız ya az çok.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sizde fazla yok da bizde cezaevinde altı sene geçiren milletvekillerimiz var. Bize anılarını anlatıyorlar...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Var, bizde de var.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Yani işte, bizdekiler hani biraz daha hani Tuncay Özkan örneğinde, içeride zehirlenen, öldürülmeye çalışılan, çok kötü şartlarda şeyler var. Şimdi, bunun örgütlü suçlar çerçevesinde yani sadece onunla kısıtlayarak yani yedi güne çıkartılması çok uygun değil gibi geliyor. Yani biz üç gün olarak kalmasını, esastan yani Ceza Kanunu’nun kabul tarihinden itibaren, 765’ten beri üç gün olan şeyi değiştirmenin bir manası olmadığını düşünüyoruz. Siz oradan bakıyorsunuz, yedi güne indirdik diye ama üç günden yedi güne çıkartıyorsunuz.

BAŞKAN – Bana kalırsa da şöyle bir şeyle karşı karşıyayız: Üç gün olunca hâkimler dosyayı doğru dürüst incelemeden tutukluluğunun devamına diye karar verip gidiyorlar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yani sanığın daha çok aleyhine oluyor.

BAŞKAN – Yani burada sanığın pek lehine bir durum çıkmıyor. Değil mi? Ömer Bey bilir bu işi, yani işin içinde olan birisi. Bence yedi gün burada normal, on beş gün de fazla açık konuşmak gerekirse.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Cemal Bey, sayın vekilim, geçen bunu alt komisyonda da konuştuk. Toplu suçlarda süreleri çok sınırlamak sanığın lehine değil aleyhine. İyi incelenmiyor dosyalar.

BAŞKAN – Bırakırsam da sorun olur, başıma iş çıkar diyor. Hiç bırakmadan doğru gidiyor yani.

Söz isteyenler var.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV EKİM ERGÜN – Burada şöyle bir sıkıntı da var aynı zamanda. Evet, sürenin artması gerçekten çok ciddi bir sıkıntı. Sonuçta bu tutukluluğa yapılan itiraza ilişkin ve onu yargılayanın, onun durumunu bilmesi gerektiğini var sayıyoruz. On beş günlük süre zaten aşırı uzundu. Şimdi, cumhuriyet savcısı adli kontrol altına alınarak karar verilmesini isterse örgütlü suç olsa dahi bu süre sınırı orada yok. Niye taraf için bu kural uygulanmıyor da cumhuriyet savcısı için ayrıcalıklı bir durum yaratılıyor. Şimdi, yargılamada taraflar esasen adil yargılanma ilkesi uyarınca eşit usuli haklara sahip. Ona usuli haklar bakımından bir ayrıcalık veriliyor kanunda burada. Niye? Ne kazanacağız pratikte bunu böyle yazarak? Onu çok merak ettim ben.

BAŞKAN – Ben de merak ediyorum.

Ona bir cevap isteyelim. Kaçınıcı madde bu, 105 mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, Ekim Bey’in dediği şey yani cumhuriyet savcısı lehe bir durum gördüğü zaman bunu yapıyor. O esasında sanığın lehine olan bir durum. Şimdi, tabii, bu maddeyi bizim getirmemizin ana nedeni gerçekten, tutukluların lehine sonuç doğması içindir. Çünkü şu anda çok sayıda, örgütlü suçlardan tutuklu olan kişiler var. Yani sayıya baktığınızda Fetullahçı terör örgütü FETÖ, PKK, diğer terör örgütlerini koyduğunuzda yaklaşık 50 bin civarında bir tutuklu var ve bunlarla ilgili itirazlar yapıldığında ve toplu itirazlar olduğunda bunların incelenmeden karara bağlanması durumuyla karşı karşıya kalıyoruz. Eğer süre geçerse AİHM’e gidiyor. AİHM “Sen itiraz etme süresinde bunu karara bağlamamışsın.” diye ihlal kararı veriyor. Yok incelemeyi kararla verirse bu da bu sefer tutuklunun aleyhine oluyor.

Bizim buradan beklentimiz bunların sağlıklı bir şekilde incelenmesi, doğru karar verilmesi için hâkime, mahkemeye bir fırsat vermektir, bir imkân tanımadır. Yoksa sanıkların veya şüphelilerin veya tutukluların aleyhine sonuç doğmasına zemin hazırlamak kesinlikle değildir. Bizim bunu koymamızın nedeni de böyle bir düzenlemeyle Türkiye aleyhine hak ihlalinin de doğmasının önüne geçmektir. Şimdi, yedi güne çekilmesi bu açıdan makuldür. Bu yedi güne çekilmesi demek yedinci gün karar verileceği anlamına gelmez ama eş zamanlı Türkiye aleyhine hak ihlali çıkaralım, toplu örgütlü yapılar olduğu için Fetullahçı terör örgütünden talimat geldi, hadi bugün herkes tutuklamaya itiraz etsin, eş zamanlı itiraz ettiler. PKK’dan talimat geldi, eş zamanlı itiraz ettiler. Bunlara nasıl karar verecek? İki yol var: Ya süreyi geçirerek karar verecek ya da okumadan geldiği gibi kararı da basıp gönderecek hiç incelemede. Yani ikisi de yanlış. O yüzden biz daha büyük bir yanlışla düşülmesin diye böylesi bir kötüye kullanma olduğu zaman da elinde bir yasal imkân olsun ve doğru karar verilsin diye bu

düzenlemeyi huzurlarınıza getirdik. Yapılan düzenleme gerçekten yerinde, doğru olan bir düzenlemedir diye düşünüyoruz.

Komisyonu arz ediyorum.

Sayın Başkanım, bu, Ekin Bey’in söylediği kısımla ilgili arkadaşlarımızın aktardığı bilgi var. 103’üncü madde Ceza Muhakemeleri Kanunu: “Cumhuriyet savcısı, şüphelinin adli kontrol altına alınarak serbest bırakılmasını sulh ceza hâkiminden isteyebilir. Hakkında tutuklama kararı verilmiş şüpheli ve müdafii de aynı istemde bulunabilirler.” Burayı söylüyorsunuz değil mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Evet. Örnekle açıklayayım hatta.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Açıkla bakayım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, Cumhuriyet savcısı -örnek üzerinden gidelim- tutukluluğa son verelim...

BAŞKAN – Adli kontrol uygulayalım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – ...bu kişi her gün karakola gitsin, imza atsın dedi ve örgüt suçuyla yargılanıyor, süre üç gün. Aynı istemi o kişinin avukatı yaptığında süre yedi gün. Aynı konu incelenecek. Burada şöyle bir sıkıntı var: Savcı istiyorsa doğrudur.

BAŞKAN – “Birinci cümledeki durum hariç.” diyor yalnız orada. Birinci cümle bunun kapsamında değil.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Evet, işte sıkıntıyı o yaratıyor zaten.

BAŞKAN – Adli kontrolle ilgili talebi, o hariç diyor. Diğerleriyle ilgili kısımda üç gün.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – O cümleyi yazmaya gerek yok, o cümleyi yazdığımız anda savcıdan gelen talep doğrudur, süreyi incelemeye falan filan gerek de yoktur sonucu çıkıyor.

BAŞKAN – Tamam doğru.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Zaten fiiliyatta yedi gün savcıda inceliyorsa birinci versin, bir şeye gerek yok ki, anlamı yok bunun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şimdi burada bakarsanız 105’te yapılan değişiklikle “103’üncü maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi uyarınca yapılan istemler hariç olmak üzere.” diyor. Dolayısıyla, burada hiç bekleme yok. Yani hemen karar veriyor.

BAŞKAN – O hariç, o buna dâhil değil ya ben de öyle söylüyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Normal sistem neyse o. Onun dışında yedi gün bekleniyor. Onu istisna tutmuşuz. Öbür türlü olması hâlinde tabii yedi güne kadar. Onu istisna tutmuşuz, lehine bir iş yapmışız.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Tedbirlerin birçoğu zorunlu haksızlık, tutuklama da bunların başında geliyor. Dolayısıyla, bu bir zorunlulukla uyguladığımız bu haksızlığın sonu beraatle de bitebilir. Haksızlığın gözden geçirilmesine, adli denetimine ilişkin sürenin uzatılmasına ilkesel anlamda karşı olduğumuzu net bir şekilde söyleyelim. Bu, bu dönemde yargılanacak suçlarla da ilintili değil çünkü bizde DGM salonlarında kimlerin gelip kimlerin geçtiğini hep sırayla, on yıllardır görüyoruz. Yarın kimlerin o salonları dolduracağını, özel mahkemelerin, bilemeyiz ama ilkesel anlamda özgürlükçü bir

bakışla meseleye yaklaşmamız lazım. Bu zorunlu haksızlıkların kaçınılmazlık boyutuna da dikkat edip süreci sınırlı tutmak lazım. O nedenle sürenin artırılmasından yana olmadığımızı...

İkinci bir durum olarak da, ayrıksız durumlar bakımından ayrı ayrı sürelerin getirilmesi usul birliğini de ortadan kaldırır. Bu anlamda mevzuatımızı dağıtır, hem öğrenilmesini hem uygulanmasını zorlaştırır. Hak arama özgürlüğünü bu yönüyle de zorlaştırır. İlkel anlamda üç günlük süreyle ilgili düzenlemenin kalması gerektiğini düşünüyorum. Düzenlemeyi bu anlamıyla ben doğru bulmuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Herhâlde hâkimler, savcılar o farklılıkları gözetirler uygulama yaparken.

Önergeyi okutuyorum arkadaşlar:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısı’nın çerçeve 23’üncü maddesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 105’inci maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen cümlede yer alan “onbeş” ibaresinin “yedi” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Örgütlü suçlar bakımından şüpheli veya sanığın salıverilme istemlerinin tasarıda onbeş gün içinde karara bağlanması öngörülmekteyken, önergeyle bu süre yedi gün olarak belirlenmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu hüküm, azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle verilen adli kontrol tedbirinin ihlali hâlinde de uygulanabilir.”

BAŞKAN – Burada da bir önerge var arkadaşlar, isterseniz önergeyi de okutayım.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısı’nın çerçeve 24’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun 112’nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(2) Birinci fıkra hükmü, azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle verilen adli kontrol tedbirinin ihlali halinde de uygulanabilir. Ancak, bu durumda tutuklama süresi ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde bir yıldan, diğer işlerde üç aydan fazla olamaz.”

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Tasarıda Ceza Muhakemesi Kanununun 112’nci maddesine eklenen yeni bir hükümle, azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle tahliye edilen şüpheli veya sanıkların adli kontrol tedbirlerine uymamaları hâlinde tutuklanabilecekleri düzenlenmektedir. Ayrıca, bu durumda uygulanabilecek azami tutukluluk süreleri de önergeyle belirlenmektedir.

BAŞKAN – Söz istiyor musunuz?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, Ali Bey’in önergesini biz...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir kısa açıklama yapayım, isterseniz ondan sonra.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Tabii tabii, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Alt komisyonda uzunca tartıştık. Sağ olsun, Muharrem Özel hocamız bu konuda haklı bir endişesini dile getirdi. “Süreler yeniden mi başlayacak beş yıla kadar azami tutukluluk süresi?” denildiği için bu sebeple bunun belirlenmesi gerekiyor idi. Bakanlığımız da ağır cezalık suçlarda bir yıl, diğer suçlarda üç ayla sınırlandırmış. Bu doğru bir mantık. Netleştirmek lazım. Aksi hâlde kanunda hüküm olmayacağı için yeniden belki bir beş yılın başlaması gibi düşünülebilir. Bu açıdan doğru bir değişiklik önerisi diye düşünüyorum.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) - Şimdi, ben de onu söyleyecektim tam. Yani, önergenizi olumlu karşılıyoruz fakat aşağıda biz şunları konuşmuştuk, Muharrem Hocamın da katkılarıyla, beş yıl yeniden mi başlayacak falan. Şimdi, kanunun 112’nci maddede “isteyerek adli kontrol şartını ihlal eden” diye başlar. Buradan şu sonucu çıkartıyoruz: Yani, bir vatandaş mazeretini kanıtlayamadan -uçacağı kaçırıldı, hasta oldu, rapor alamadı gibi- bir defa ihlal ettiği takdirde ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren şeylerde bir yıla kadar tutukluluğu devam edecek. Şimdi, biz aşağıda bunu konuşurken, Başkanım, yanlış hatırlıyorsam uyarın, bir hafta, iki hafta, bir ay tazyik hapsi olabilir demiştik. Şimdi, gelen hâlde azami tutukluluk ağır cezada beş sene, beş sene yattı, bir mazereti oldu, belgeleyemedi, bir seneye kadar tekrar bunu tutukluyoruz. Bence bu biraz orantısız. Bu bir tazyik hapsi gibi bir şey. Cezalandırmaya giriyor. Zaten asli cezada azami tutukluluk süreleri de pek dolmuyor. Dolayısıyla, ben bu bir senelik -sözlü önerge olarak kabul edin lütfen- ağır ceza mahkemelerinde üç ay, asli ceza mahkemelerinde bir ay olarak düzeltilse daha ölçülü olur diye düşünüyorum.

Aynı şeyleri tekrar etmeyeceğim.

BAŞKAN – Vuslat Bey, söz istedi.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Sayın Başkanım, bu maddenin ilk hâlinde “uygulanır.” şeklindeydi. Alt komisyonda “Uygulanabilir.” şeklinde yaparak uygulamada bunun tekrar beş artı beşe dönmemesi için hâkime bir imkân sağladık ama onun ötesinde tazyik hapsinin de başka sakıncaları da doğurabileceği Yargıtayda özellikle terör suçlarına bakan daireler tarafından bu konuda da bir endişe yani bu terör suçundan bu şekilde...

BAŞKAN – Birkaç tane örneği var bunun değil mi? Ağırlaşmış muhabbet hapis cezası alacak adamlar tahliye oldu, ondan sonra iftira ediyorlar.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM - Var. O nedenle, endişe beyan ediliyor.

Başkanım, sizin de katıldığınız istinaf seminerinde Terör Dairesi Başkanı da bu hükmü söylemişti. Onu da bilgilerinize arz ediyorum.

NECATİ YILMAZ (Ankara) - Sayın Bakanım, özür dilerim, tekrar bana söz geldi ama. Şunu söylemek istiyorum: Devletin bütün yükünü adalete taşıtmayacağız. Bu ülkede İçişleri Bakanlığı da var, güvenlik önlemi alacak diğer birimleri de var. Bu anlamıyla, bu takibatı oradaki verdiğiniz meselede olduğu gibi, gözleyebilirsiniz, takip edebilirsiniz. Dolayısıyla, şöyle bir bakış, bir kötü emsal üzerinden büyük yığınların mağdur edilmesinin önünü açamayız. bu doğru bir yaklaşım değil. Başka tedbirler bulabilmeli ama kişi güvenliği burada öne çıkmalı. Dolayısıyla asla ve asla burada temel gerekçeye katılmam mümkün değil. Yani, Cemal Bey’in söylediklerinin tamamının altını kararlılıkla

çiziyorum. Olacaksa belki aşamalı bir şekilde giden tedbirler uygulanabilir. Bu tazyik hapsi veyahut da diğer tedbirler aşamalı olabilir ama bir defasında hemen üç aydan, bir yıldan başlayan şey “Az cezalandırdık çünkü niye, yargılamayı bitiremedik, seni öyle bir cezalandırdık, tutukluğu yürüttük, bir daha cezalandırdık, olmadı bir de böyle cezalandıracağız, az kaldı.” diyerek peşinden de bir taş atmak gibi bir anlayışla bu meseleye yaklaşılmaz. Dolayısıyla, belki yarın tamamıyla beraatle sonuçlanacak bir süreç de olabilir. O nedenle bence –üst sınır diyorsunuz ama- hayli yüksek bir sınır yani ve “verir” demişsiniz, zaten “verebilir” bile değil.

BAŞKAN – “Verebilir”dir.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama bu bile yetmez. Tekrar söylüyorum: Bir emsal üzerinden böyle bir genel hükmün getirilmesi doğru değil. Bir kez daha düşünülmesi ve tamamıyla...

BAŞKAN – Şimdi, şeyi de kabul edelim ki adli kontrolle serbest bırakılan kişinin kontrole zorla yudurulması gibi bir hüküm de yok yani, vatandaş kendisi uyacak buna, uymazsa İçişleri Bakanı veya polis tutup da gel şu adli kontrole uy demiyor; onun müeyyidesi burada, uymazsan arkadaş...

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama konuştuğumuz kişinin alabileceği ceza ile ilgili ölçülmüş bir tutukluluk süresi var zaten, yeterince yatmış zaten.

BAŞKAN – Onun hesabı tabii ki yapılıyor.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Yeterince yatmış ve bu hâle... Aslına bakarsanız adaleti sağlamakta geciken, aciz kalan bir devletin uygulaması üzerinden konuşuyoruz. Yargılamayı zamanında tamamlasa, bu denli uzun yargılamalar olmasa bu tutukluluk süresi olmayacak. Sorunun sebebi kim? Sorunun sebebi devlet, vatandaş değil, sanık değil. Sorunun sebebi yükü vatandaşa taşıyamaz, mağdur ettiği, adaletini geciktirdiği vatandaşı “Ben senin tekrar adli kollukla, tutuklamayla özgürlüklerini sınırlandıracağım.” diyemez, bu özgürlükçü bir bakış değil. O nedenle, yükü, tekrar söylüyorum, devlet üzerine almalı, devlet hizmetkâr olduğunu hatırlamalı.

BAŞKAN – İşte devlet de böyle düzenlemelerle yükü üzerine alıyor.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Ama, hayır, vatandaşa yük taşıtıyoruz. Dolayısıyla, bir an önce sürekli önümüze gelen bu kadro sorunu giderilmeli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, şimdi, bu düzenlemeye ilişkin iki hususun altını çizmek lazım.

Birincisi: Bu, adli tutuklama yerine adli kontrol kararı verilen herkese uygulanacak bir hüküm değil yani çok açık, ne diyoruz: “Azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle verilen adli kontrol kararı.” İşte, asliye cezada ayrı, ağır cezada ayrı. Yaşadığımız bir sorun oldu bu konuda. Bu konuda, Malatya’da yaşanan Zirve Yayınevi cinayetlerini işleyen kişiler yargılandılar, ceza aldılar ve Yargıtay bunların cezalarını bozdu ve ondan sonra beş yıllık azami süre doldu, şimdi ağırlaştırılmış müebbet hapis almış, suçu işledikleri dosyadaki bütün delillerle sabit, böyle bir durumla karşı karşıya kaldık. Ne yaptık peki? Bunlara elektronik kelepçe takıldı ve elektronik izlemeye aldık. İzlemeye alsanız dahi gene sıkıntılar olabiliyor. Polis yakın takip etti. Yani, bu kadar büyük cinayeti işlemiş birisini biz gözümüzün önünde seyrediyoruz ve bu ihlal ettiği zaman yapabileceğimiz hiçbir şey yok, böylesi bir durum yaşadık.

İkincisi: Bu adli kontrolle ilgili bir ihlal olduğu zaman da hemen uygulanmıyor. Bu konuda denetimli serbestlikle ilgili yasanın 5’inci maddesi yükümlülüğü düzenliyor, ikinci fıkrasında

“Denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından yapılan çağrılara veya hazırlanan denetim planına uyarıya rağmen uyulmaması hâlinde denetimli serbestlik hükmünün ihlali sayılır.” diyor. Yani bu bir defada da hemen uygulanır bir şey değil, kendisine uyarı yapılacak, uymaya çağrılacak, ondan sonra uygulanacak, kaldı ki takdire de bırakılıyor. Bunu, o zaman ilgili kararı verecek kişi takdirini de yapacaktır. Buna, çok uç bir örnek de olsa, çok az da olsa ihtiyacımız var. Yani, Zirve Yayınevi katliamını yapanların dışarıda gezmesine herhâlde hiç kimsenin rızası yoktur.

BAŞKAN – Bir önergemiz vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 24’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun 112 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(2) Birinci fıkra hükmü, azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle verilen adli kontrol tedbirinin ihlali halinde de uygulanabilir. Ancak, bu durumda tutuklama süresi ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde bir yıldan, diğer işlerde üç aydan fazla olamaz.”

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Tasarıda Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 112’nci maddesine eklenen yeni bir hükümle azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle tahliye edilen şüpheli veya sanıkların adli kontrol tedbirlerine uymamaları hâlinde tutuklanabilecekleri düzenlenmektedir. Ayrıca, bu durumda uygulanabilecek azami tutukluluk süreleri de önergeyle belirlenmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendine “(madde 79, 80)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile organ veya doku ticareti (madde 91)” ibaresi ve aynı bende (12) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş, diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve maddenin dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“13. Tefecilik (madde 241),”

“(9) Bu madde hükmüne göre elkoymaya ve onuncu fıkra uyarınca kayyım atanmasına ancak hâkim karar verebilir.”

BAŞKAN – Maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 25’inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 128’inci maddesinin (2)’inci fıkrasının (a) bendinin mülga (10) numaralı alt bendinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

“10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220, fıkra üç),”

Gerekçe:

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 128’inci maddesinde düzenlenen taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma tedbirinin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından da uygulanabilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

BAŞKAN – Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 5271 sayılı Kanunun 135 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ağır ceza mahkemesi” ibaresi “hâkim” şeklinde, “mahkemenin” ibaresi “hâkimin” şeklinde, “mahkeme” ibareleri “hâkim” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkranın son iki cümlesi yürürlükten kaldırılmış; dördüncü fıkrasında yer alan “mahkeme” ibaresi “hâkim” şeklinde değiştirilmiş; altıncı fıkrasına “hâkim” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı” ibaresi ve aynı fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş; sekizinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendine “(madde 79, 80)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile organ veya doku ticareti (madde 91)” ibaresi eklenmiş, aynı bendin (6) numaralı alt bendine “(madde 148, 149)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile nitelikli dolandırıcılık (madde 158)” ibaresi ve aynı bende (11) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Cumhuriyet savcısı kararını yirmidört saat içinde hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi hâlinde kayıtlar derhâl imha edilir.”

“12. Tefecilik (madde 241),”

BAŞKAN – Maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 26’ncı maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 135’inci maddesinin (8)’inci fıkrasının (a) bendinin mülga (9) numaralı alt bendinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

“9. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220, fıkra üç),”

Gerekçe:

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 135’inci maddesinde düzenlenen iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması tedbirinin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından da uygulanabilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkan, şimdi, 26’ncı maddedeki ağır ceza mahkemesinin dinlemeye karar vermesi ilkesi devam ediyor mu?

BAŞKAN – Etmiyor.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – O zaman bu değişiklik önergesi ne, böyle olmaz. Değişiklik önergesi bütün şeyi yazacak, bütün bu maddeyi yazacak.

BAŞKAN – Maddeyi niye yazsın ki madde de ağır ceza yerine öbürünü yazar sadece.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Hayır, hayır, bu şu anda kanun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tasarıya bunu ekleyecek sadece.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Tasarıdaki şey değişiyor ya.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Ama o tümüyle yazılacak.

BAŞKAN – Bu ekleniyor sadece.

10 numaralı alt bent, daha önce çıkarılmış olan bent yeniden aynı şekilde ilave edilmiş oluyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Vekilim, mesela 128’inci madde, Türk Ceza Kanunu’nun, 128’inci maddeye bir fıkra ekliyoruz; tasarıya ekliyoruz, tasarının 25’inci maddesine, (10)’uncu fıkra olarak da tek şeyi...

BAŞKAN – Tasarıya eklemiyoruz, tasarı değil, kanunun bu maddesine bir şey ekliyoruz. “Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 128’inci maddesinin (2)’nci fıkrasının (a) bendinin mülga (10) numaralı alt bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi” diyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Önerenin başına bakarsanız “Görüşülmekte olan kanun tasarısının çerçeve 26’ncı maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 135’inci maddesinin (8)’inci fıkrasının (a) bendinin mülga (9) numaralı alt bendinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.” Ya, o “9’uncu bent eklenmiştir.” denmesi lazım aslında, öyle denmesi lazım; öyle öyle, yanlış yapılmış efendim, Ömer Bey’in uyarısı doğru.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Orası mülga olduğu için boşluk var, oraya getiriyor öyle monte ediyor gibi bir anlam var ama...

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Sevgili kardeşim, yeniden düzenleme ancak Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine yasama organı tasarrufudur, o eklemedir, vesaire.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – O zaman bunları redaksiyon yetkisiyle düzeltsinler.

Sayın Başkanım, arkadaşların da şöyle bir uyarısı var, diyorlar ki: “Anayasa Mahkemesi bir karar vermiş geçmişte. Böyle mülga olan bentler, fıkralar eğer yeniden canlandırılacaksa değiştirilmiştir diye konulur.” şeklinde, yeniden düzenlenir şekline dair bir şey söylüyorlar.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin yasama organına yönelik özendirme kararları bizi bağlamaz, bitti.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tamam, itirazımız yok.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bağlamaz bizi, bize akıl vermesin yani.

BAŞKAN – Bunu koyacağız da redaksiyon yoluyla bunu yapabiliriz.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sayın Başkanım, şimdi şöyle bir tablo var. Tabii, bu madde konusunda ne diyeceğimi ben de bilmiyorum. Şöyle ki bunun çok mücadelesini verdim yani tabii, malum bir 17-25 Aralık süreci yaşadık, bundan sonra birden bire bu yasa bizim önümüze geldi; dinlemeyi sadece ağır ceza mahkemesi heyeti verebilir ve de oy birliğiyle verebilir. Tabii o zaman bu Komisyonunda bunun çok tartışmasını yapmıştık ve ben de aynen şöyle demiştim: “Bir gün gelir eski hâle dönersiniz.” Onun için de ben burada eleştiri hakkımı hiç kullanmıyorum, ben bu eleştiri hakkını arkadaşlarıma devrediyorum.

BAŞKAN – Şimdi bunun düzeltme şeklini okuyacak arkadaş da ona göre biz de şeyi düzelteceğiz, söz vereceğim size: “...ile nitelikli dolandırıcılık madde 158 ibaresi eklenmiş, aynı bendin mülga (9) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve aynı bendin 11 numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.”

şeklinde olacak. Bu şekilde düzelterceğiz, tamam mı? Tamam.

Necati Bey'e söz veriyoruz.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sevgili arkadaşlar; öncelikle gerçekten de gelecek on yıllara, belki de yüz yıllara dair dersler çıkaracağımız bir yakın tarihi geride bıraktık. Biz silahlı örgütten bahsediyoruz, bu ülkenin ordusu silahlı örgüt muamelesi gördü, böyle bir dönemden geçiyoruz ve bu ülkenin en temel yapılarından biri olan ordusunun kozmik bürosuna girildi, o sırlar alındı, başka yerlere aktarıldı, ülkenin güvenliği tehdit edildi.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bugün de savcısı yakalandı.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Evet.

Dönüp baktığımızda, devletin yine bir cemaat tarafından, o suç örgütüne dönüşmüş cemaat tarafından işgal edildiğini gördük. Bu anlamıyla, iktidar tarafından itiraf edilmiş beraberliklerini gördük. Bunlarla ilgili nedamet duygularını hoşnutlukla karşılıyoruz ama bu yaşanan tecrübelerden sonra hâlâ çıkarılmayan dersler olduğunu da biliyoruz. “Bizim mücadelemiz sadece bu cemaate dönüktür, diğerleri müsterih olsunlar.” sözünü de duyduk. Süreç içerisinde nelerle karşılaşacağımızı, neyi yaşayacağımızı öngörmek hayli mümkün değil. Böyle bir kaygının, böyle bir sıkıntının, bunun yarattığı iklimin içerisinde bu çalışmaları sürdürüyoruz. Böyle baktığımızda, özellikle de yargı mesleği içerisinde -ben kendi payıma söyleyeyim- ben meslektaşlarımın doğum yerlerini dahi çok fazla bilmezdim; etnik, inançsal aidiyetlerini, kimliklerini bilmezdim, hâlâ da çoğunu bilmem ama artık afişe olmayan kalmadı. Yargının gördüğü en büyük zarar bence bu noktadan oluşuyor. Birçok şeyi kurumsal anlamda kurallarla belki giderebiliriz ama böylesi bu yönüyle çürütülmüş yapıyı yeni baştan ayağa kaldırmak belki de bir yargı kuşağının aktarılmasını gerektiriyor, bununla beraber yeni bir kültürün de edinilmesini gerektiriyor, hepimiz birlikte edinilmesini gerektiriyor; ortak mutabakatlarımızdan ve yaşadıklarımızdan çıkardığımız derslerle beslenen bir kültür oluşturmamız gerekiyor ancak maalesef hâlâ bunun da çok uzağındayız, çok uzağındayız. Dönüp baktığımızda birçok resmi yapı, yasal sendika dâhil her an bir şeytanlaştırma değerlendirmesi içerisinde, toplumun tamamı tarafından medya gücü kullanılarak hedef hâline getirilebiliyor ve demin dediğimiz gibi, ona yapılacak her muamele reva görülüyor.

Biraz önce tek kaygım özgürlükçü bir hukuk bakışını ortaya koymaktı, yoksa asla ne kimsenin vebaline kefil olmak ne ortak olmak ne da onu üstlenmekti ama bugün belki onlara, yarın belki her birimize degecek bir hukuk çitasını yaratmaktı. Yoksa, dediğiniz anlamda ben o sözü arkadaşlarıma söylemek istemezdim ama benim öylesi –evet, avukatlık mesleğini yürüttüm, hâkimlik mesleğinde kısa bir süre bulundum- yapıların avukatlığını yapmak için benim staj yapmam gereken yerler, hem de uzun yıllar staj yapmam gereken yerler belli. Bir gerginlik yaratmamak için de onun da adını vermiyorum ama şimdi burada aynı kaygılarla şunu söylüyorum: Yargının bu gerçeği orta yerde dururken, devletin çivisi bu denli çekilip çözülmüşken bizim daha temkinli yürümemiz lazım. İyi ki de ağır cezaya vermişiz, iyi ki de heyete vermişiz, iyi ki de çoklu iradeye teslim etmişiz, bunu bir müddet daha, bir yeni kültürün oluşacağı döneme kadar götürmek gerektiğini, bu yolda sınav vermemiz gerektiğini birlikte düşünüyoruz; aksi takdirde her an şeytanlaştırılabilecek ve her an medya gücü üzerinden daha hakkındaki iddialar ortaya konulmamış yapıları ve kişileri mahkûm ettirecek toplumun vicdanında bir süreç işlerken bu dönem bizi git be git kesin bir dikta rejimine götürür. Bu argümanların, özellikle yargının etkisinden kurtulamamış, siyasetin etkisinden kurtulamamış bir yargıya vermek çok ve çok tehlikelidir çünkü böyle bilinç olmadığı takdirde soyut kaba bir yönetim ortada olacakken, bu defa yargı eliyle ve o argüman üzerinden bu işler yapıldığı zaman sanki adaletle yapıyormuş gibi de adaletle inancımızı daha da yerle bir edecek bir sonuç ortaya çıkarır. Dolayısıyla, kaçırdığımız ya da konuşmayı kaçırdığım,

insanlık kadar eski mülkiyet hakkına da yapılacak müdahalenin, elkoymaların, kayyum atamalarının -oraya dönük de not düşmüş olayım- yine bu maddedeki dinlemelerin de savcıya verilmesini de doğru görmüyorum, tek hâkime verilmesini hiç doğru görmüyorum; özellikle de o tek hâkimlerin, yargıçların sonuçta nasıl bir siyasal çalışmanın özel ödevlisi olarak atanıp değerlendirdiklerini de biliyorum, hepimiz biliyoruz. Bu kaygılarla beraber bu düzenlemenin tamamına itiraz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Cemal Bey, buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Necati Bey’in söylediklerine hak vermemek mümkün değil yani dinlediğimiz zaman hukukçu olarak, vicdanla. Şimdi ben bir hukuk fakültesinde hoca olsam, öğrencilerden biri de gelip bana sorsa “Ya, ben bir terim duyuyorum, nedir?” “Ne?” “Hukukun araçsallaştırılması nedir?” diye sorsa işte bunu gösteririm. Şimdi, alt komisyonda ben söz aldığım zaman Hakkı Ağabeyin yüzünde bir tebessüm belirince dedim ki: “Şimdi diyeceksin ki ‘Sen bunu geçen yani ağır cezadan sulh cezaya alırken de, sulh cezadan ağır cezaya alınırken de itiraz ediyordun, işte klasik CHP zihniyeti.’ diye diyeceksin ama bir dinle.”

BAŞKAN – Yok, ben öyle şeyler demem.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi efendim, bu memleketin Cumhurbaşkanının telefonları dinlendi, devletin kriptolu telefonları dinlendi. Bir kişinin sadece işgal ettiği makamın yetkilerinden kaynaklı, yetkileri kullanmaktan dolayı başımıza türlü türlü belalar açıldı. Biz alt komisyonda bunu konuşurken -şimdi burada yok ama- mesleğine, hukuki bilgisine saygı duyduğum AKP’li bir meslektaşım şu konuda kendi aramızda uzlaştık, komisyon o uzlaşmayı kabul etmedi, dedik ki: Yani, ihtiyaca binaen hukuk yaratmak bizim işimiz değil. Ağır ceza mahkemelerinin üç hâkiminin oy birliğiyle vereceği bu kararın bazen teknik nedenlerle, hâkimlerden birinin izinli olması, hasta olması gibi nedenlerle olmama ihtimali de var. Şimdi, bunu da Sayın Başkanım sözlü önerge olarak kabul edin, o arkadaşımız da şu anda burada yok, aslında burada olsa o da bu konuda konuşurdu, bunu şu şekilde tashih edelim: Ağır ceza mahkemesinde yetkiyi bırakalım ama oy birliği yerine oy çokluğu arayalım yani sizin istediğiniz amaç bunda hasıl olmuş olur. Yani, hiçbirimiz Fetullah cemaatinin devletin içinde örgütlenmesini istemedik ama özellikle iktidarınız döneminde bunlar çok fazla sızdılar. Şimdi biz işte “O sulh cezalarda Fetullahçılar var, hadi bunu ağır cezaya verelim.” dedik, şimdi “Fetullahçıları temizledik, hadi geri sulh cezaya verelim.” diyoruz, yarın başka bir cemaatin eline geçmeyeceğinin bir garantisi yok bunun, herhangi bir örgütün eline geçmeyeceğinin garantisi yok. O yüzden, sözlü önerge olarak kabul ederse Sayın Başkanlık, burada “hâkimlik” ibarelerinin çıkartılarak ağır ceza mahkemesinin oy birliğiyle değil, oy çokluğuyla karar vermesinin uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Evet, Sayın Başkanım, arkadaşlarımla söylediklerini tekrar etmek istemiyorum. Bir başka açıdan bakayım.

Şimdi, bir FETÖ soruşturması var, işte Fetullah terör örgütünü temizleme çalışmaları var ama bu çalışmalar sırasında görüyoruz ki her an yeni şeyler çıkabiliyor, değil mi yani o soruşturmayı yürüten bir savcının aslında örgütle ilişkisi olduğu ortaya çıkabiliyor, pratikte bununla karşılaştık bu süreç içerisinde. Gene de mesela Cumhuriyet gazetesi operasyonunu, Cumhuriyet gazetesiyle ilgili davayı yürüten savcının FETÖ’yle ilgili, şüpheli olarak İstanbul’da yargılandığı görüldü. Bu nedenle, bu ortamda tek kişinin iradesine bırakılan bu kadar önemli bir konu gerçekten çok önemli sıkıntılar yaratabilir. Sulh ceza hâkimi olarak atanan bir kişinin yarın bir örgüt üyesi olarak çıkmayacağının bir

garantisi yok, görünen o yani tablo bu, oradan kaynaklanan bir şeyle süreci sıkıntıya sokan gelişmelerin olabilme ihtimali çok yüksek. O nedenle, mevcut düzenlemedeki ağır ceza mahkemelerinin yetkisi içerisinde kalması oy çokluğu değil, bana göre oy birliğiyle... Yani bunun şeyi yok, yani bunun kalmasının sakıncası nedir ki Sevgili Bakan? Şimdiye kadar yürümüş böyle, bunu da bir önlem olarak siz getirmişsiniz zaten, böyle tek kişinin idaresiyle sonu belli olmayan bir durumla karşılaşmamak için. Bugün yaşadığımız gerçek böyle bir düzenlemenin ciddi sıkıntılar yaratacağına işaret ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, Ekim Bey’e söz veriyoruz son olarak.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bu madde 6526 sayılı Kanun’un 12’nci maddesiyle değişikliğe uğramıştı, Mart 2014 zamanıydı. Çok kısa ve özet bir şekilde o değişikliğin gerekçesinde “kişi hürriyeti ve güvenliği, özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyeti gibi insan hak ve özgürlüklerinin daha güvenceli hâle getirilmesi amaçlanmıştır.” denmişti; bu amaçla o değişiklikler yapılmıştı, ağır ceza mahkemesine verilmişti. Aynı amaçlarla, aynı gerekçelerle maddenin mevcut hâlinin koruması gerektiğini değerlendiriyoruz biz de.

BAŞKAN – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Oylamadan önce dinlemek isterim yani, bu önemli bir mevzu.

BAŞKAN – Kimi dinleyeceğiz?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Bakanı. Yani, ağır ceza ile sulh ceza arasındaki...

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Önerge üzerinde söz hakkı yok.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Gerekçeyi okudunuz ama...

BAŞKAN – Sayın Bakan bir şey söylerse istediği zaman söyleyebilir yani bunda söyler mi bilmiyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, bu düzenlemeleri 2014’te gene Komisyonunda yapmıştık. O zaman “Ağır ceza mahkemesi buna karar vermesin.” diyenler... Ömer Süha Aldan sağ olsun kalktı gitti, çünkü onun söyledikleri vardı, “Ben arkadaşlarıma bırakıyorum.” dedi. O zaman farklı görüşler serdedilmişti. Hatta “Belli bir süre geçmeden siz bunu gene getirmek zorunda kalacaksınız.” diye söylenmişti o zaman. Şimdi ise tabii ihtiyaçlar bizim bu düzenlemeyi yeniden gözden geçirmemizi gerektirdi. Yani pek çok konu var ve ağır ceza mahkemelerinin oy birliğiyle karar vermesinin yaşattığı sıkıntılar var. Zaman zaman örnekler anlatılıyor. İşte diyelim ki bir araç dolusu uyuşturucu bir yere doğru gidiyor, kolluk takip ediyor, karar alamadık, örnekler var geçmişte. Başka da örnekler var, bir sürü örnek var yani ben şimdi hepsini burada verme imkânım yok ama o bir zarureten kaynaklanıyor, işin doğrusu bu. Öbür zaman getirdiğimizde de öyle, şimdi de gene öyle. Yani keşke bunu hiç değiştirmesek de aynen kalsa.

BAŞKAN – Esasında bunun ağır cezayla eskiden de hiç alakası yoktu.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ağır cezada eskiden sadece oy birliği kararı...

BAŞKAN – Zaruret gereği ağır cezaya verdik tehlikeden kurtarmak için şimdi tekrar eskiye dönüyoruz, bu kadar basit yani.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yıllarca yani değil mi, yaklaşık bizim eski CMUK yürürlüğe girdiği günden beri olan sisteme geri dönmüş oluyoruz, yeni bir şey getiriyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Devam ediyoruz.

MADDE 27- 5271 sayılı Kanunun 139 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ağır ceza mahkemesince oy birliğiyle” ibaresi “hâkim tarafından” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve yedinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “Uyuşturucu” ibaresi “Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın uyuşturucu” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 5271 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine “(madde 79, 80)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile organ veya doku ticareti (madde 91)” ibaresi, (3) numaralı alt bendine “(madde 148, 149)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile nitelikli dolandırıcılık (madde 158)” ibaresi ve aynı bende (8) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan “mahkeme” ibaresi “hâkim” şeklinde değiştirilmiştir.

“9. Tefecilik (madde 241),”

“(2) Teknik araçlarla izlemeye hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilir. Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararlar yirmidört saat içinde hâkim onayına sunulur. Hâkim kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi hâlinde kayıtlar derhal imha edilir.”

BAŞKAN – Cemal Bey, buyurun.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Yani bu gibi maddelerde hep böyle düzenlemeler var. Anladığım kadarıyla Bakanlık ve AKP grubu bu konuda kararlı, ne desek geçireceksiniz ama kayıtlara geçmesi bakımından ben biraz önce hâkime böyle bir yetki verilmesini eleştirdim, şimdi burada cumhuriyet savcısına veriliyor. “Gecikmesinde sakınca bulunan hâller”in takdirini kim yapacak? Yani takdir...

BAŞKAN – Yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunma var, o eskiden de vardı.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Hayır, bu var. Ama “gecikmesinde sakınca bulunan hâl”in takdirini kim yapacak?

BAŞKAN – Cumhuriyet savcısı.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, diyorum: Bulamadınız, bir tane içeride Fetullahçı cumhuriyet savcısı var, bir tane; seninle benim telefon konuşmamı bir şey konuştuğumuz zannıyla, gecikmesinde sakınca hâli var” dedi, dinledi, kayıtları da aldı, hâkim iptal eder basına verdi. Şimdi, yani bunun telafisi yok. Yani şimdi, üç üyeden tek hâkime düşmeyin derken şimdi savcıya verdik. Yani nasıl olsa kabul edeceksiniz ama bunların gerçekten çok sakıncalı olduğunu, ileride bunları -inşallah ben Ömer Süha Aldan gibi haklı çıkmam ama- tekrar değiştirmeye ihtiyaç duyulacağını kayıtlara geçmesi açısından beyan ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının çerçeve 28 inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen Ceza Muhakemesi Kanununun 140 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin mülga (6) numaralı alt bendinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

“6. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220, fıkra üç),”

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 140’ıncı maddesinde düzenlenen teknik araçlarla izleme tedbirinin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından da uygulanabilmesi amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeye geçiyoruz.

MADDE 29- 5271 sayılı Kanunun 191 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) İddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamanın dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamanın hukuki nitelendirmesi anlatılır,”

BAŞKAN – Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 5271 sayılı Kanunun 202 nci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “okunması” ibaresi “anlatılması” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 31- 5271 sayılı Kanunun 232 nci maddesinin üçüncü fıkrasına “Hükümün gerekçesi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve varsa karşı oy gerekçesi” ibaresi eklenmiş ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) Hüküm sonucu tefhim edildikten sonra gerekçeli karar imzalanmadan, hâkim ölür veya herhangi bir sebeple kararı imzalayamayacak hale düşerse, yeni hâkim, tefhim edilen hükme uygun olarak gerekçeli kararı bizzat yazarak imzalar. Toplu mahkemelerde böyle bir durumun gerçekleşmesi hâlinde, hüküm diğer hâkimler tarafından imzalanır ve başkan veya en kıdemli hâkim tarafından, hüküm altına diğer hâkimin imza edememesinin sebebi yazılarak imza olunur.”

BAŞKAN – Bu konuda herhâlde bir sorun çıkıyor muydu Vuslat Bey?

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Yok burada.

BAŞKAN – Peki, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 5271 sayılı Kanunun 247 nci maddesinin birinci fıkrasına “Hakkındaki” ibaresinden sonra gelmek üzere “soruşturmanın veya” ibaresi, “bu nedenle” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhuriyet savcısı veya” ibaresi, ikinci fıkrasına “dolayı” ibaresinden sonra gelmek üzere “soruşturma veya” ibaresi, “olan” ibaresinden sonra gelmek üzere “şüpheli veya” ibaresi, “yetkili” ve “ise,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “Cumhuriyet savcısı veya” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 33- 5271 sayılı Kanunun 248 inci maddesinin birinci fıkrasına “sanığın” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya” ibaresi ve “orantılı olarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi veya” ibaresi eklenmiş; ikinci fıkrasının (a) bendine (16) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş, diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir; üçüncü fıkrasına “ilânına” ibaresinden sonra gelmek üzere “sulh ceza hâkimince veya” ibaresi eklenmiş ve altıncı fıkrasında yer alan “Mahkeme” ibaresi “Sulh ceza hâkimi veya mahkeme” şeklinde değiştirilmiştir.

“17. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313),”

BAŞKAN – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; burada özel bir konu var tabii. Bu bence çok önemli. Aslında belki en kritik maddelerden bir tanesi bu. Bir önceki de bununla bağlantılıydı, onu kaçırdık, şimdi söyleyeyim söyleyeceğimizi.

Şimdi, mal varlığına el koyma işlemi var burada ama buna aslında yargılama aşamasında, kovuşturma aşamasında yapılması gereken bu hususa soruşturma aşaması da eklenmiş. Bu yani bir anlamda liberal ya da mal işlemleri açısından sakıncalı bir madde. Yani herhangi bir soruşturma açtığınız andan itibaren bir insanın mal varlığına el koyabileceksiniz, böyle bir tablo doğuyor. Bunu ben çok doğru bulmuyorum açıkçası. Yani kovuşturma aşamasında o kişinin gelmesini temin etme maksadıyla... Ha, şöyle bir olay var: Bir insanın hakkında dava varken gelmesini sağlamak için mal varlığına el konmasını da anlamış değilim. Bu ilkesel olarak...

BAŞKAN – El koyma 34’te değil mi?

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bu 248 zorlama amaçlı el koyma. Zorlama amaçla el koyma olabilir mi? Yani hem “ortak, serbest pazar” diyeceğiz hem “müteşebbis ruha saygılıyız” diyeceğiz hem de bir anlamda bir insanı mahkemeye getirmek için mal varlığını bir silah gibi kullanacağız. Aslında bu bile doğru değil ama bir de bunun üzerine soruşturma aşamasında bunu getirmeyi de çok doğru bulmuyorum şahsen. Evet, ülkemiz zor bir koşuldan geçiyor, sıkı bir mücadele alanı içindeyiz ama göz ardı etmememiz gereken bir şeyler var. Şimdi, bugün bu konudaki bir savcının kararıyla koskoca bir holding beş dakikada batır yani halka arz edilmiş bir şirket beş dakikada batabilir. Mahkemeye hiç değilse bunu vermek bir açıdan –ben onu da doğru bulmuyorum- anlamlıdır ama bunu bir cumhuriyet savcısının inisiyatifine bırakmayı hiç hiç doğru bulmuyorum. Benim gibi bir solcu söylüyor bunu yani, özellikle onu da belirtmek isterim.

BAŞKAN – Sulh ceza hâkimi veriyor kararı yalnız, savcı talep ediyor da.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Sulh ceza hâkimi veriyor ama soruşturma aşamasını buna dâhil ediyorsunuz.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, bana bir söz verebilir misiniz?

Sayın Başkanım, bu önemli bir madde Ömer Bey'in de ifade ettiği gibi ama maddeyi dikkatle okuduğumuz zaman kendi içinde zaten sigortalı olan bir madde. (1)'inci fıkrada hakkında soruşturmanın veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanıyor veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan bir kişi var. Buna “kaçak” diyoruz. Hakkında 248'inci maddenin (2)'nci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı –sınırlı suçlarda- soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olacak, şüpheli veya sanığın yetkili cumhuriyet savcısı veya mahkemece usulüne göre yapılan tebligata uymamasından dolayı -tebligat da yapılmış olacak ama adam uymamış olacak- zorla getirme kararı da yerine getirilemez ise -zorla getirme kararı almış, o da yapılamıyor- cumhuriyet savcısı veya mahkeme çağrının bir gazeteyle sanığın bilinen konutunun kapısına asılmak suretiyle ilanına karar verir, yapılacak ilanlarda on beş gün içinde gelmediği takdirde 248'inci maddede gösterilen tedbirlere hükmedilebileceğini ayrıca açıklar. Bu işlemleri yerine getirildiğinin bir tutanak ile saptanmasından itibaren on beş gün içinde de başvurmayan sanığın kaçak olduğuna karar verir ve kaçak sanık hakkında kovuşturma... Devam ediyor. Baktığınız zaman, bunun çok sıkı şartları var. Şimdi, zorla getiremiyorsun, çağrıya uymuyor, yakalayamıyorsun ama burada da bir şeyi var. Siz onu soruşturmayı ve kovuşturmayı sonuçsuz bırakmak için yaptığı bu kaçak durumunu sona erdirmeye zorluyorsunuz. Esasında bu bir tazyik maddesidir. Geldiği zaman da zaten işlemler değişiyor. Yani bunun ben son derece önemli ve gerekli olduğuna inanıyorum. Özellikle terör örgütleriyle mücadele bakımından da bunun önemli bir düzenleme olduğunu buradan ifade etmek isterim. Zaten katalog var, her suçla ilgili değil; soykırım, insanlığa karşı suç, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, hırsızlık, yağma gibi suçlar var burada. Belki eski katalogda seyrekleştirme yapılabilir, mesela burada görevi kötüye kullanma gibi maddeler var. Mesela bazıları çıkarılabilir. Benim ona hiç itirazım yok. Biz zaten kataloga sadece anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan 309, 310, 311, 312 ve 313'üncü maddeleri ilave ediyoruz, yeni bir suç da ilave etmiyoruz ve kapsamı genişletiyoruz. Teslim olduğunda da el koyma kaldırılıyor.

BAŞKAN – Bahri Hocam, buyurun.

PROF. DR. BAHİR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bu konuyu alt komisyonda enine boyuna tartıştık aslında. Burada alelade bir sanık yok. Burada bir kaçak sanık var. Biz sanığın yokluğu hâllerini üçe ayırıyoruz malumunuz. İşte, duruşmaya gelip mahkemenin haberi olmadan çekip gitmesi, varestede tutulması birinci grup. Bu hâllerde sanık devletin egemenliği altında, istediği zaman devlet onu getirir mahkemenin önüne koyar sanığın yokluğu hallerinde.

İkinci durum: Bizim 244'üncü maddedeki gaiplik. Gaip, hakkında herhangi bir ceza soruşturmasını bilemeyebilir de. Kendisini ceza muhakemesinden kurtarmak için bir kastı, bir gayreti yoktur. Fakat yurt dışında bulunması veya yurt içinde olup da hasta olması, mahkemeye gelemeyecek veya bir şekilde haberdar olamaması sebebiyle eğer bizim yargı, soruşturma ve kovuşturma makamları bu kişiye ulaşamıyorsa buna biz gaiplik diyoruz.

Üçüncüsü ise en ağırı: Kaçaklık. Kaçak, 247'nci maddede tanımlandığı üzere kendisini devletin egemenliğinin dışına çıkarmaya uğraşan, devletin istediği zaman bu kişiyi getiremez duruma gelmesine sebep olan ve bunu bilerek isteyerek yapan kişidir. Ulaşılamaz hâle getirir kendisini, mesela iade anlaşması olmayan yere kaçır yurt dışında veya içeride bir yerde saklanır; dağda saklanır, bayırda saklanır, şehirde saklanır. Bir tek amacı vardır: Devlet onu alıp mahkemenin huzuruna getiremesin. Biz buna kaçaklık diyoruz ve dünyada bir mukayeseli hukuk çalışması yaptığınızda kaçaklık düzenlemesi olmadığı hâlde bile, gaiplik hallerinde bile zorlama el koyması vardır. Alman Ceza Muhakemesi Kanunu bunun en güzel örneğidir ve katalog da yoktur, ucu bucağı da yoktur. Bu madde düzenlenirken

–ki üzerinde ben de epey çalışmıştım komisyon sırasında 2004’te- biz dedik ki: Sadece kaçaklarla ilgili olsun bu ve onların Türkiye’ye gelmesini temin etsin. Şimdi, burada bir savunma hakkının kısıtlanması da söz konusu değil, çünkü 247’nci maddeye göre kaçağa bir müdafî tayin ediliyor, bütün tebligatlar ona yapılıyor. Ve bu kaçağın avukatı, müdafisi bu el koymayla ilgili işlemler varsa ona da müdahil oluyor yani tamamen savunmasız bırakılmış da değildir. Bu yapısı itibarıyla tamamen hukuka uygun ve mutlaka olması gereken bir müessesedir.

Arz ettim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Hocam.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii, somut olaylardan yola çıkarak maddenin gerekçesi falan ifade ediliyor ama ben çağdaş hukuk sistemlerinde -gerçi hocam Almanya’da falan uygulandığını söyledi ama- bu şekildeki bir anlayışın yani rehin tutma gibi bir anlayışın çağdaş hukukla çok bağdaşmadığını düşünüyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Var var. Mehmet Bey, var.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Doğru değil.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başka hukuklarda var. Bunun olmadığı hukuk kaç tane var bilmiyorum ama hep var.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Yani şimdi, özellikle, Sayın Bakanım, daha önce bu Yargıtay kanunuyla birlikte geçti sanırım Danıştay kanunuyla birlikte...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – TMSF’de var.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – ...kayımların hukuki sorumluluklarının ortadan kalkmasıyla bunu bütünleştirince gerçekten yani el konulan bir firmanın ciddi anlamda mağduriyetine yol açacak bir düzenleme, yani soruşturma aşamasına eklenmesi, daha olayın başında bir sürü delil toplanmadan, kanıtlar toplanmadan böyle bir uygulamaya geçilebilir olması ciddi anlamda mağduriyete yol açar, açabilir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hocamın iddia ettiği madde de çok açık yani bu herkes için uygulanabilir bir...

BAŞKAN – Konu anlaşıldı, tamam mı Mehmet Bey?

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Anladım. Yani çağdaş hukuk anlamında buna katılmadığınızı düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Hocam, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DOÇ. DR. DEVRİM AYDIN – Sayın Hocama ve Bakana ayrıca, açıklamaları için teşekkür ederim.

Biz alt komisyonda hocamın dediği gibi tartıştık, konuştuk, karşılaştırmalı hukuka baktık. Burada kanun koyucu kaçağın tanımını şüpheliyi de kapsayacak biçimde şamil etmek istiyor, bu anlaşılabilir bir durum ancak şüpheli henüz hakkında iddianame bile olmayan bir kişi. O yüzden de şüphelinin kaçaklara uygulanacak hükümlere tabi olması biraz daha etraflı, belki ayrı bir fıkayla ve istisnai kimi suçlarda yani Türkiye’deki tereddütten yola çıkarak anayasal düzene karşı suçlar, silahlı suç örgütü üyesi olmak, ekonomik çıkar amacıyla kurulmuş örgüt üyesi olmak gibi ağır diyebileceğimiz ve karşılaştırmalı hukukla olası bir durumda davanın AİHM’e taşınması hâlinde elimizi güçlendirecek

istisnai, ağır, kabul edilebilir hükümler içermelidir. Yoksa, hakkında hiç iddianame bile olmayan şüpheliyi kaçak sanığa ilişkin hükümlere tabi tutmak orantılı olmayacaktır.

Bir de teknik küçük bir kusur var burada: Kaçağın tanımını 247/1’de yaptık, (2)’nci fıkrada ise bir tebligattan bahsettik. Oysa (2)’nci fıkranın (a) bendine dikkat ediniz: “Çağrının bir gazeteyle sanığın bilinen konutunun kapısına asılmak suretiyle ilanına karar verir.” Eğer biz sanığa ilişkin hükümleri şüpheliye şamil edeceksek “şüpheli veya sanık” demeliyiz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ona hiç dokunmuyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DOÇ. DR. DEVRİM AYDIN – Hüküm böyle kalırsa –çağrı- şüpheliye nasıl tebligat yapılacak? “Sanık” diyor sadece.

BAŞKAN – Aşağıda “Şüpheli” dediğine göre herhâlde ona da uyar o.

Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Devrim Bey’in dediği “şüpheli veya sanığın”

BAŞKAN – Kapısına asma işinde mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Orada belki dediği haklı olabilir çünkü “sanık” diye geçiyor, belki oraya “şüpheli” de konabilir. “şüpheli veya sanığın” dersek yani biz onu karşıladığını düşünüyoruz ama şimdi sıkıntı olabilir dediği gibi.

BAŞKAN – “Şüpheli” ibaresini ekleyeceğiz arkadaşlar, o şekilde düzeltiyoruz 32’nci maddede, 247’nci maddenin (2)’nci fıkrasının (a) bendine.

“Şüpheli” ibaresi eklendikten sonraki kısmıyla 32’nci maddeyi yeniden oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

34’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 34- 5271 sayılı Kanunun 253 üncü maddesinin başlığı “Uzlaştırma” şeklinde değiştirilmiş; maddenin birinci fıkrasının (b) bendine mevcut (2) ve (3) numaralı alt bentlerinden sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki alt bentler eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki bent eklenmiş; üçüncü fıkrasında yer alan “etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlar ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış; dördüncü fıkrasında yer alan “halinde, Cumhuriyet savcısı veya talimatı üzerine adli kolluk görevlisi” ibaresi “ve kamu davası açılması için yeterli şüphenin bulunması halinde, dosya uzlaştırma bürosuna gönderilir. Büro tarafından görevlendirilen uzlaştırmacı” şeklinde ve “Cumhuriyet savcısı” ibaresi “Uzlaştırmacı,” şeklinde değiştirilmiş; dokuzuncu fıkrası yürürlükten kaldırılmış; onbirinci ve onikinci fıkralarında yer alan “Cumhuriyet savcısı” ibaresi “Uzlaştırma bürosu” şeklinde değiştirilmiş; onbeşinci ve yirmibirinci fıkralarında yer alan “Cumhuriyet savcısına” ibareleri “uzlaştırma bürosuna” şeklinde değiştirilmiş ve onbeşinci fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş; yirmikinci fıkrasının birinci cümlesi ile yirmidördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“3. Tehdit (madde 106, birinci fıkra),”

“5. Hırsızlık (madde 141),

6. Dolandırıcılık (madde 157),”

“c) Mağdurun veya suçtan zarar görenin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması koşuluyla, suça sürüklenen çocuklar bakımından ayrıca, üst sınırı üç yılı geçmeyen hapis veya adli para cezasını

gerektiren suçlar.”

“Uzlaştırma bürosu soruşturma dosyasını, raporu ve varsa yazılı anlaşmayı Cumhuriyet savcısına gönderir.”

“Uzlastırmacıya Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen tarifeye göre ücret ödenir.” “(24) Her Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde uzlaştırma bürosu kurulur ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı ile personel görevlendirilir. Uzlastırmacılar, avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin yer aldığı, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen uzlastırmacı listelerinden görevlendirilir. Uzlastırmacı; hazırladığı raporu, tutanakları ve varsa yazılı anlaşmayı büroya gönderir. Uzlastırma süreci sonunda soruşturma dosyaları, uzlastırma bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları tarafından sonuçlandırılır.”

“(25) Uzlastırmacıların nitelikleri, eğitimi, sınavı, görev ve sorumlulukları, denetimi, eğitim verecek kişi, kurum ve kuruluşların nitelikleri ve denetimleri ile uzlastırmacı sicili, uzlastırmacılar ve eğitim kurumlarının listelerinin düzenlenmesi, Cumhuriyet başsavcılığı bünyesinde kurulan uzlastırma bürolarının çalışma usul ve esasları, uzlastırma teklifi ile müzakere usulü, uzlastırma anlaşması ve raporda yer alacak konular ile uygulamaya dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN – Önce Ekim Bey’e bir söz verelim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Başkanım, çok hızlı bir şekilde gidiyorsunuz. Uzlastırmanın teşkilat maddesinde de görüşmek istemiştım ancak şans buraya kaldı.

Adalet Bakanlığı içerisinde zaten alternatif uyuşmazlıklar için bir Arabuluculuk Dairesi var, örgütlenmiş durumdaydı. Bu Arabuluculuk Dairesinin yanı sıra ayrıca bir de Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı kuruluyor. Şimdi, burada yapılan şey şu: Buradaki maddede yapılan şey sadece uzlaşma maddesinin uzlastırma olması değil. Örnekler üzerinden konuşmak her zaman için daha kolay. Dolandırıcılık suçunu uzlastırma kapsamı içerisine alıyoruz. Dolandırıcılık suçunda birisi birisini dolandırmış olsun, örneğin, evini eline geçirmiş olsun, 500 bin liralık bir değeri olsun suçun, uzlastırma kapsamı içerisinde bu “Hadi gel el sıkışalım.” dediler. Benim de şu an yanımda 200 bin lira, 100 bin lira para var, böyle bir şeye imza atılacak. Atılan imza şu anlama geliyor: Uzlastırmacının düzenleyeceği belge ilam niteliğinde. İlam niteliğindeki belgeleri hukukumuzda hâlihazırda, yani hukuk fakültesi mezunları oluşturabiliyor, oluşturması gerekiyor her şeyden önce. Bizde 65 bin hâlihazırda hukuk fakültesinde öğrencimiz var, şu andaki mevcut öğrenci sayımız bizim 65 bin civarında. 95 bin civarında bizim avukatımız var, ülkemizde hukukçu sayısında bir azlık yok. Bu düzenlemenin içerisinde “Hukuk öğrenimi görmüş” ibaresi görmüş yer alıyor. “Hukuk öğrenimi görmüş” ibaresini de hemen açmak gerekir. Bu madde geçmişte yine “hukuk öğrenimi görmüş” olarak çıktığında bize anlatılan, meslek büyüklerimizin söylediği: Biz bunu hukuk fakültesi mezunu olarak anladık, öyle kabul ettik, öyle değerlendirdik. Ancak sonra alt düzenlemede bu hukuk öğrenimi görmüş kişinin iktisat, işletme, açık öğretim de dâhil olmak üzere vesair bölümlerden mezun kişiler olduğunu gördük, buna karşı dava açtık. Açmış olduğumuz davayı, ilk derecede kazandık ancak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunda da kaybettik. Söylenen şey bu. Şimdi, uzlastırma basit bir husus değil, kamu hukukuna ilişkin bir alan. Arabuluculuk da kamu hukukunun dışında olan bir alandır arabuluculuk, iki tarafın serbestçe tasarruf edebileceği haklara ilişkindir. El sıkıştırırsınız, el sıkıştıran kişi hukuk fakültesi mezunu olmak zorundadır, beş yıllık kıdeme sahip olmak zorundadır üstelik mesleğinde, üstüne üstlük, arabuluculuk tutanağı ilam niteliğinde değildir, gidip ona mahkemeden uygulanabilirlik şerhi alır. Ama uzlastırmada yine maddi değer üzerine uzlaşıyorlar, üstelik kamu hukuku var ve burada biz bunun hukuk fakültesi olması gerekmediğini söylüyoruz. Şimdi, arabuluculukta sorunlardan bir tanesi, hemen söyleyeyim:

Emredici hukuk kurallarına aykırı arabuluculuk tutanağı hazırlanamaz. Şimdi, emredici hukuk kuralları konusunda hukuk fakültesi mezunları bile zorlanmaktadır hangileri emredicidir, hangileri emredici değildir, o tutanak nasıl yapılacaktır. Kolay değildir bu. Peki, uzlaştırmada da benzeri bir ilam niteliğinde belge oluşturulmuyor mu? Uygulanabilirlik şerhi bile aranmıyor burada. Ve biz bunun açık öğretim fakültesi mezunu da olabilir -yani şey yaptığımdan dolayı değil, ben mevcut hukuk fakültelerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum aynı zamanda- iktisattan mezun, maliyeden mezun, kamu yönetiminden, uluslararası ilişkilerden mezun hatta bu yönetmelikle yapıldığından dolayı fakültede hukuk başlangıcı dersi almış bir mühendise de bu yetkiyi veriyoruz bu kanunla çünkü düzenlemeyi yapan Adalet Bakanlığı. Yönetmelik değiştiği zaman öyle de yapılabilir pekâlâ bu. Burada basit bir değişikliğin zaruri şekilde yapılması, arabuluculukla durumunun -yani, özel hukukta bile öyleyken-eşitlenmesi ve “Hukuk öğrenimi görmüş kişiler” ibaresinin -redaksiyonla yapılabilir- “Hukuk fakültesi olarak” düzeltilmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Murat Bey, buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım; ben baro temsilcimizin görüşlerine iştirak ediyorum. Arabuluculukla ilgili bir önceki dönemde yaptığımız çalışmada mukayeseli hukuk açısından, dünyadaki örnekleri açısından da baktığımızda bu arabuluculukta ve uzlaştırmacılıkta neredeyse örnek olarak incelediğimiz bütün devletlerin, ülkelerin kurumlarında hukuk fakültesi mezunlarının görevlendirildiğini, görev aldığını tespit etmiştik, görmüştük. Bu tartışma Arabuluculuk Kanunu’nu yaparken de gündeme gelmişti. Orada da benzer bir girişim olmuştu. “Acaba öyle olsa nasıl olur?” diye bir düşünce olmuştu ve oradaki bütün tartışmaların sonucunda, nihayetinde hukuk fakültesi mezunu olması gerekliliğiyle ilgili bir kanaat oluşmuştu, o zaman sizin kanaatiniz de öyleydi Sayın Bakanım. Yani, burada da ondan daha farklı bir durum söz konusu olmadığını düşünüyoruz, biz de aynı kanaatteyiz. Burada bir de hukuk fakültesi mezunlarıyla ya da hukuk fakültesinden mezun olan avukat ihtiyacı ve bu husustaki yetişmiş hukukçu ihtiyacıyla ilgili bir sıkıntımızın olmadığını ben de aynı şekilde düşünüyorum. Bu düzenlemenin “Hukuk fakültesi mezunları” olması gerektiği şeklindeki kanaatimizi biz de bildirmek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. MUHARREM ÖZEN – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım; herkese saygılar sunuyorum. Ben alt komisyonda diğer maddeyle ilgili düşüncelerimi açıkladım. Bir hukuk fakültesi dekanı olarak da Barolar Birliğinin ortaya koyduğu, sayın vekilimizin ortaya koyduğu düşüncelere katıldığımı ifade etmek istiyorum.

Öncelikli olarak, Bakanlığımızın ceza yargılamasında alternatif çözüm yöntemlerini geliştirmesi ve bu alanda onarıcı adalete katkı sunma yaklaşımını yürekten desteklediğini ifade etmek istiyorum. Ancak -dile getirildiği üzere bir mesleki taassup olarak da algılanmasın lütfen- uzlaştırma işlemlerinin niteliğini dikkate aldığımızda bu kadar hukukçunun da bulunduğu, Türkiye coğrafyası da göz önünde bulundurulduğunda avukat sayısında şu aşamada sadece hukuk fakültesi mezunlarına indirmenin isabetli olacağını, ileride uzlaştırma kurumsallaştıkça, yaygınlaştıkça bir daha değerlendirebileceğini düşünüyorum. Bu itibarla burada getirilen düzenlemenin bana göre en önemli sorunu uzlaştırmacıların kimler olacağı noktasında odaklanıyor. Bu itibarla uzlaştırmacının hukuk fakültesi mezunları arasından olması, “hukuk öğrenimi görmüş olanlar” ibaresinin çıkarılmasının hem mesleğin gelişmesi bakımından katkı sunacağını düşünüyorum. En önemlisi de uzlaştırma işleminin gerçekten de ağırlıklı olarak ve hukuk donanımı, nosyonu olan kişiler tarafından yürütülmesinin daha isabetli olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla da hukuk fakültesi mezunlarının burada daha yararlı sonuçlar doğuracağına

ilişkin düşüncemi açıklamak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun Cemal Bey.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, ben benden önce konuşan her 3 konuşmacıya da tamamen katılıyorum. Ama, olaya bir de farklı yönden bakmak lazım. Ben hukuk fakültesini kazandığım zaman Türkiye’de dört tane hukuk fakültesi vardı. İki İstanbul’da, biri Ankara’da, biri İzmir’de. Şimdi, en son benim saydığımda 80 hukuk fakültesi var. Pıtrak gibi hukuk fakültesinden adam mezun ediyoruz. Benim babam da avukat Sayın Bakanım. Benim babam avukat olduğunda Eskişehir’deki 125’inci avukatmış. Ben ondan yirmi beş sene sonra avukat olduğumda 281’inci avukatım. Ben avukat olalı daha on beş sene oldu, Eskişehir’de bin tane avukat var.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Çok azmış.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Eskişehir’in nüfusunu sen kendi ilinle karşılaştırma.

Şimdi yani çok ciddi hızla artan bir hukuk fakültesi mezunu var. Biz ne yaptık peki? Komisyonumuzdan çıkan en son tasarı, yasa -yasalaştı- Bilirkişilik Kanunu’ydu. Genç avukat arkadaşların, maddi zaruret içindeki avukat arkadaşların en fazla yaptığı iş, mahkemelerde bilirkişilik yapmaktı. Şimdi, biz o kanunla avukat arkadaşların hukukla ilgili konularda bilirkişilik yapmasının yolunu da kestik. Şimdi, biz pıtrak gibi hukuk fakültesinden adam mezun ediyoruz, gelir kapılarını kapatıyoruz. Sonra da avukatlık yaparken diyoruz ki: “Etik kurallara uymuyor arkadaşlar, birbirlerinden iş kapıyor, piyasayı düşürüyor.” ama biz bu ortamı sağlıyoruz. Şimdi, bu yasa tasarısına gelince, hukuk öğrenimi görmüş yani Ekin Bey’in söylediği gibi iktisatta okumuş, işletmede okumuş, bir tane borçlar hukuku dersi görmüş, hukuk felsefesi dersi görmüş ya da adalet yüksekokulunda bir görmüş, o da hukuk öğrenimi görmüş oluyor. Dolayısıyla, bizim önergemizde “Hukuk öğrenimi görmüş kişilerin” ibaresinin yerine “Hukuk fakültesi mezunları” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ediyoruz.

BAŞKAN – “Avukatların” tabirini de çıkarmak lazım.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Şimdi, şöyle: Hukuk öğrenimi görmüş ama avukatlık yapmayanlar da var yani o arkadaşları da...

BAŞKAN – Şunu diyorum: “Avukatların” tabirine gerek yok.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Tabii, avukatlar da çıkarılabilir. Yani, onda bir beis görmüyorum. Yani, kendi elimizle yarattığımız, meslektaşlarımızın arasındaki bu maddi sıkıntıyı gene biz telafi edebiliriz, en azından önlerini kesmeyelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bahri Hocama söz verelim.

PROF. DR. BAHRİ ÖZTÜRK – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bu söylenlere saygı duymamak mümkün değil fakat hangi sistemi seçeceğini şüphesiz ki siyasi karar olarak belirlerken Sayın Bakanlık yapacaktır bu işi. Neden sistemden bahsediyorum? Özellikle, diversiyon, yargı dışına çıkarma, uzlaşma, fail mağdur haklarının denkleştirilmesi gibi bir yığın müessese var bununla ilgili olarak, bir tane sistem yok. Avusturya en ileri düzeyde olanıdır. En önemli suçları bile bu kapsama alan... Keza Almanya aynı şekilde ve Almanya’da mesela 44 tane devlet hukuk fakültesi vardır. 99 bin öğrencisi vardır ama orada avukatın yapma zorunluluğu yoktur bu işi. Bu bir tercih meselesidir. Yani, yaygınlaştırılması önerilmelidir aslında çünkü uzlaştırma bir tekniktir,

herkesin uzlaştırma kabiliyeti olduğunu kabul etmek de mümkün değildir. Avukattır ama uzlaştırma ehliyeti yoktur. Onun için mümkün mertebe yaymakta... Mesela, Almanya’da ve Avusturya’da sivil toplum örgütleri öne çıkarılmaktadır. Yani, eğer sisteme bakarsanız uzlaşmayla ilgili yargının tamamen dışına çıkaran ülkeler de vardır. Biz böyle bir sistemi benimsemişiz. En azından yavaş yavaş da çalışmaya başlamış ve bunu uzlaştırmacı kadrosunu mümkün mertebe zenginleştirmekte fayda vardır kanaatindeyim. 102 tane hukuk fakültesi var da ne oldu? Bunun 78 tanesi faaldir. Öğrenci sayısı 99 bin değil, 64 bindir. Yani, o da bir mazeret değil. Bizim asıl yapacağımız şey, hukuk fakültelerini rehabilite etmektir, devlet sınavını muhakkak getirmektir. Var bununla ilgili çalışması da sayın Bakanlığın ve inşallah o da bir gün gelirse o zaman herhâlde bu endişeler izale edilecektir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Vuslat Bey, buyurun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Uzlaşma kapsamının genişletilmesi, uygulama kolaylığı sağlaması bizim de düşüncemiz. Çünkü, sistemin bu tip alternatif yargı öncesi çözüm uyumsuzluklarına ihtiyacı var. Ancak, burada hukuk fakültesi mezunu olsun veya olmasın arabuluculuktaki gibi daire oluşturması son derece önemlidir ve eğitim verilmesi çok önemlidir. Şu anda Bakanlığımızı teşekkürle, takdirle karşılıyoruz; arabuluculuk eğitimlerini yapıyorlar. Ben de haftaya arabuluculuk eğitimine katılacağım, bunun tekniğini öğrenmeye çalışacağım.

Uzlaştırmacının kesinlikle özel eğitim alması lazım. Hukuk fakültesiyle sınırlamak hocamın dediği gibi de bir takdir meselesidir, siyasi tercih meselesidir. Ona da saygı duyarız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; son derece önemli bir konuyu tartışıyoruz. Esasında biz eğer işin başarılı olması için bakıyorsak o zaman bence hiçbir bölüm, meslek ayırmamamız lazım. Bu işe liyakati olan herkesin bu uzlaştırmayı yapmasına imkân veren bir düzenleme yapmamız lazım eğer en doğrusunu yapmak istiyorsak. Neden? Çünkü, toplumda adam kimyacı olabilir veyahut da sosyolog olabilir, psikolog olabilir, başka bir meslek yapan biri olabilir, gerçekten, uzlaştırmada mahirdir ve başarılı olabilir. Avukat olur, sayın hocamın dediği gibi, uzlaştırmada başarılı olamayabilir. Bir defa bizim burada bir meslek şeyiyle olaya bakmamız lazım.

Peki, Avrupa uygulamalarına baktığımızda ne var, dünya uygulamalarına baktığımızda ne var? Şimdi, Almanya, Avusturya, İspanya, Portekiz, bunların içerisinde baktığımızda toplum psikolojisi, insan psikolojisi üzerinde eğitim alanların sosyologların, psikologların, bazı denetimli serbestlik görevlilerinin uzlaştırma işlerini yaptığını görüyoruz. Öte yandan, Kanada, ABD, Norveç ve Finlandiya’da ise ücretli veya gönüllü olarak yapıldığını görüyoruz. Burada da bir sınırlamanın olmadığını görüyoruz.

Şimdi, arabuluculukla ilgili bazı ülkelerde de çok ilginçtir -arkadaşlara ben tekrar tekrar sordum- Fransa ve Polonya’da da “Avukatlar, hâkimler ve savcılar uzlaştırmacı olamazlar.” diye yasak koymuşlar. Orada başka uygulamalar... Eğer biz Avrupa’yı örnek alacaksak, başka modern uygulamaları örnek alacaksak, onların tecrübelerinden yararlanacak o zaman ona... Sadece Yunanistan’da hukuk fakültesi mezunu olacağına dair bir kural konmuş, Yunanistan da bunu değiştirmeyi şu anda tartışıyor. Bir defa bu düzenlemenin bu hâliyle olması dünya örneklerine baktığımızda dünya örnekleriyle de tam uyumlu değil ama kapsamı geniş tutan bir düzenleme.

İkincisi: Şu anda Türkiye’de arabuluculukla ilgili de hem TOBB’un hem sendikaların hem de başka örgütlerin talebi var yani “Biz bu konuda bu işi yapabiliriz.” diyen önerileri var. Hükûmetin Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderdiği tasarıda -ilgili hukuk uyumsuzluklarında- Arabuluculuk Kanunu’nun 20’inci maddesi önümde, orada –kim olur diye baktığınızda- diyor ki: “Dört yıllık lisans eğitimi almış olmak.” diye konulmuş ama Komisyonunda bu hukuk fakültesi olarak değiştirilmiş ama şimdi çok ciddi bir baskı var. Neden var? Çünkü, her yerde hukuk fakültesi mezunu da yok. Örneğin, siz uzlaştırma işi yapacaksınız, bir ilçede avukat arıyorsunuz, yok; hukuk fakültesi mezunu arıyorsunuz, yok. Büyükşehirlerimizde var ama bizim bütün illerimizin hepsi aynı kapsamda değil. O zaman da ayrı bir sıkıntıyla biz karşı karşıya kalacağız. O nedenle diyoruz ki: Bunun hukuk öğrenimi görmüş olanlar arasından seçilmiş olması esasında bir sınırlamadır. Eğer biz hukuk fakültesi yaparsak yarın toplumsal baskı bunun üzerine gelir, yarın ondan da vazgeçmek zorunda kalabiliriz çünkü bütün gelişmeler bunu bir mesleğe, bir fakülte öğrenimi görmüş olanlara değil, uzlaştırma konusunda liyakati teslim edilenlere bu işin verilmesi yönünde bir eğilim var. Bizim bunu da görmemiz lazım. Ayrıca uzlaştırmayla ilgili şu anda hukuk fakültesi mezunu olmayan, hukuk öğrenimi almış uzlaştırmacılarımız var. Benim önümde istatistik rakamlar var, vermek istemiyorum ama onların daha da başarılı olduğunu gösteriyor bu veriler. Bu da son derece önemli. Onun için bu alanı rekabetin içerisinde tutalım, ehil ve liyakatli olanlar daha çok olursa uzlaştırmadan biz başarı elde edebiliriz. Bakın, şu anda Türkiye’de 2014 yılı itibarıyla ülke genelinde toplam 7 milyon 38 bin 223 suç soruşturması yapılmış, bunlardan 2 milyon 607 bin 220 suç uzlaşma kapsamında. Ama, uzlaşma kapsamındaki suçların toplam suç sayısına oranı olarak yaklaşık yüzde 37’ye ulaşıyor. Ancak, uzlaşma kapsamında olmayan suçlarla birlikte işlendiğinde ise uzlaşma uygulamadığından gerçek oran yaklaşık yüzde 7’de kalmaktadır. 2014 yılında CMK’nın 253’üncü maddesine göre verilen takipsizlik sayısı 12.423’tür. Uzlaşmayla sonuçlanan suç sayısı uzlaşma kapsamındaki suçların yaklaşık binde 5’ine tekabül etmektedir. Yani, esasında kanunda adı var, uygulamada kendi yok. Başarılı uygulama örnekleri var. Nereden kaynaklanıyor biliyor musunuz? O da o yerin savcılarının bu işe verdiği önemden kaynaklıyor. Bizim herkesi mahkemenin önüne getirip davalı, davacı, müşteki, sanık pozisyonuna sokup insanların arasındaki husumetin yargı yoluyla büyümesine yardımcı olmak yerine bu işi yargı mekanizmasının dışına çıkarıp insanların barışmasına imkân vermemiz lazım.

Bakın, çok önemli olaylar oluyor. İnsanlar kavga ediyorlar, sonra barışıyorlar ama yargılamalar devam ediyor, hatta bu arada akraba oluyorlar, aradan Yargıtay cezaı onaylıyor, mahkûmiyet geliyor. Unutmuş oluyor insanlar. Eğer biz uzlaştırmayı doğru uygulayabilmiş olsak buraya gitmeyiz. Şimdi, sistemde ne yapıyor? Ben kavga etmişim, geliyorum karakola, “Uzlaşma istiyor musun?” diye soruyor bana. Benim öfkem burnumdan geliyor yani ben uzlaşsam ne işim var karakolda? Savcıya gidiyorum, “Uzlaşma istiyor musun?” diye bana soruyor. Yani, bir defa bu sorunun yöneltildiği dakika, vakit bile çok önemli. İnsanın siniri tepesinde, sopayı yemiş, küfürü yemiş, bir sürü olay başından geçmiş, bir de diyor “Bunları yapanla uzlaşmak ister misin?” Kim uzlaşır? Uzlaşmıyor. O zaman sistem yürümüyor. Onun için biz hem bu sistemin sağlıklı yürütmesi için bu düzenlemelerde tedbirler aldık, aksayan yönleri düzelttik, özendiren ve hatta zorlayan adımlar attık ve son derece iyi bir düzenleme hazırladığımızı düşünüyoruz. O nedenle, buna meslek sınırlaması yapılmasının biz doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu alanın biz daha da genişletilmesi gerektiğinin işin doğrusu olduğuna inanıyoruz. Ancak, hukuk öğrenimi konusu şu anda yerleşmiş oldu. Sadece, iktisadi idari bilimler fakültelerinin ilgili bölümlerinden şu anda var. Bu uygulamanın yeni düzenlemeden sonra da sonuçlarını hep beraber görmemizde fayda var diyorum.

Alanı daraltmanın yanlış olduğunu düşünüyoruz. Takdiri komisyona arz ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Ekim Bey.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bu alan sanki oldukça hafif bir alanmış gibi yansıtıyor ancak oldukça ağır bir alandan bahsediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hafif bir alan değil, ağır bir alan olduğu için herkes yapsın, liyakati olan yapsın diyoruz. Biz niye bir alana hapsedelim? Eğitim getiriyoruz, sınav getiriyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Bizim tezimize yöneltilen eleştirilere biraz cevap da vermek isterim Sayın Bakanım. Biz hukuk fakültesi mezunları, uzlaştırma eğitimi almasın, sınava girmesin demiyoruz. Uzlaştırmada müzakere eğitimi almak, hukuk eğitimi almaktan daha kolaydır.

Şimdi, arabuluculukta iki tarafı uzlaştırıyorlar, örneğin iş hukuku alanında. “Seni işverenle anlaştırdım, gelecek sene beş gün izin kullanacaksın.” Şimdi, bu tutanak geçerli mi? “Gelecek sene beş gün izin kullanacaksın.” diye imza atılan tutanağı mahkeme icra edilebilirlik şerhi verebilir mi? Veremez çünkü emredici bir hukuk kuralına aykırı.

Şimdi, bizim hukuk fakültesi mezunlarımız bile bu tip kurallarda zorlandığına göre yani hukuk fakültesi mezunu olmayanlara bu alanı açmak bu şekilde hem de ilam niteliğinde belge oluşturarak, çok büyük bir dert.

Şimdi, avukatlar uzlaştırma meselesine soğuk kaldı, tarihini çok kısa bir şekilde açıkladım. İşte, hukuk fakültesi mezunu olmaması, dışarıya açılması, hatta açıköğretim fakültesi, iktisat vesaireye açılmasıyla birlikte âdeta mahkeme yazı işleri kalemine gidip “Ya, sen şununla şunu uzlaştır bakayım.” denmesi hukukçuları bu işten uzak tuttu. Yani, uygulamada da yanlışlık vardı. Şimdi, başarılı uzlaştırmacılarımız...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşe sahip çıkmadılar esasında.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Yönetmelikten kaynaklanıyor Sayın Bakanım. Yani, yönetmelikte o şekilde düzenlenmiş. Kendileri bunun hukuk fakültesi mezunu olduğunu düşünüyormuş. Şu anki uygulamada da bizim bağımsız uzlaştırmacılarımız arabulucu gibi değil ki. O bahsettiğimiz hukuk öğrenimi görmüş kişiler adliye de kalemde çalışan, yazı işlerinde çalışan bizim memurlarımız esasen; bunları konuşuyoruz. Var mı dışarıda başarılı bir tane uzlaştırmacı? Ben bilmiyorum bürosu olan, uzlaştırmacı bürosu olan, o işi yapan, arabuluculuk gibi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Daha sistem yeni oturuyor.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. EKİM ERGÜN – Şimdi, Sayın Bakanım, biz alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini desteklemeyi isteriz, ancak kamu hukukuna ilişkin bir alanda bile böyle bir durumu görüncü hâliyle arabuluculuk açısından da tedirgin oluruz çünkü arabuluculuktan da daha zor bir konuyu hukuk fakültesi mezunu olmayana veriyoruz, daha fazla yetki veriyoruz, ilam oluşturuyor bunlar artık. Daha ne verilecek? O zaman biz arabuluculuk konusunda da çekinelim. Aynı gerekçelerle tabii ki “Arabulucular da başka mesleklerden olsun.” denilebilir ama hukukçular bu meseleye soğuk bakıyorlar ve uzlaştırmaya da soğuk bakacaklardır ve bir tartışma başlatmış olacağız. Gerçekten bu Komisyonunda bir tartışma başlayacak. “Hukuk fakültesi mezunları ne yapacak, niye bu olmuyor?” diye. Şimdi, gerek yok böyle bir tartışmayı da başlatmaya ayrıca.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Havutça.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, arkadaşlarımızı, Barolar Birliği temsilcisini ve demin de Cemal arkadaşımızın, Sayın Bakanın söylediklerini de dinledik, konuyu biz de inceledik.

Şimdi, gerçekten, burada tehdit, hırsızlık, dolandırıcılık gibi Türk Ceza Kanunu'nun bir unsuru olan, bir yargılama faaliyetinin bir parçası olan konuların iktisat, hukukla alakası olmayan konulara hasredilmesi, bu konulara görev verilmesi yargılama faaliyetinin...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yargılama yapmayacak Sayın Vekilim, anlaştıracak.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Uzlaştırma Sayın Bakanım, anlaştıracak.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Suçluyu, suçsuzu tespit etmeyecek ki.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Şimdi, eskiden, bu, köylerde yapılırdı. Köylerde “ehlivukuf” derlerdi Sayın Bakan değil mi? İşte, hayvanlar komşu tarlaya girer, bahçeden bir şey çalınır, köylerde. “Ehlivukuf” denilen bir şey vardı köylerde. Bir uzlaştırmacı vardı. Yani, benim babam da muhtardı, ben çok iyi biliyorum ama onların da bir liyakati vardı, bir nitelikleri vardı, bir donanımı vardı yani. Efendim, “Sen iyi balıkçısın, sen gel, uzlaştır.”, “Sen iyi çiftçisin gel uzlaştır.” diye bir şey yok. Toplumda kabul görmüş, onun adaletine, hukukuna güvenen insanlar yapardı bu işi.

Şimdi, bakıyoruz, şimdi, burada eğer bu mantıkla gidersek biz, yargıç da doktor değil, ne yapıyor yargıç? Doktorlukla ilgili konuda şeyden rapor alıyor ve karar veriyor. İktisatçı da değil yargıç. Yargıç da avukat gibi, aynı eğitimi almış kişi ama sonuçta o da bir uzlaşma faaliyetini yürütüyor. Yani, sonuçta bir hüküm veriyor, bir karar veriyor. O zaman neden yargılama faaliyetlerinde bu titizliği gösteriyoruz ve yargılama faaliyetinin bir parçası olan ama mahkemelerdeki iş yükünü daha azaltması, önlemesi bakımından başvurulmuş olan bu önlemden hukuk eğitimi almış kişileri biz görevlendirmiyoruz. Cemal kardeşimin söylediği, avukatlara bir iş bulmanın ötesinde bir şey bu. Yani, öyle de yapmamız lazım. Hukuk fakültelerindeki eğitim niteliğini artıralım, daha iyi eğitim verelim, Barolar Birliği temsilcisinin söylediği gibi buraya başvuran avukat arkadaşlarımıza uzlaşmacılık konusunda iyi bir kurs verelim, eğitelim ama biz bu konuları eğer ucundan, kenarından bir kez böyle “İktisatçı da olsun, şu da olsun, doktor da olsun, baytar da olsun, veteriner de olsun.” diye gidersek bu işi başka boyuta taşımız oluruz.

Bakın, hukuk, adalet dağıtıyor. Arkadaş az önce söyledi, 500 bin liralık bir olayda bir şey yapıyorsunuz. İş hukukunun emredici hükümleri var. Emredici hukuk kuralları var. Siz onun altında temel insan haklarının altında bir uzlaşmayı yapamazsınız, yapsanız bile geçerli olmaz bu. Ahlaki temel kurallara aykırı bir uzlaşmayı yapabilir misiniz? Doğuda on iki yaşında bir kız çocuğa tecavüz edildi, uzlaştırmacının önüne gitti, atıyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Uzlaştırma kapsamında değil bu olay.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Kapsam dışında da örnek olarak verdim. Yani, bunlar da oluyordu geçmişte. Köylerden örnek verdim ya, bunlar oluyordu yani. Kızı zorla adamla evlendiriyorlardı, susturuyorlardı falan, oluyordu bunlar, biliyorduk köylerde. Şimdi, tehdit, hırsızlık, dolandırıcılık, bunlar böyle hafife alınacak konular mı ki hukuk eğitimi almamış kişilere bırakılsın?

Sayın Bakan, lütfen, bakın, burada avukat arkadaşlarımız var, hepimiz hukuk eğitimi gördük. Bu yol Anayasa Mahkemesinde açıldı geçmişte. Biliyorsunuz, hukuk eğitim almamış, en önemli yargılama kararlarını veren, en üst düzey mahkemesinde bile uluslararası literatürde ve akademik çevrelerde, Anayasa Mahkemesinde bile hukuk eğitimi almamış kişilerin yer alması bugün eleştirilen bir konudur. Hatta, idare mahkemelerinde bile eleştirilen bir konudur. Dolayısıyla, biz bunun gerçekten Barolar Birliğinin ve diğer avukat arkadaşların ifade ettiği şekilde hükmün “avukatların veya hukuk fakültesi mezunları” şeklinde düzenlenmesi konusunda ısrarcıyız ve bunun bu şekilde düzeltilmesi de önemlidir diye düşünüyoruz. Sanırım siz de bir avukat olarak bu şeye destek verirsiniz Sayın Bakan. Bunu sizden bekliyoruz. Sayın Bakanım, meslektaşları korumak... Evet, bütün meslekler kendini korur. Bakın, tabip,

bir ucundan kenarından... Acile siz doktorun dışında birini görevlendirebilir misiniz? Yani, olacak iş mi bu? Bu da tıp kadar önemli değil mi? En fazla kalın kitaplar tıp ile hukukta var Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, en son size söz vereceğim. Başkanım da konuşsun da.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, buyursun.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Değerli arkadaşlar, saygılar sunuyorum.

Tabii, bu gibi sosyal mesleklerin en büyük riskleri, alan körlüğüdür. Ömer Bey otuz yıl, kırk yıl savcılık yaptı. Yanlışlanmış şeyleri, uygulamayla oluşmuş şeyleri doğru bilir, daima doğru bilir, bu alan körlüğüdür ama yanlışlanmıştır o. Onun için, küresel eğilim şu yargıda: Kurul mahkemelerinde mutlaka alan dışı hâkim görevlendirilmesi, meslek dışı hâkim. Bu gelişiyor. Bu somut olayda Değerli Bakanım, mevzuat bir bütündür, birbiriyle çelişmemesi ve tutarlı olması hukuk devletinin de temel ölçütüdür. Benzer kurulda siz hukuk fakültesi mezunu olmak koşulunu öngörmüş iseniz bu koşuldan inhiraf etmek ya birincisinin yanlış olduğu veya ikincisinin yanlış olduğu anlamına gelir. Onun için, tutarlılık bakımından -şu anda öbürüyle ilgili bir değişiklik olmadığına göre- mevzuat tutarlılığı bakımından biz hukuk fakültesi mezunu olmak, hukuk fakültesi bitirmek diyelim, bir. İki: Uzlaşma kurumunun temel orijini ceza hukukudur. Hukuk öğrenimini görmüş herhangi bir kişi ya hukuk başlangıcını ya hukuk sosyolojisini veya borçlar hukukunu öğrenecektir. Oysa ceza hukuku gerçekten bir tekniktir. Yani, uzlaşmayı yaptığınız alanın hukukuna vâkif olmayanın ısrar edeceği çözümler ve seçenekler malul olabilir. Onun için, geçici olarak, Sayın Bakanım, belli bir gelişim süreci içerisinde mevzuat tutarlılığı amacı ve perspektifi bakışıyla bu teklifin kabulünü Komisyona arz ediyorum. Bakanımın da bu noktada geçici olarak bir ılımlama noktasına gelebileceğini farz ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Önerge de hazır Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, Komisyonumuzun bütün üyeleri hukukçu. Yani böyle bir Komisyonun bu konuda hassasiyet göstermesi normal.

BAŞKAN – Başka bir şey çıkmaz zaten buradan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani ona, bu konudaki bütün arkadaşlarımın bu açıdan değerlendirmelerine saygı duyuyorum ama biz gerçekten bir müesseseyi şu anda işletiyoruz ve o müessesenin uygulaması var. Biz “hukuk öğrenimi görmüş olmak” düzenlemesini yeni getirmiyoruz, şu anda mevzuatımızda olan bir düzenleme. Eğer bu dediklerinizi yaparsak mevcut düzenlemeden geriye dönmüş olacağız, geriye gitmiş olacağız. Şu anda hukuk öğrenimi yapmamış olduğu hâlde uzlaştırmacı olarak görev yapan pek çok kişinin durumu da ayrı bir şey olacak. Onlara belki başka bir formül bulunabilir ama biz Hükûmet olarak bu konudaki getirdiğimiz tasarının doğru olduğuna inanıyoruz. Esasında, ara buluculukta yanlış yaptığımızı düşünüyoruz, onun da düzeltilmesi lazım. Eğer düzeltilcekse, buranın oraya uydurulması değil, oranın buraya uydurulması doğru olandır. Hukuk fakültelerinin sayısı çok, mezunları da elbette nitelikli insanlar. Yeni dönemde biz Bakanlık olarak -biraz önceki oturumda ifade ettim- bu konuda önemli değişiklikler düşünüyoruz. Tabii, hukuk fakültesi mezunlarının çalışacağı alanları da genişleteceğiz. Örnek vermek istiyorum; Noterlik Kanunu’nda değişiklik yapıyoruz. Noter yardımcılarının hukuk fakültesi mezunu olmak zorunluluğunu koyacağız. Yüksek Seçim Kurulunun teşkilat kanunu tasarısını önümüzdeki haftalar içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağız ve orada da seçim müdürlerinin tamamının hukuk fakültesi mezunu olma şartını koyacağız. Yine, hakeza, aynı şekilde adliye yazı işleri müdürleri var, şu anda meslek içinde yetişiyorlar, yine meslek

içinde yetişecekler ama hukuk fakültesi mezunu olma kriterini orası için de getirmeyi düşünüyoruz. Çünkü hukuk fakültesi mezunlarının çok olması ileride belki adliye yürüten bütün işlerin bir zaman içerisinde hukuk fakültesi mezunları tarafından yerine getirilmesi gibi bir sonucu da ortaya çıkaracaktır. Yani bizim buna engel olma imkânımız yok ama biz bundan memnuniyet duyarız. Yani hizmet veren kalemdeki herkesin ve kürsüdeki herkesin iyi eğitilmiş olması bize çok şey kazandırır. O nedenle biz önümüzdeki süreçte bu adımları hukuk fakültesi mezunlarımız bakımından ayrıca atacağız ve hâkim savcı alımında da şu anda 3 bin kişilik ilan var ama onun kapsamını... 800 avukat alımı yapacaktık, onu 1.500'e çıkaracağız, 700 de ilave yaptık. Zannedersem, onu da arkadaşlarımız görüşüyorlar ve 4 bin de yeni kadro aldık. 2023'e kadar Türkiye'deki hâkim ve savcı sayısını Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki hâkim ve savcı sayısı seviyesine yükseltmeyi hedefliyoruz. Yani bunların hepsini beraber yapacağız, sonra hukuk fakültesi mezunlarının hepsi illa hâkim olacak, noter olacak, savcı olacak diye bir kaide de yoktur; başka meslekler de pekâlâ yapabilirler, çok başarılı başka alanlarda çalışanlar da var. Ben tasarının bu hâliyle kabulünü yüksek Komisyondan istirham ediyorum. Takdiri Komisyona bırakıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/775 esas sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın 34'üncü maddesi ile 5271 sayılı Kanun'un 253'üncü maddesinin (24)'üncü fıkrasında yer alan “hukuk öğrenimi görmüş kişilerin” ibaresinin değiştirilerek “hukuk fakültesi mezunlarının” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer Süha Aldan

Cemal Okan Yüksel

Mehmet Gökdağ

Muğla

Eskişehir

Gaziantep

“hukuk fakültesi mezunlarının”

Gerekçe:

Değişiklikle uzlaştırmacıların hukuk fakültesi mezunlarının arasından belirlenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Meslek dayanışması yapıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz. Genel Kurulda değiştiririz onu.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yanlışta Adalet Komisyonunun ittifakı kadar yanlış bir şey olamaz. Bir yanlışta Komisyon meslek hassasiyetiyle ittifak ediyor. Ben de avukatım ama yaptığınız yanlış arkadaşlar, meslek dayanışması bu yaptığınız.

BAŞKAN – Maalesef, önerge kabul edildi Sayın Bakanım, yapacağımız bir şey yok.

Peki, önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yalnız, o önergede “avukatlar” tabirini de oradan silerek o şekilde... “Avukatlar” ibaresini çıkarıyoruz oradan, “hukuk fakültesi mezunları” kalıyor sadece.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 35- 5271 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “uzlaştırma işlemleri” ibaresi “kovuşturma dosyası, uzlaştırma işlemlerinin” şeklinde ve “göre, mahkeme tarafından

yapılır.” ibaresi “göre yerine getirilmesi için uzlaştırma bürosuna gönderilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Bunlar artık teknik şeyler.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Bir şeyi de belirtiyim bununla ilgili.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, bayağı da yorulduk, bundan sonra itiraz edeceğimiz bir şey yok ama şöyle bir şey var: Burada, tabii, ilk defa normalde uzlaştırma işlemlerini mahkeme yerine getirirken bu görev uzlaştırma komisyonuna veriliyor. Şimdi mahkeme hangi kararlar bunu uzlaştırma bürosuna gönderecek? Mahkemenin, duruşma devam ediyor çünkü, onun için bir durma kararı mı vermesi mi lazım? Normalde Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 223’üncü maddesine göre yani burada bunu bir bekletici mesele olarak mı kabul edeceğiz? Bu konuda bir açıklık yok, izahat verilirse sevinirim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ömer Bey, öyle olması lazım.

ÖMER SÜHA ALDAN (Muğla) – Şimdi, Sayın Bakanım, normalde uzlaştırma işlemini mahkeme yapıyordu, eğer peşin ödeme yapılırsa uzlaştırmada düşme kararı veriyor (2)’nci fıkra gereğince. Peşin ödeme değil, taksite bağlanmışsa hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar veriyor mahkeme, adamın bütün borçlarını ödemesi bekleniyor, ödemediği zaman yargılamaya devam olunuyor.

Şimdi, burada mahkemenin yapması gereken işi uzlaştırma bürosu yapacak. Şimdi, mahkemenin bu dosyayı kapatması lazım. O uzlaştırma işlemi ne kadar sürecek belli değil. Bu konuda normalde yapılması gereken teknik olarak 223’üncü maddeye bir fıkra eklemekten geçiyor aslında. Bunu bir düşünün, belki Genel Kurulda... Yani “Uzlaştırma komisyonuna gönderme hâlinde durma kararı verilir.” gibi. Şimdi, şu anda mahkeme nasıl... Bu teknik açıdan, şu açıdan önemli: Diyelim ki ağır cezada süren bir dava ya da asliye cezada. Bir karar vermemiz lazım onunla ilgili, mahkeme bir karar verecek uzlaştırma bürosuna gönderme konusunda.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, bu bir artık dava şartı hâline geldiğine göre dolayısıyla 223’üncü madde gereğince durma kararı verilmesi gerekir. Durmanın sonucuna göre, memur hukukunda eğer izin verilmeden dava açılmışsa ve izne tabi olduğu anlaşılırsa durma kararı verilir. Burada da aynı sistemi kurmamız gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Uzlaştırmaya mahkeme gönderecek burada.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Evet, ama o anda ne karar verecek? Durma kararı verecek. Hukukten durma kararı verip onun sonucunun beklenmesi gerekir.

BAŞKAN – Biterse davayı düşürür.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Uzlaşma olursa dava düşer.

BAŞKAN – Burada bir ihtilaf yok herhâlde. Komisyon tutanaklarına da geçti “durma kararı versin” diye.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir sorun yok orada, sorun varsa biz bakarız orada ama şu anda bir sorun yok.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 36- 5271 sayılı Kanunun 307 nci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir. Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir. Direnme üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı direnilemez.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

37’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 37- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları ile diğer kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde kalan tutuklu ve hükümlülerle ilgili olarak ceza infaz kurumlarında düzenlenen tutanaklara, ilgili görevlinin açık kimliği yerine sadece sicil numarası yazılır. Bu kapsamdaki kurum görevlilerinin ifadesine başvurulması halinde çıkarılan davetiye veya çağrı kağıdı görevlinin işyeri adresine tebliğ edilir. Bu kişilere ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak sadece işyeri adresi gösterilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

38’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 38- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- (1) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlara ilgili Yargıtay ceza daireleri tarafından verilen bozma kararları üzerine mahkemelerce verilen direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan dosyalar kararına direnilen daireye gönderilir:

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

39’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 39- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“k) Akıl hastalığı nedeniyle hükmedilen güvenlik tedbirlerine ilişkin kararlar,”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

40’ıncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 40- 5352 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Türk vatandaşları hakkında yabancı ülke mahkemeleri tarafından verilerek kesinleşmiş ve Türk kanunlarına göre suç sayılan fiillerden dolayı ceza veya güvenlik tedbirlerine ilişkin mahkûmiyet kararları adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu mahkûmiyet kararlarının adli sicile kaydedilmesi ve hak mahrumiyeti doğurması için 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza

Kanununun 17 nci maddesi uyarınca tanınması gerekir. Mahsus sicildeki kayıtlar,13 üncü maddenin birinci fıkrasına göre verilebilir ve 12 nci maddeye göre silinir.

BAŞKAN – Önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısı’nın çerçeve 40’inci maddesinin tasarısı metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Özkaya

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Yabancı mahkeme mahkûmiyet hükümlerinin tanınmadan mahsus bir sicile kaydına ilişkin düzenlemenin tasarısı metninden çıkarılması amacıyla bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir. Önergeyle madde tasarıdan çıkarılmıştır.

41’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 41- 5352 sayılı Kanunun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Akıl hastalığı nedeniyle hükmedilen güvenlik tedbirlerine ilişkin kayıtlar, infazının tamamlanmasıyla tamamen silinir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

42’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 42- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 341 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “binbeşyüz” ibareleri “üç bin” şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

43’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 43- 6100 sayılı Kanunun 362 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrasında yer alan “yirmibeşbin” ibareleri “elli bin” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

44’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 44- 6100 sayılı Kanunun 373 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.” ibaresi “kararına direnilen dairece yapılır. Direnme kararı öncelikle incelenir. Daire, direnme kararını yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Burada Başkanım, Ceza Genel

Kurulunda olduğu gibi, Hukuk Genel Kurulunda da... Başkanım, Ceza Genel Kuruluna gitmeden önce dairesine gitmesine ilişkin düzenlemenin geçici maddesinin benzerini Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na da koyulması alt komisyonda kabul edilmişti. O konuda herhâlde önerge var efendim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Önerge var.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bakanım, yok öyle bir önerge.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, 46'ncı maddede.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Efendim, o değil. Madde bir geri gitti ya, bir madde çıkarıldı dolandırıcılıkla ilgili. Şimdi, 45'ten sonra biz Hukuk Genel Kurulunun elindeki mevcut dosyaları da dairelere göndermesine imkân sağlayacak bir değişiklik önergesi işte, bu maddede...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Geçici madde 4 var ya, 46 onu karşılıyor, bu dediğini karşılıyor.

BAŞKAN – (4)'üncü fıkra mı?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onu okuyayım, ilgili kısmı okuyayım: “Bu kanun...”

BAŞKAN – “...direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.”

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yok, yok, o değil. Daha öncesinde de var bak. “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda bulunan dosyalar kararına direnilen daireye gönderilir.” Sen bunu istiyorsun.

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ BAŞKANI VUSLAT DİRİM – Evet.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, buna gelmedik. Var yani burada.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bakanım, o geçici madde mi, sürekli madde mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, geçici madde bu. Bu 45'te değil, 46'ncı maddede, geçici madde gelmedi oraya, var yani.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Geçici madde olarak... Sürekli olsun ya.

BAŞKAN – Sürekliliği var; sürekli var zaten de geçici de...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sürekli norm değil Başkan, sürekli normu geçti, onun geçiş hükmü bu.

BAŞKAN – Madde 45'i okutuyorum:

MADDE 45- 6100 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Parasal sınırların artırılması

EK MADDE 1- (1) 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci ve 362 nci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı ve 369 uncu maddedeki parasal sınırın uygulanmasında temyize başvurulduğu tarihteki miktar esas alınır.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

46’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 46- 6100 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlarla ilgili Yargıtay hukuk daireleri tarafından verilen bozma kararları üzerine mahkemelerce verilen direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda bulunan dosyalar kararına direnilen daireye gönderilir.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda bulunan ve 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun geçici 2 nci maddesi uyarınca ilgili daire tarafından incelenen dosyalar kararına direnilen daireye yeniden gönderilmez.

(4) Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderir.”

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Bakanım, burada madde yine geçici madde bu.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Geçici madde işte.

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Peki, bundan sonraki olaylar bakımından...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kalıcı maddesi geçti Sayın Başkanım, Daha önce 44’te geçti.

BAŞKAN – 47’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 47- Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvelinin Adalet Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hükme bağlanmış olmakla beraber henüz kesinleşmemiş olan dosyalarda, uzlaştırma kapsamının genişlediğinden bahisle bozma kararı verilemez.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesine ilişkin yönetmelik bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde çıkarılır ve yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içinde uzlaştırmacı listeleri oluşturulur. Adalet Bakanlığı tarafından bu listelere uygun uzlaştırmacı görevlendirmesi amacıyla bir ilan yapılır. İlan yapılmıyaya kadar, Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinde bu Kanunla yapılan değişiklik öncesinde öngörülen usule göre belirlenen uzlaştırmacılardan görevlendirme yapılmasına devam olunur ve bu uzlaştırmacılar görevlerini tamamlar.

BAŞKAN – Önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının geçici 1’inci maddesinin (1)’inci fıkrasının madde metninden

çıkarılmasını ve diğer fıkranın buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Özkaya
Afyonkarahisar

Gerekçe:

Geçici maddenin birinci fıkrasında öngörülen, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, hükme bağlanmış olmakla beraber henüz kesinleşmemiş olan dosyalarda, uzlaşma kapsamının genişlediğinden bahisle Yargıtay ceza dairelerinin bozma kararı veremeyeceğine ilişkin düzenleme tasarı metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda geçici 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici 1’inci madde kabul edilmiştir, (1)’inci fıkrası çıkarılmıştır.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir tekriri müzakere talebim var.

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, benim söylediğim şey şu: İcra mahkemelerinde şu anda 6.310 TL kesinleşme sınırı. Tabii, bizim diğer dediklerimiz olmadı. Şimdi, bunu 7 bin olarak sabitleyelim çünkü bunlar alacak davaları. İşin uzaması vatandaşın aleyhine olur. Yani orada alacak verecek yapılıyor ediliyor ve şu anda da 1.310 lira biz aşağı çekmiş olduk. Eğer Komisyon kabul ederse icra mahkemeleri için bunu 7 bin TL olarak...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – 5 bindi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – 5 bine düştü -3’üncü maddede bu- hepsi sabitlenince 5 bin olarak eşitlemiştik ama şimdi tabii, diğerleri 3’e çekilince bu da... Şu anda icra mahkemeleri 5, iş ve asliye hukuk mahkemeleri 3 oldu. Ama icra mahkemelerinde kesinleşme sınırı 6.310’du, onun çok altına düştük. Yani eğer Komisyon uygun görürse bu icra mahkemelerinin işi hızlı olması gerekir. Ben bunu 7 yapalım, diğerlerine de zaten artık itirazımız yok yani. Komisyon kabul ediyorsa, etmiyorsa bu hâliyle kalsın, bizim bir şeyimiz yok. Bu hâliyle de kalabilir ama yani...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bu tekriri müzakere sözlü önerge olarak bize gelmiştir, onu sözlü önerge olarak kaydediyoruz.

3’üncü maddenin tekriri müzakereye açılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, madde üzerinde söz isteyen...

Buyurun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sayın Başkanım, bu madde görüşülürken söylediğimiz bazı itirazlarımız vardı. Biz 3 bin liraya çok derken, 5 bin liraya çok derken gecenin bu saatinde 7 bin liraya...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda uygulaması 6.310 bunun.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Şimdi, biz, yine uzatmadan söyleyelim. Bu hâliyle gerçekten hak arama özgürlüğüne, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum, gelir dağılımındaki adaletsizlik, miktarların farklı kesimler tarafından farklı önemi olduğu...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İcra konulmuş alacaklar bunlar.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Anladım. Yani bu miktarları az... O zaman şöyle bir şey

yapalım: Gerçekten Hükümet olarak asgari ücretleri yükseltin. Yani bunlar çok ufak tefek rakamlar diye... Hakikaten hayat standartlarını yükseltin, o zaman biz bu 3 bini, 5 bini ufak rakamlar olarak görelim. Ama şimdi 1.300 liraya insanların bir ay çalıştığı, bir ay emek verdiği ortamda üç aylığına, dört aylığına denk gelecek miktarı yargılamadaki hak arama hürriyetinin dışına çıkarıyoruz. Doğru değil, katılmıyoruz. Hak arama özgürlüğüne, özellikle yoksul kesimin hak arama özgürlüğüne engel teşkil eden bir düzenleme olur.

Teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Mehmet Bey, bu yoksulun hak ettiğini almak için. Hak etmiş.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Nasıl hak ettiğini almak?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İcraya koymuş, hak etmiş.

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Karşı taraf için bilemezsin ki. İcraya koymuş da karşı taraf ne durumda, onu bilebilir miyiz Sevgili Bakanım?

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/775 esas numaralı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nın çerçeve 3'üncü maddesinde yer alan "beşbin" ibaresinin "yedibin" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yılmaz Tunç

Bartın

Gerekçe:

Önergeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda istinaf kanun yoluna başvuru için öngörülen parasal sınırın artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda 3'üncü maddeyi yeniden oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

48'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 48- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

49'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 49- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kanunun tümü kabul edilmiştir.

Komisyonun redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Komisyonun özel sözcüsü olarak Sabri Öztürk, İbrahim Halil Yıldız ve Serap Yaşar'ı oylarınıza

Adalet Komisyonu

9 . 11 . 2016

T: 2

O: 2

sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Pazartesi saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhi için süre veriyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Söz istemedim, Komisyona teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.31

